



Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

1138

C

12

1130 C12

SCHRI
BOER
Lin



Digitized by Google

1138 9-12

NEDERLANDSCHE SPRAAKKUNST

MET OEFENINGEN,

DOOR

DR. P. J. COSIJN,

Leeraar aan de Hoogere Burgerschool te Haarlem.

TWEEDE STUK.

Oefeningen.

TE HAARLEM, BIJ
DE ERVEN F. BOHN.

1868.



VOORBERICHT.

Niet zonder schroom ga ik over tot 't uitgeven van dit tweede stukje. De reden, dat ik er toe besloten heb, is zoowel de heusche aandrang der uitgevers als 't meerdere of mindere nut, dat ik van deze oefeningen verwacht.

De geringe ontwikkeling der laagste klasse onzer burgerscholen maakt het mijns inziens niet raadzaam 't onderricht met 't gebruik van cacographieën te beginnen. Na rijp beraad meende ik een anderen en wel dezen weg te moeten inslaan, om met vrucht werkzaam te zijn. De geleidelijke volgorde en 't nauwe verband met mijn spraakkunst mogen bij 't systeem, dat ik hier ontwikkeld heb, tot aanbeveling dezer oefeningen strekken! Ik achtte 't evenwel nutteloos hoofdbreken, leerlingen op even mooie zinetjes als andere boekjes bevatten (afgezien van de brave-Hendriksmoraal) te vergasten; de volzinnen dienen slechts tot toepassing van taal- en spelregels; hoe minder indruk ze in hun gebrekkig gewaad maken, hoe beter. Daarom heb ik ook niets aan Hollandsche schrijvers ontleend.

Over mijn systeem behoef ik wel niets te zeggen. Dat de leerling de keuze heeft tusschen *ei* en *ij*, een scherpe en zachte *e* en *o*; dat een opstaand streepje 't al of niet wegvallen van een medeklinker aanduidt; dat veel sluitletters en meest alle buigings-

uitgangen niet zijn ingevuld, begrijpt de onderwijzer vanzelf. Ik onderwerp mijn systeem en zijn ontwikkeling aan 't oordeel van alle mannen van 't vak.

De syntactische regels zullen den eerstbeginnenden wat vasten grond onder de voeten geven, naar ik vertrouw. De aantekeningen heb ik in den tijd van 4 dagen *moeten* opstellen; door dat jachten moest ik mijn vroeger plan opgeven, om den minder ontwikkelden docent 't organisme onzer taal in de hoofdpunten te verklaren. Intusschen hoop ik toch *iets* bijgebracht te hebben tot opheldering van voor dezen of genen nog duistere zaken. Voorts heb ik mij, waar 't te pas kwam, verantwoord en verbeterd.

Een derde Stukje, de Syntaxis (waaronder de zins- en ontledingsleer), zal zoodra mogelijk volgen.

Eene opgemerkte drukfout:

Pag. 9 reg. 6 v. o. *van* valt weg.

SPELLING.

1. D Haarlem|er Laurens Janszoon heet d uitvinder d(2 nv.)
boekdrukkunst.
2. D Loch.m|er diamanten zijn kwartskristal(mv.)
3. D dichter Camphuyzen was een Gork.m|er van geboorte.
4. D Dokk.m|er Nieuwe-Zijlen zijn een merkwaardig sluiswerk.
5. Van Nestors lip(mv.) vloeide een taal zoeter dan hon.ng.
6. D kro-n.ng d(2 nv.) kon.ngs heeft op pleght.ige we^{el}_vze plaats.
7. De monn.k(mv.) beho-ren tot versch^{el}_vden orde (mv.)
8. Hav.k(mv.) zijn roofvo-gels; zij worden dikw.ls geschoten.
9. De Zat,rdag is naar Saturnus, de Dijsdag naar d krijgsgod
Thys genoemd.
10. B.zonder liefelijk zijn de to-nen d(2 nv.) nachtegaal.
11. B.zonder welluidend is 't gezang d(2 nv.) leeuwer.k.
12. Heerl.k zijn de zilver to-nen der nachtegaal(mv.) en leeu-
werik(mv.)
13. Het kwe-len der vo-gel (mv.) verrukt d mensch.
14. D houthandelaar(mv.) ko-pen Noorsche de-len op.
15. Door verde-ling van d arb^{el}_vd word veel werks bespaard.

16. D mensch bestaat uit twee de-len, nam.lijk uit li/chaam en ziel.
17. Met Januari ko-men d be-ren los, welke men met geld temt.
Zelfs de sterrenhe-mel heeft zijne be-ren.
De-ze jongeling(mv.) zijn ongelikt be-ren.
Ve-le landman(mv.) leggen zich toe op 't vetmesten van be-ren.
18. Uit be-ten maakt men suiker. Een be-te broods vraagt d be-delaar.
D ongelukkig werd door een dol hond gebe-ten.
19. U zuster(mv.) bege-ren hun klee-dje(mv.) te ge-ren.
20. D best jene-ver is d dubbelgeb^e_yde.
D n^e_yver b^e_y gaart zich hon.ng uit bloem(mv.)
Aardb^e_yen zijn geurig vruchten.
21. Wij verb^e_yden t^e_yding van ons be^e_yde broeder(mv.)
D he-mel ge-ve, dat zij alleb^e_y nogh in le-ven zijn!
22. Willem d derd paarde dapperheid aan bel^e_yd.
Bel^e_ydt elkander u gebre-ken.
Hij heeft mij zijne zwakheid(mv.) bele-den.
D vergadering werd op d gewoon t^e_yd bel^e_yd.
23. D kok(mv.) ber^e_yden d sp^e_ys(mv.), d koetsier(mv.) d grin^dwegh.
D braaf is steeds ber^e_yd zijn ^e_ygen voordeel aan 't h^e_yl van anderen op te offeren.
24. Behoef ik u nogh te beto-gen, dat 2 X 2 vier is ?
De he-mel is in ons land vaak met donkere wolken beto-gen
Zijn wapenrusting aangeto-gen hebben spoedde zich d held naar d strijd.
25. De Haarlem|er ble-kers zijn welbekend.
Het zonnelicht zal deze ge-le klee-d(mv.) ble-ken.
D d^e_yk(mv.) ble-ken niet bestand te zijn tegen d kracht d(2 nv.) water.
26. Ble^e_yde(mv.) zijn bele-geringswerktuigen; wij zijn bl^e_yde zulks te we-ten.
27. D minister(mv.) ontbo-den d dienstdoende bo-den(mv.)

28. Ho-ge bo-men vangen veel wind.
 Vat(mv.) moeten van bo-men voorzien zijn.
29. Wij bo-gen op ons afkomst.
 Allen bo-gen voor d wil d(2 nv.) geweldenaar.
 Een brug van 5 bo-gen verbind d be^{ei}de oever van d Theems.
 D bo-gen d(2 nv.) Indiaan (mv.) zijn lang en taai.
30. D de-gen we-ten wij ter de-ge te hante-ren.
31. D e^{ei}kekroon is eene ridderorde.
 D maat(mv.) en gewichten worden ge^{ei}kt.
 Ge^{ei}kte term(mv.) te be-zigen is zaak.
 Ons voorvader(mv.) voedjen zigh met e^{ei}kel(mv.)
32. Geen mens is zonder fe^{ei}l(mv.), geen smid zonder ve^{ei}l (mv.)
 T oude Rome was een ve^{ei}le stad.
 Dit ijzer dient gev^{ei}ld; er zijn roestvlekken op.
 Een gro-te hoeveelheid oud ijzer wordt gev^{ei}ld, in ve^{ei}ling ge-braght.
 Met ve^{ei}lloof bekransen zigh de dichters.
 Niemand is ve^{ei}lig voor d slag(mv.) d(2 nv.) Fortuin.
33. T is een fe^{ei}t, dat ik d fe^{ei}t in mijn vinger heb gehad.
34. T is ieders zaak de te-ring naar de ne-ring te zetten.
 De bergvolken gene-ren zich met jaght en ve-telt.
 Onopgevoede lieden gene-ren zich om niemand.
35. Wij gelo-ven niet aan 't wonderbaarlijke d(2 nv.) tafeldans.
 T is lightzinnig meer te belo-ven dan men kan volbrengen.
36. Karels strijdgeno-ten vergo-ten hun bloed voor een rechtvaardige zaak.
 Onze speelgeno-ten geno-ten d vreugd des le-vens in vol mate.
 Bo-ven ons re-genbak zijn twe- lo-ze go-ten aangebraght.
 Wij verfoei|en d onverdraagzaamheid onzer liefdelo-ze ge-loofsgeno-ten.
 Hoed u voor di man; het is een loos vos en een eerloos schurk.
37. D handgreep(mv.) van 't geweer zijn gemakkelijk aan te leeren.

- D opstandeling(mv.) vergre-pen zich aan 't goed van ander.
38. D wondhe-ler wilde 't gevaarlijk mijn(2 nv.) toestand niet verhe-len. Geen geneesmiddelen, zei hij, alleen rust kon mijn wonde he-len.
D he-ler is zoo goed als d ste-ler.
39. U he-sche stem belet mij u te verstaan.
D matroos(mv) he-schen d z_y^{ei}len op.
40. Wij he-ten Coster d uitvinder d(2 nv.) boekdrukkunst.
Wij he-ten onze vrienden van harte welkom.
Jacob van Maerlant werd d vader der Dietsch dichters gehe-ten.
Hoe kunnen wij koud koffi- he-ten?
D deugniet schr_y^{ei}de he-te traan (mv.) van berou-, toen hij op he-terdaad betrap^a was.
41. Gehe-le ho-pen steenko-len werden voor een spotprijs verkocht.
D groenteboer(mv.) ho-pen hunne ro-de ko-len bij ho-pen te verko-pen.
Door d gloed der steenko-len sto-ven d kok(mv.) d bloemkolen gaar.
42. Hozen zijn kous(mv.), ho-zen luchtversch_y^{ei}nsel(mv.)
43. Wij _y^{ei}len naar huis. Ons broeder ligt ziek; hij heeft d gansch nacht g_y^{ei}ld. Misschien zal hij herstellen; maar v_y^{ei}len wij ons niet met een _y^{ei}del hoop!
44. D landlui bergen 't karw_y^{ei}zaad, zetten d ko-renschoof (mv.) aan gasten, bepo-ten de land(mv.) met r_y^{ei}s en werken aan d hooiro-ken. Velen hebben daar een goed karw_y^{ei} aan.
45. D kamer was zoo eng, dat men zich niet wenden of ke-ren kon; en te-vens zoo vuil, dat men ze waarlijk wel eens mocht ke-ren.
46. D rotsklo-ven verborgen d ro-vers aan d o-gen der soldaten.
D knecht(mv.) klo-ven brandhout, d hond(mv.) d hun toegeworpen been(mv.)
47. D keel(mv.) van duizend nachtegaal(mv.) vervulden 't bos|chage met d zoetst to-nen.

48. Om zich aan onze liefko-zingen te onttrekken, ko-zen zij 't hazenpad.
49. Hij overlaadde mij met geschenken, me-nende aldus d vriend-schap te kunnen aankwe-ken.
50. Als gij 't paardrijden wilt le-ren, raad ik u aan ge-le ke-len en le-ren broeken te laten maken. Of wilt gij d mijne le-nen? Lui-aard(mv.) le-nen met hun elleboog(mv.) op tafel.
51. D l^{ei}_y heet de z^{ei}_yde, waarheen d wind waait.
Als ge u les opzegt, ga 't als van een l^{ei}_yen dakje.
Aan d l^{ei}_yband lo-pen is kinderwerk.
Laat u steeds door u verstand, nimmer door blind drift l^{ei}_yden, of gij zult vaak door u e^{ei}_ygen onbezonnenheid l^{ei}_yden.
Alcibiades l^{ei}_ydde een losbandig leven.
Ik mag uwen vriend niet l^{ei}_yden.
D gidsen l^{ei}_yden d lastdieren aan d teugel voort.
52. De r^{ei}_ydkom de-zes mans bestaan in 't bezit van l^{ei}_ygroef(mv.) en steenko-lenm^{ei}_ynen.
Door spottern^{ei}_y zoght hij m^{ei}_yn gezagh te onderm^{ei}_ynen.
Op d laatste v^{ei}_yling heb ik dit voor w^{ei}_ynig geld gem^{ei}_ynd.
Hij omklemde zijn v^{ei}_yand, als 't v^{ei}_yl d e^{ei}_ykeboom.
53. Te-geno-ver d geestelijken of klerken stonden de le-ken.
Mijn overle-den broeder(mv.) gele-ken spre-kend op mijn moeder.
Eerlijk gespro-ken, de-ze zaak heeft mij nooit gele-ken.
54. Op de jaarmarkt dre-ven d koopman(mv.) een levendig handel in l^{ei}_ynzaad en me-krap.
Ook de l^{ei}_ynbaan heeft ze-helden opgele-verd.
Daar onze belangen dezelfde zijn, trekken wij steeds een l^{ei}_yn.
55. D fabri-kant(mv.) lo-gen 't l^{ei}_ynwaad.
Ga met geen lo-gens of v^{ei}_ynzerij om!
56. De pas ontlo-ken ro-zen ro-ken geurig in d ochtenstond.
Toen de dieven lont ro-ken, zetten zij 't op een lo-pen en ont-kwamen.

- Nauw hadden wij d o-gen gelo-ken, of 't brandalarm deed ons verschrikt ontwaken.
57. De matro-zen poe^tsen d lo-pen hunner gewe-ren.
Hij kijkt zoo vreemd, alsof hij 't in Keulen hoort onwe-ren.
De slag(mv.) d(2 nv.) Fortuin zijn niet af te we-ren.
58. D jagthond(mv.) v̄roeten met d po-ten in het zand.
D tuinman(mv.) po-ten aardappels.
59. D me-de is een bekend ho-nigdrank.
60. D schippers me-ren hun schip(mv.)
De vere-niging van landwinning stelt zich ten doel alle me-ren des lands droog te maken.
61. Verm^eid zelfs d sche^ein van 't kwade!
Verm^e u in de heerlijke omstre-ken de-zer stad.
Ons knecht(mv.) en meid(mv.) gaan he-den spe-lem^een.
62. De m^eit(mv.) te-ren op d kaas.
D smeulende houtm^eit verspr^eijdde w^eid en z^eid een dik rook.
63. Hoe men 't ook met dezen onverbe-terlijk knaap aanlegge, het is d Mo-riaan gewass^een.
64. De blad(mv.) der scharen worden door ne-ten verbonden.
65. De-ze dame maakt een bevallig n^eig^eing.
Wij n^eigen onze o-ren naar zijn welspre-kend re-de.
Zijt gij gen^eig^ed d armen u hulp te verle-nen?
D zon n^eig^ede ten ondergang, de maan verrees aan d Westerkim.
66. Ons dischgeno-ten pellen no-ten.
Zij hebben veel no-ten op hun zang.
Geno-ten weldaden te verge-ten staat gel^eik met ondankbaarheid.
67. Op d woorden dezès mans kan men geen p^eil trekken.
D diepte van d Oceaan is onp^eilbaar.
Als een p^eil uit d boog e^eilde d vluchteling voort en was weldra uit 't ber^eik zijner vervolgers.
68. D mensch is met re-de begaaf^e, een re-delijk schepsel.
D voorzitter hield een treffende re-de.

Het is onbeleefd iemand in d re-de te vallen.

D woorden worden in twaalf soorten of re-dede-len verdeeld.
Van der Palm's re-devoeringen zijn uitste-kend; zijn re-de-
naarstalent was groot.

Er zijn re-kenkunstige en meetkunstige re-den(mv.)

Welke re-den(mv.) kan men hebben, om zijn e^{ei}gen welzijn niet te
bevorderen?

Dat kind luistert naar geen re-de.

Er liggen gepantserd oorlogsche-pen op d re-de.

Een re-der rust sche-pen uit.

69. D r^{ei}_{ij}(mv.) in Vondels drama(mv.) zijn verhe-ven.

Men heeft een nieuw r^{ei}_{ij} huis(mv.) aangebouwd.

D nimf(mv.) r^{ei}_{ij}en in d bos(mv.)

D schaatsr^{ei}_{ij}ders zwieren lustig langs d breed r^{ei}_{ij}baan.

Welk een fier r^{ei}_{ij}paard zie ik daar!

Het is heerlijk d r^{ei}_{ij}kunst te beoefenen.

70. D valk vervolgt d r^{ei}_{ij}ger.

De-ze parelhandelaar heeft een r^{ei}_{ij}ger in zijn dienst.

71. D r^{ei}_{ij}k(mv.) r^{ei}_{ij}ken d arm(mv.) aalmoes(mv.) toe.

Welk zijn d drie r^{ei}_{ij}k(mv.) d(2 nv.) natuur?

D maght de-zes vorst r^{ei}_{ij}kt ook buiten zijn r^{ei}_{ij}k(mv.)

'K zie onder hen niets dan r^{ei}_{ij}k(mv.), zo-ver mijn o-gen r^{ei}_{ij}ken.

72. D me-nigte aanbidt d r^{ei}_{ij}zend zon.

Er heerscht te-genwoordig een waar r^{ei}_{ij}swoede.

Wij hebben veel ger^{ei}_{ij}sd. R^{ei}_{ij}zen wij daardoor in u achting?

De haar(mv.) r^{ei}_{ij}zen mij te berg, als ik daaraan denk.

Ik herhaalde e-nige r^{ei}_{ij}zen mijne woorden, voordat hij mij
verstond.

Zij bepo-ten dit land met r^{ei}_{ij}s.

Haafner heeft zijn r^{ei}_{ij}zen boeiend beschre-ven.

Na 't sluiten d(2 nv) vrede r^{ei}_{ij}zen d effecten.

U e-dele handelw^{ei}_{ij}ze doet u in ons achting r^{ei}_{ij}zen.

- D ballon d(2 nv.) luchtrijziger wilde niet rijzen.
 D rijkaart kan veel geld verrijzen.
73. Om iets van hem te verkrigen, moet men hem het vuur aan d sche-nen leggen.
 Napoleon's le-gerbenden sche-nen onverwin-lijk.
74. Voor Josephs schoof bo-gen zich d overige ko-renschoof(mv.) ne-der.
 D(mv.) leerlingen scho-ven d schuld van 't gebeurde op hun leermeester.
75. Nederland telt dri ho-geschool(mv.)
 In deze water(mv.) scho-len baars(mv.) en ander visch (mv.); bij geheel scho-len kan men ze met d ze-gen vangen.
76. Heemskerk en zijn tochtgeno-ten scho-ten vast in 't ijs.
 Trots hun slo-ven ko-men de sukkels niet vooruit.
 De dienstrij-sjes dragen slo-ven.
77. Men zal eerlang Luxemburgs vestingwerken slo-pen.
 Om d kussen(mv.) doet men slo-pen.
 D ro-vers slo-pen in d wo-ning.
78. Geen slo-ten, noch slo-ten bevrij-ligen d hechtst slo-ten te-
 gen 't slo-pend geweld d(2 nv.) tijd.
79. D kok(mv.) staken 't wildbraad aan d spit(mv.).
 D gems(mv.) sprongen d rotssplit(mv.) o-ver en waren in een o-genblik uit 't gezicht.
80. Amsterdam heeft ontelbaar veel straten en ste-gen.
 Na een lang rij^t ste-gen wij doodmoe van d paarden af.
 Wie kan je-gens ste-ge perso-nen voorko-mend zijn?
81. Zij scholden d geestelijk(mv.) uit voor bemoeiziek ste-ken.
 Wij zagen U in e-del to-rn ontste-ken.
82. Op d hard straatste-nen uitgestrekt deed d bedelaar niets dan kermen en ste-nen.
83. De vurig ros(mv.) st^{ij}gerden en schuimden.
 D vrachtschip(mv.) loslen aan d st^{ij}ger.

- D bergbest^{ei}ger dringt op ze-ker hooghte 't bloed neus en o-ren uit.
84. Wij volgen t|ans d Gregoriaansch st^{ei}l.
 Ve-le gebou(mv.) rusten op st^{ei}len.
 Van der Palm schreef zijn Gedenkschrift in d st^{ei}l van Sallustius.
 Onvervaard r^{ei}zigers beklimmen de st^{ei}lst bergen.
85. Sto-len zijn breed priesterstrook(mv.)
86. T gebruik van sto-ven is schadelijk.
 D vervolgd(mv.) sto-ven voort, als kaf voor d wind.
 Wij ko-ken of sto-ven ons sp^{ei}s(mv.).
 Wat een ander onaangenaam vindt, is kloksp^{ei}s voor hem.
87. D v^os verandert wel van haar, maar niet van streek(mv.).
 Uit weinig penseelstreek(mv.) kan men d meester kennen.
 De bo-dem is schraal in deze stre-ken.
 Hij deed eenig streek(mv.) op d viool; maar zijn ve-delstreek(mv.) kwetsten mijn gehoor. Wie toch kan valsche ve-len ve-len!
88. T stro-pen van wild wordt zwaar gestraft.
 D Spartaan(mv.) gingen in Attica stro-pen.
 D aal kronkelt zigh als we zijn huid afstro-pen.
 D apothekers verko-pen een me-nigte stroop(mv.)
89. Een laf|erd laat zigh straffeloos op de teen(mv.) trappen.
 Te-nen dienen tot aller^{ei}vleghtwerk.
90. Versch^{ei}den vaartuigen pleegt men te te-ren.
 Zij doen hun best 't aange^{ei}erde sommetje op te te-ren.
91. D vroom pelgrim(mv.) to-gen naar Rome.
 Zij te-gen ons van dees misdaad aan.
 U leermeester is opgeto-gen over u vorderingen.
92. Ook in 't barnen der gevaren beto-ne men moed en onver-schrokkenheid.
 Deze armlo-ze schilder maalt met d to-nen.
93. T paghten der ve-ren le-vert veel voorde-len op.

- D twistziek(mv.) zitten elkaar steeds in de ve-ren.
94. Geen sjepters, geen troon(mv.), geen kroon(mv.) we-gen op tegen 't bezit van een gerust gewe-ten.
Met schoon woorden trachtte hij mij daarheen te tro-nen.
95. T veeg lichaam des stervend lag op d sponde uitgestrekt.
In een paar veeg had d knecht d tafel van 't ve-le stof ger^e_{ij}nigd.
Ik maak mij sterk om di schelm eens d mantel te ve-gen.
D zeelieden ve-gen d zee schoon (van ro-vers).
De schoorsteenve-ger heeft juist geen zin^e_{ij}lijk baantje.
96. Wij vl^e_{ij}den ons neer in het mollig gras.
Het vl^e_{ij}t mij niet paard en r^e_{ij}tuig te houden.
Verafschul steeds alle vl^e_{ij}er^e_{ij}.
97. D ploeg trekt diepe vo-ren in d kl^e_{ij}grond.
T gelaat van dit bestje is vol vo-ren en rimpels.
Begin u slordig afgewerkte taak van vo-ren af aan.
In dees beek(mv.) vangt men vo-rens en fo-rellen.
Ik heb u dit van te vo-ren gez^e_{ij}d.
98. Is u wel ooit iets dergelijks we-dervaren? Of zijt gij van dergelijk we-derwaardigheden verschoond geble-ven?
D weerglas(mv.) voorspellen fraai we-der.
99. D kr^e_{ij}g was binnen w^e_{ij}nig weken beslist.
Na hun stout inval we-ken de v^e_{ij}anden weldra terug.
Dit ondeugend knaapje word we-kelijk opgebracht.
Dit alleraardigst ventje kr^e_{ij}gt we-kelijks geld in zijn spaarpot.
D sche-pelingen moesten d hard scheepsbeschuit we-ken.
100. D ridders beschermden we-duwen en we-zen.
Al wat bestaat, heet een we-zen.
Zou deze gewe-zen ze-kapit^e_{ij}n r^e_{ij}k wezen?
Elk wiskundige stelling dient bewe-zen.
E^e_{ij}ndelijk zagen wij ons hoop verwe-zenlijkt.
We-zenloos staarde de ongelukkig mij aan.

101. Een de-gelijk geleerde w^e_{ij}dt zijn gehe-le le-ven aan een enkel
 onderwerp der omvangrijke we-tenschap.
 Aan d Delphisch Apollo w^e_{ij}den d Grieken goud drievoeten.
 T h^e_{ij}ligdom is door d v^e_{ij}and ontw^e_{ij}d.
 T gebouw zal worden ingew^e_{ij}d.
 Wij staan hier op gew^e_{ij}d grond.
 D koe(mv.) en g^e_{ij}t(mv.) grazen in d w^e_{ij}de.
 Zij w^e_{ij}den uit in loftuitingen over hun kind(mv.).
 Laat u oog(mv.) over dit heerlijk landschap w^e_{ij}den.
 Wij hadden drie wilde gans in ons w^e_{ij}tas.
 Eerzuchtig(mv.) pr^e_{ij}ken gaarne met w^e_{ij}dsche titels.
 Daar dit veld kaal gegraasd is, moet het vee verw^e_{ij}d worden.
 Daar 't jonge-tje zo dik geworden was, moest zijn buisje verw^e_{ij}d
 worden.
 Tuslen deze vrienden bestond se-dert lang e-nige verw^e_{ij}dering.
102. Men zal d le-ving van duizend w^e_{ij}ten bro-den aanbeste-den.
 W^e_{ij}t dit onh^e_{ij}l aan u e^e_{ij}gen onvoorzichtigheid!
 Ik verw^e_{ij}t u niets, doch zal u dank we-ten, zo- gij m^e_{ij}
 uit d o-gen bl^e_{ij}ft.
103. T uitgelaten volk danste om d m^e_{ij}boom.
 De stad was versierd met groen m^e_{ij}en.
104. D t^e_{ij}d zal uitw^e_{ij}zen, of deze stellingen waarh^e_{ij}d bevatten,
 of zij bewaarh^e_{ij}d zullen worden.
 Hij w^e_{ij}st ons d weg om w^e_{ij}s te worden.
 Men zong d psalmen op w^e_{ij}zen van straatlied(mv.).
105. D bakkers builen of ze-ven het meel.
 De builen zijn bakkersze-ven.
 Griekenland had ze-ven w^e_{ij}s(mv.).
106. Hij is handelsr^e_{ij}ziger in ze-men lap(mv.).
 D kon^e_{ij}n(mv.) worden met ze-melen gevoed.
107. Prins Maurits vermaakte zich met d z^e_{ij}lwagen van Stevin.
 D sluis(mv.) heten in d Noordelijk gewesten z^e_{ij}len.

- D z^e_ylsteen trekt het e^e_yzer aan.
 Om klaar te komen, mooght gij wel alle z^e_yl(mv.) bijzetten.
108. D z^e_ydeworm leeft op d moerbe-zie-boom.
 D weerhaan w^e_yst aan, van welke z^e_yde de wind waait.
 D z^e_ydeteelt is een belangrijk tak van n^e_yverheid.
 Op z^e_ydelingsch beschuldiging(mv.) te antwoorden is overbo-dig.
 Men moet iemands zwakke z^e_yde kennen, wil men hem beheerschen.
109. D walvisch(mv.) zo-gen hun jong(mv.).
 Ook uit 't onschuldigtst gezegde(mv.) zo-gen zij gif.
110. Job was met bo-ze zwe-ren bedekt.
 De soldaten zwe-ren d eed d(2 nv.) trou.
 Rijgelo-vig(mv.) bezwe-ren d duivel.
111. Kat-tje en Na-tje br^e_yen kous(mv.) voor Papa-tje en Mama-tje.
 De matro-zen dro-gen hun ba-tje.
 Wij vergasten ons gister aan een haringsla-tje of aan kivitsei (mv.)
 Bevestig dit latje aan het la-tje van u la-tafel.
 Jonge katjes zijn o-lijk, dartzel diertje(mv.)
 D regen dringt door d f^e_ynst ga-tjes binnen.
 Er worden veel Moscovi-sche mat-jes gefabriceerd.
112. In d luwt der bos|chage(mv.) is 't koel rusten.
 Geni(mv.) ziju d l^e_ydsman(mv.) der menschheid.
 D geni is ziju tijd steeds vooruit.
 D Rom^e_ynen meenden, dat elk mensch ziju genius of gel^e_ygeest had.
 D Rom^e_ynen offerden hun genius(mv.) wijn, wierook of bloemen.
 D re-liqui(mv.) van h^e_ylig(mv.) worden vereerd.
 Met ons dri deden wij een wandeling.
 Garibaldi werd onder d kni gewond.

D misdadig viel op d kni(mv.) en bad om genade.

D ko-libri is 't kl^e_ynst vo-geltje.

D Arabische koffi is d beste. Wij drinken ze elk middag in ginds koffi-huis.

Welk zijn de Latijnsche namen voor Louwmaand, Sprokelmaand, Zomermaand en Hooimaand?

D apothekers verko-pen versch^e_yden soorten van oli(mv.)

Achter d trali(mv.) beseft men eerst recht 't genot d(2 nv.) vr^e_yheid.

113. D schako(mv.) der krijgsgevangen(mv.) werden bij massa(mv.) gev^e_yld.

In deze dal-tje(mv.) hoort men tot ze-ven echo(mv.)

D klerken op d bureau(mv.) worden slegt bezoldigd.

Garibaldi(2 nv.) vrijescharen werden geslagen.

D menu(mv.) voor d maaltijd werden fraai gedrukt.

Wij gaven bruid en bruidegom praghtig cadeau(mv.)

Deze fabri-kant(mv.) stellen sierlijk canapé(mv.) en pendule(mv.) ten toon.

Wij le-zen en herle-zen Molière(2 nv.) comedi(mv.)

D horlo-ge(mv.) worden naar d groot klok gere-geld.

D koffi-plantage(mv.) worden vl^e_ytig bebouwd.

In domino(mv.) gehuld de-den wij mede aan de maske-rade(mv.)

In d dierentuin bevonden zich een aantal kakkatoe(mv.), kolibri(mv.) en kivi-ten.

Hebe(2nv.) jeugd was eeuwig.

114. Gouda is d stad der p^e_ypenfabriek(mv.). Aldaar wo-nen veel p^e_ypenfabri-kanten.

D Jezuiet(mv.) werden door Paus Clemens XIV verdre-ven,

'T Jezui-tisme werd door Loyola gegrondvest.

D Israëliet(mv.) heetten 't volk Gods.

'T Israëli-tisme verbr^e_ydde zich in Polen.

Waar fabriek(mv.) of trafiek(mv.) bloeien heers't welvaart.
Rossini(2 nv.) opera(mv.) worden bij bruislend champagne
vergele-ken.

D sieradi-en en kleino-di-en d(2 nv.) kerk zijn gestolen.

D ra(mv.) dezer li-ni-schip(mv.) worden afgetuigd.

D Israëli-ti-sche gezindte heeft talrijk synago-ge(mv.)

D Jezui-tische leerstukken worden hevig aangevallen.

De Jezui-ten trachten het Jezui-tisme en de Jezui-ti-sche
leerstellingen te verspre^eiden.

115. Wij bijjarten met ons twee(mv.), zij met hun drie(mv.)
Catholiek(mv.) en Protestanten stre-den te zamen.
Het catholi-cisme erkent d paus als opperst kerkvoogd.
D catholiek partij bracht d Guise(mv.) ten val.
Het catholiek congres werd te Mechelen gehouden.
Parochi(mv.) he-ten kersspel(mv.), kanunnik(mv.) domheer(mv.)
D zee(mv.) bruis|ten door d stormwind opgejaagd.
D canoniek boeken zijn kerkelijk vastgesteld.
De kamperfoeli verbr^eidde een zoet geur.
D ree(mv.) sprongen d rotskloof(mv.) over.
D rendieren worden voor slee(mv.) gespannen.
D verho-ging der tarief(mv.) verwekte ontevrenheid.
D bestje(mv.) kouten bij d koffij-pot.
Deze jongelieden worden voor d bali opgele^eid.
Men beschutte zich met fali(mv.) te-gen d re-gen.
D klassiek kunst is eeuwig.
Het classi-cisme wordt door dwaas of smakeloos mannen
bestre-den.
116. De rampzalige(mv.) doorleven kritiek tijden.
Lessing(2 nv.) to-neelcritiek(mv.) zijn leerrijk.
D publiek vermakelijkheid(mv.) zijn talrijk.
Wagenaar beschreef d politiek geschiedenis ons(2 nv.) va-
derlands.

- D Juli-zon stoof d vrugten
 D fabri-kage deze arti-kelen is een geheim.
 Eerzugtigen pr^e_{ij}ken gaarne met w^e_{ij}dsche titels.
 D kok(mv.) ber^e_{ij}den vla(mv.) uit melk en ^e_{ij}(mv.)
 D massief goudklomp woog vijftig pond.
 D cursief letters bevorderen d duidelijkheid.
 D solo(mv.)wisselen d orkeststukken af.
117. Het glas was beas|emd.
 D booswighten worden gegeesteld of onthalsd.
 Pruis|en overwon Oostenrijk.
 D rechters vonis|en de misdadigers.
 D secre-taris(mv.) zijn met d correspondenti belast.
 D notaris(mv.) zijn tot een broederschap vere-nigd.
 D dignitaris(mv.) he-ten zoo naar hun eerambt.
 D bibliothecaris(mv.) ordenen d bibliotheek(mv.)
 Van d goederen des overle-den(2 nv.) maakte men inven-taris(mv.) op.
118. De Etruri-sche moeras(mv.) waslemen schadelijk dampen uit.
 Sme-rige smous(mv.) poets|en ons laars(mv.)
 De directie heeft gelast dat d afgebroken telegraafdraad zoude worden gelas|t.
 Zij voerden d bries|end ros(mv.) aan d leis|el(mv.) mede.
 Wij hooren d winden suis|en, de golven bruis|en, het boomloof ruis|en.
 Met spies(mv.), lans(mv.) en kno^ds bestormen de krijgslieden d schans(mv.).
 Deze gluijs, links, bits, loos, vals, schots mens heeft een krijs|ende stem, een steeds gefrons|t voorhoofd, een spits, paars neus, een grijs baard, ros haar en flets oogen; reeds in zijn kinds|heid was hij een gr^e_{ij}ns|aard en v^e_{ij}ns|aard en heb ik hem menigmaal ongewas|en d waarheid gezegd; niettemin is hij tot zulk een ellendeling ongewas|en.

119. Op onzen dis ontbreekt nogh vlees, nogh vis.
 Wij les|en ons dorst met fris wijn en krachtig bier en des
 winters met warme pons en heet bis|chop.
 Het vlees van d kikvors(mv.) is een schaars gerecht.
 De mars|kramer is in zak en as wegens 't verlies van zijn
 tas, waarin zich zijn kleed(mv.) bevinden.
 De stroobos(mv.)vatten onverhoeds vlam. Wij traghten
 fluks d brand te blus|en, maar vergeefs; weldra lag d
 geheel schuur in d as.
 Vergewis u, of gij u les kent en zorg dat 't geleerde nimmer
 uit u geheugen gewis|t worde.
 De ijsschots raken los en dr^given ras voort.
 Dwars door 't bos loopt een voetpad.
 Wis d stof van u laars(mv.) met een stroowis af.
 Links|heid is een le-lijk gebrek.
 Moet ik rechts of links inslaan, om d reghten weg te vinden?
 Daar hij wars is van alle partijzucht, kan hij de steller van
 dit schotsschrift niet zijn.
120. D kerk was met rouwfloers behangen; d was|kaars(mv.)
 verspr^giddden een zaght light.
 Op 't zaghte mos onder den ho-gen es uitgestrekt, deden
 wij d inhoud d(2 nv.) wijnfles(mv.) in ons magen overgaan.
 Geen windje hoorden wij suis|en, geen boom ruisen; de mos(mv.)
 en andere vogels pikten de hun toegeworpen kruimpjes van ons
 dis stoutmoedig op.
 D onkies vraag van dezen gans niet heus man laat ik
 liefst onbeantwoord.
 De soldaten waren op mars naar den vijand.
 Eenig matroos(mv.) waren op d mars geplaatst, ander
 hes|en d z^gil(mv.) op.
 Zoowel de was als de was worden gebleekt.
 Een voorwaarts achterwaarts beweging, een zijdelings of

ruggelings wending kan hem behouden; blijft hij staan,
dan wordt hij door d ko-gel gekwe|st of gedood.

D aarts|bis|chop beklom den kans|el.

Ik zal die vals|aard en trots|aard eens pols|en, of hij uwe
eis|en rechtstreeks of zijdelings wil ondersteunen.

121. D oude(mv.) schre-ven d los bi-zonder scherp oog(mv.) toe.

D struis verbergt d kop in d grond, wanneer hij(zij?) ver-
volgd wordt.

D poes koesteren zich gaarne aan d haard.

Welk wis|kunstenaar offerde d god(mv.) honderd os(mv.)?

Met een hees stem ventte hij zijn was|sen beeldjes uit.

Zoo ik mij niet vergis, zal hij zich fiks van zijn last
kw^eit^en.

De beslis|sing van hun geschil dragen zij aan u op.

De moeders sussen d kind(mv.) in slaap.

D trots van dezen trots|aard zal ik fnuiken.

D schip(mv.) kwamen onverhoeds met elkaar in bots|ing.

D beeldstormers roofden d kruis(mv.) uit d kerken.

Wegens d heers|ende ziekte zal men d kermis(mv.) schors|en.

D bloem(mv.) dezer krans(mv.) zijn verflens|t.

De zon bestijgt dagelijks 's hemels trans(mv.).

D poelier(mv.) plukken d gans(mv.).

D as van dit rijtuig raakte in brand. Weldra lag 't gans
voertuig in as.

D boorden d(2nv.) rivier waren met vies(mv.), lis en rus
begroeid.

D kleedje(mv.) der dames waren met fluweel lis(mv.) belegd.

D Engels(mv.) en Rus|(mv.) voerden een he-vig oorlog.

T gans capitool weergalmde van 't gekwaak der gans(mv.).

T gewas en geplas dezer kind-jes verveelt mij.

De heerlijk zo-mer belooft een voorde-lic gewas.

D landman(mv.) klagen alom over miswas.

- D kers-boom(mv.) en perzik-boom(mv.) staan in bloei.
122. Bij d onverhoeds aanval werden d krijgsbenden gemakkelij^k verstrooid.
- Onverhoeds aangevallen werden de krijgsbenden gemakkelij^k verstrooid.
- Cunaeus was d uitvinder d(2 nv.) Leyds fles.
- Deze onverbe-terlij^k dronkaard verkwans|elt zijn geheel have.
- Lens(mv.) zijn aan be^{de}de zijde bolvormig geslepen glas(mv.).
- D matroos(mv.) voor d Engels vloot worden ten de-le gepres|t.
- In veel staat(mv.) ligt d pers aan banden.
- D snelpers(mv.) worden door stoom gedre-ven.
- D biljartqueue(mv.) zijn met pomerans(mv.) voorzien.
- Men tw^{ef}felt of de spons(mv.) tot 't planten- of dierenrijk beho-ren.
- Men houdt streng toezicht op d balans(mv.) der weegschalen.
- D kans(mv.) van 't spel zijn onze-ker.
- De wilde(mv.) verlustigen zich in krijgsdans(mv.).
- T is onhebbelij^k onder het e-ten te mors|en.
- D maandelijks bezoldiging der troepen word uitbetaald.
- Een ieder arb^{eid}dt voor zijn dagelijks brood.
- Vrees-achtig knaap worden teregt uitgelachen.
- Laf-erds worden geminacht.
- D reghter noemde d listig oude een schelms grijs-erd.
- Dit briefje is kruis|elings geschreven.
123. T verglaas|el overdekt 't aardewerk.
- D gebo|chelde wordt vaak bespot.
- Wij verafschu-wen po|cherij en ho-vaardij.
- Het spies|en behoort tot de Turks straffen.
- D Rom^{en} deden hun slaaf(mv.) vaak om 't minst vergre^{ep}p kruis|igen.
- Twee reghte l^{en}en, die elkaar kruis|en, vormen 4 hoeken.

Deze vals|aard en trots|aard zal zijn straf niet ontgaan.
 Door 't te-ken des kruis deed Constantijn d adelaar
 vervangen.

Dez vals|erd en trots|erd haten wij van gans|er harte.
 D eerzuchtig v^{er}ijns-aard(mv.) pra|chen om gunstbewijs(mv.).
 Wij vonden d sleutelbos op ginds rilchel.

De Tuileri-en heeten aldus naar d vroeger tijchelbakkerijen.
 Wij kulchen en ro|chelen wegens 't ro-ken d(2 nv.) ka|chel.
 Na 't opmaken d(2 nv.) balans, moet d kas sluiten.

124. Ik was een liefhebber van vis|sen; noght|ans verzuimde ik
 daarom nimmer mijn werk; alt|ans voor zoover ik t|ans
 herinner.

De hooghte van dit geberghte is moeilijk te me-ten.
 Wegens d langdurig drooghte zijn een menighte dieren
 van dorst ongekomen.

D Carthagers traghtten Rome(2 nv.) legermagt te vernielen.
 Hij zeght, dat men door zaghtheid meer wint dan door
 kraght.

Tijchelaar betightte Cornelis De Wit van een aanslagb op
 't leven des prins(mv.).

Zijn aanklaght had De Witts val te gevolg.

De schelm is later tot d bedelstaf gebraght.

De slaghters slaghten 't rundve-; wij slaghten ons braaf
 ouders en traghten ons voorgeslaght tot eer te strekken.

Welk geneughte(mv.) biedt 't buitenle-ven aan!

T gereght hield een plegtige reghtzitting.

Light ne-vels zwe-ven over d velden.

Een lightzuil l^{et}idde d Israëliet(mv.) door d woest^{en}.

D toght der Frans vlughtelingen door dicht begroeid
 bos(mv.), over d hooghte(mv.) en laaghte(mv.) van ste^{el}
 geberghte(mv.) is merkwaardig; hoeveel ontbe-ringen hebben
 zij niet uitgestaan; hoe vaak hebben zij bij d strengst

- koude in d open lucht op d voghtig grond overnacht!
 Wees gedaghtig aan d spreuk: Eendraght maakt maght!
 D krijghstught der Rom^{ij}ns le-gers was zeer gestreng.
125. Hou steeds u plight voor o-gen.
 D dame(mv.) dragen zoowel lighte als lighte kleed-jes.
 Een dighter dicht een dighstuk, de kantwerksters dighen kant.
 T pas geboren wightje woog drie pond, twe- ons(mv.) en een wightje.
 Light mij eens! 't is duister; ik kan niet zien, waar mijn boek light.
 Verlight d zwaar last van weduw(mv.) en wees(mv.).
 D kostbaarst uitgezoghtst gerechten waren op Lucullus' dis aanwe-zig.
 T gedroght huisde in d boghtige kroghten van 't geberghte.
 Zij plaghten met onze klaghten en zughten te la|chen; 't gezicht ons(2 nv.) ellende maakte op hen een klughtig indruk.
 De krijgers hielden bij d vlughtelingen d waghst.
 Hij plaght ongelovig te grimla|chen, zoo dikwijls ik u groete(mv.) aan hem overbraght.
 Ik plaght 's morgens in d vroeghte een wandeling-je te doen.
 D Argo-nauten wilden d goud vaght d(2 nv.) ram be-maghtigen.
 Ik koght een echt Engels dogh, dogh had we^{nig} plezier van mijn koop, daar 't beest aan d hond-ziekte stierf.
126. D Nederlanders voghten zich vrij van Spanje.
 D dau bevoghtight d vrughtbaar grond.
 D reghters zwigheten voor 't hartstoght-lijk betoogh d(2 nv.) ple^{ij}ters.
 Dido ontvlughte haar broeder en stightte Carthago.

D herderinnetje(mv.) vleghten krans(mv.).
 Tiberius voedde tegen al achterdoght.
 A-meghtig zeegh d vlucht|ling neder.
 Men los|te d schildwaght ^eijndelijk af.
 D cipier verzaghte 't lot d(2 nv.) gevangene(mv.).
 D berghlucht maakt ons lid(mv.) veerkragtig; bij elk
 ademtoght gevoelen wij ons lughtiger.
 Heght niet te veel aan 't gevoelen van ander(mv).
 Pleghtig zwoeren wij d dwingelandij af.
 Welk een onheil heeft d bal|dadig aangeright!
 D rede zij de rightsnoer ons(2 nv.) gedrag(mv.)!
 D vader brengt alles te offer aan 't h^el zijns zoon.
 Agamemnon braght zijn doghter aan de kuis godin Diana
 te offer.

127. Na de verstrooijng der vijandeljk legermaght keerden ons
 zege-vierend dapper(mv.) naar hun haardstede(mv.) terug.
 D samenvloeing der me-nighte stremde 't verkeer langs
 d openbaar weg.
 Veel dagbladschrijvers maken zich schuldig aan taalver-
 knoeijng.
 Aan d verfraa|jng van Parijs worden duizend(mv.) besteed.
 D gewe-tenlo-ze reghter maakt zich schuldig aan reghts-
 verdraa|jng.
 D aarde was weleer in een staat van gloeing.
 D rooijng der aardappelen heeft in 't najaar plaats.
 Door d ontgooijng d(2 nv.) sneeuw lo-pen d landen onder.
 Aan zijn bemoeijng heb ik dit te danken.
128. D dapper krijgsman plant d vlag op d muur d(2 nv.)
 sterk vesting.
 D vet slaghter velt d mager os.
 D slim paard-ko-per sluit een voorde-lij koop.
 D speelziek jongen verbeuzelt d tijd.

- D vrouw d(2 nv.) huis ontvangt d gast(mv.)
 Het belang d(2 nv.) vaderland staat elk rechtgeaard burger voor.
 D dag-raad gaat d dag vooraf.
 D zon beschijnt d aarde.
 D maan verspreidt haar glans na d ondergang d(2 nv.) zon.
 D jager richt d hond tot d jaght af.
 D snelheid van d wind is verschillend.
 Engeland drijft d grootst handel.
 D dood d(2 nv.) vorst bedroefde zijn onderdanen.
 D Romeinen zorgden voor 't aanleggen van goed weg(mv.)
 Wij wenschen nuttig lid(mv.) d(2 nv.) maatschappij te worden.
 D lidmaat(mv.) van dit kerkgenootschap zijn talr^e_yk.
 Spierarbeid versterkt ons lid(mv.).
129. Millioen(mv.) worden besteed aan 't bouwen van gepan^d_serde
 schip(mv.).
 D aardbe-ving deed veel split(mv.) ontstaan.
 De rif(mv.) der z^e_yl(mv.) worden opgebonden.
 Te u huis werd ik gastvrij ontvangen.
 Te dees stad heeft men veel bloeiend fabriek(mv.).
 D bruigom(mv.) worden feestelijk ingehaald.
 D bunzing(mv.) verspr^e_yden geen aangenaam reuk.
 D arm neef(mv.) flikflooiën hun schatrijk oom(mv.).
 Pisistratus werd door zijn b^e_yd zoon opgevolgd.
 D vader bestraft zijn lui zoon(mv.).
 D hoefsmid(mv.) beslaan d vurig ros(mv.)
 Door storm get^e_ysterd strandden d schip op koraalrif(mv.).
 Aan d braadspit(mv.) braadt men 't wild.
130. D jager schiet d snel lo-pend haas.
 D gierigaard(mv.) verzamelen groot schat(mv.).
 D we-duwe braght haar penning-ke ten offer.
 Uit d bloesem ontwikkelt zigh d vrught.
 In 't wit gekleed maagdelijn(mv.) strooiden d overwinnaar
 bloemen.

D oogst der koffi-plantage(mv.) was schraal.
 D ridder(mv.) dekten hun gelaat met vi-zier(mv.).
 D sultan beraadslaaght met zijn vizier(mv.).
 D gemoed(mv.) d(2 nv.) volk zijn opgeruid door dez vu-
 rig volksmenner.

D water(mv.) vere-nigen zich tot een groot stroom.
 Traghten wij ons kloek voorvader(mv.) na te volgen.

131. De tafel(mv.) d(2 nv.) wet verzonken in d zee.

D schr^{ij}nwerker vervaardigen fraai tafel(mv.), stoel(mv.),
 sofa(mv.) en canapé(mv.).

D blad(mv.) der boomen vallen in 't najaar af.

D boom trekt zijn voedsel door middel van zijn blad(mv.)
 en wortel(mv.).

D provincie(mv.) der Rom^{en}en werden uitgemergeld door
 hebzugtig bestuurders.

D professor(mv.) in d letter(mv.) hielden een lang ver-
 gadering.

D heiden(mv.) of Zigeuners l^{ij}den een zwervend le-ven.

D Mohamedaan(mv.) gelo-ven aan ze-ven hemel(mv.).

D geweldenaar werd door zijn slaafs knecht trou gediend.

D banketletter(mv.) maken het ABC der koek-bakker(mv.) uit.

Men heeft geen middel(mv.) om dez kwaal te gene-zen.

D nufjes stellen hoog pr^{ei}s op dun middel(mv.).

132. D he-mel(mv.) dezer le-dekanten zijn fraai bewerkt.

Wij bestude-ren d re-den d(2 nv.) wiskunde.

D studi(mv.) dezer schilders worden gev^{ei}ld.

Te voortzetting ons(2 nv.) studi(mv.) begaven wij ons naar
 We-nen.

Men vergelijkt d staat bij een werktuig met talloos rad(mv.).

Het moordend schroot dunt d gelid(mv.) d(2 nv.) vijanden.

D korhoen(mv.) werden bij massa(mv.) gescho-ten.

Drie nughter kalf(mv.) werden te slaghtbank gevoerd.

- D koopman(mv.) schachelen in oud klee(d)(mv.)
 D Smirnaasch klee(d)(mv.) worden kunstig bewerkt.
 Het hoofdbestanddeel ons(2 nv.) been(mv.) is kalk.
133. D waard zette zijn hongerig gast(mv.) niets ^{dan}_{als} gebraden
 hoentje(mv.) voor.
 D kindermeid-je(mv.) brengen d kind-je(mv.) naar school
 In d slag bij Waterloo verloor mijn vader zijn be^ed been.
 D zonnearmte broedt d ei-je(mv.) der vliegen uit.
 D rad-je(mv.) dezer zakuurwerken zijn te Genève vervaar-
 digd.
 D klee(d)-je(mv.) uwer zuster-je(mv.) worden met d naai-
 machine vervaardigd.
 D klee(d)-je(mv.) uwer zuster zijn bon^d.
 D Sybarieten sliepen op ro-zenblad-je(mv.).
134. D gew^ed schriften der Catholiek(mv.) maken d Canon uit.
 D kanon(mv.) t^esterden d zwak vesting.
 Met k^enood(mv.) en juweel(mv.) tooien zich aanzienlijk
 vrouwen.
 D h^elig beelden werden met sieraad(mv.) overladen.
 D voorspelling d(2 nv.) ongeluksprofeet werd niet vervuld.
 In d naam zijns heer ^es|te d veldheer d stad op.
 'S graaf(2 nv.) hofhouding was glans^ek.
 D maght d(2 nv.) hertog was d ko-ning een do-ren in
 't oog.
 D Watergeus(mv.) waren in dienst d(2 nv.) prins.
 D verme-telheid deze(2 nv.) waaghals deed mij ^ezen.
 T leven eens geleerde is aan d we-tenschap gew^ed.
 D toestand d(2 nv.) zieke blijft dezelfde.
 Het verhoor d(2 nv.) getuige nam een aanvang.
 D aanleg d(2 nv.) knaap wordt door onderwijs ontwikkeld.
 D ontvlughting d(2 nv.) gevangene is onmo-gelijk gemaakt.
135. Attila heette zich d geesjel Gods.

D Groenlander (mv.) verorberen met d meest smaak groot hoeveelheid(mv.) walg-lijk vis|traan.

Mijn rampen ontlokken hem geen enkel traan.

Duizend(mv.) gulden werden t koste gel^{ed} tot verspr^{ed}ding d(2 nv.) Kristendom onder d h^{ed}den(mv.)

Van d boekhandelaar koghten wij drie boek papier, vijf gros staal pennen, vier doz^{en} potlood; wij beste-den daaraan d som van acht gulden en veertig cent.

D wijnhandelaar(mv.) ko-pen jaarlijks honderd(mv.) oks-
•hoofd Frans en Rijns wijn.

D grootst koopvaardijschip(mv.) zijn die van duizend ton.

D bier(mv.) wordt in vat(mv.) en ton(mv.) verzonden.

D verloofde paar(mv.) werden feestelijk ontvangen.

Vijf paar handschoenen heeft die modegek dagelijks no-dig.

D Din|sdags courant van verle-den week bevatte belang-rijk nieuws.

Honderd boek of vijf riem papier was beno-digd voor 't drukken de-zer boek(mv.)

Hoeveel kop houdt een schepel, hoeveel kop een mud, hoeveel mud een last in?

Deze we-duwe(mv.) betreuren hunne overle-den gemaal (mv.)

136. D dood d(2 nv.) vorst dompelde d burgers in diep droefheid.

T verhoor d(2 nv.) getuige nam een aanvang; doch ver-geefs traght|e men d waarheid te ontdekken.

D Amsterdammer beurtschipper vervoerde versch^{ed}den trom-mel met Haarlemmer halletjes, Wezeper moppen en Deventer krui^dkoek.

D soldaat(mv.) de-den door buskrui^d d m^{en} springen.

D komst d(2 'nv.) bode maakte een einde aan u onze-kerheid.

Dez rijkaard benoemde zijn night tot e-nig erfgenaam van zijn geheel vermo-gen.

Wij houden d re-de voor een veilig gids op ons le-vensweg.
Zij volgen hun verstand als d eenig gids.

Philips van Bourgondië ontnam zijn zwak bloedverwant
Jacoba van Beieren al maght.

D dier-temmer r^{de}side met een reusaghtig groot wijfjesolifant
d kermis(mv.) af.

Het toene-mend getal lidmaat(mv.) deed d maght en in-
vloed van 't kerkgenootschap was/sen.

D lengte d(2 nv.) kabel werd op acht en twintig vadem
geschat.

D letter(mv.) der ouden bestonden uit hout tafeltjes, die
met was bestre-ken waren; d letter(mv.) werden met een
staal schrijfstift in was gegrift.

Met bont mof(mv.) beschutten zij d handen voor d n^{de}-
pend kou.

In ons stad zijn meer dan twintig friseur(mv.) gevestigd.

137. Met d scherp blik eens profet las d groot staatsman
(mv.) in d toekomst.

D hofhouding des hertog was luisterrijk.

D geslaghten der mens vergaen als d blad d(2 nv.)
geboomte.

D(2 nv.) personeel belasting werd door een belasting op het
inko-men vervangen.

Een verraderlijk ziekte ontnam d grijs dichter zijn teer-
bemind eghtgenoot.

Met d meest voorkomenheid ontving d minister zijn voor-
malig stadgenoot en vriend.

Zijn oudst broeder is als d lastigst albedil, zijn jongst
broeder als d grootst domkop, zijn e-nig zuster als d
vitziekst weetal van 't geheel koning-rijk bekend.

Men houdt ^a diamant, smaragd, opaal, robijn voor kostbaar
steen(mv.)

Met ^d hard diamant wordt 't glas besne-den.

T fijnste bon^d is ^d hermelijn.

Vro-lijk wapperde ^d dundoek, statig dreunde d kanon-schot(mv.), lustig speelden d muzi-kanten 't volkslied, toen komst d(2 nv.) vorst werd aangekondigd.

D bemanning d(2 nv.) brik werd gered; dogh die van d driedekker moest in 't gezicht d(2 nv.) vaderlands kust in d golven d dood vinden.

Dees jonge(mv.) voeren allerlst kat-kwaad uit.

In d laatst veldslag verlo-ren d ons(mv.) twee generaal (mv.), drie generaal-majoor(mv.), acht kolonel(mv.), zes kapitein(mv.), twintig luitenant(mv.) en honderd serjeant (mv.)

D schout-bij-nacht(mv.) bezoghten d vloot.

Aan d onverschrokkenheid dezer vaandrig(mv.) zijn zij d overwinning verschuldigd.

138. Diogenes liep op klaar licht dag met een brandend lanta^{ren} in d hand over d markt van Athene. Toen hem gevraagd werd, wat hij zocht, antwoordte hij: Atheners, ik zoek mens(mv.)

Van Frederik d Groot zijn talrijk anecdotes en sne-dig gezegde(mv.) bekend.

Napoleon zeide eens, dat 't Hollands weldra niets meer dan een matroos-taal zou zijn.

Dit balldadig jong-ke heeft zijn zondag-sche kleed-jes bedorven.

De wetgeleerde(mv.) beho-ren geen letterknecht(mv.) te zijn.

Mijnen-wege kunt gij alle plightple-gingen achterwe-ge laten.

Uwen-wege heb ik mij steeds d grootst offers getroost.

Hunnen-wege heb ik d gewens|te verklaring gegeven van mijn gedrag(mv.)

Onzen-wege zijn zij gezamen-lijk hierheen geko-men.

Vergeefs moeite wendden zij aan om d lading d(2 nv.) gezonken bark te redden.

T frans fre-gat gaf d driedekker d vol laag.
 T vrachtschip was vol geladen met best turf.
 D prijs van een enkel turf is een half cent.
 Mijn neef ving een vet baars van drie pond, ik daarentegen
 zes baars(mv.), die gezamen-lijk niet eens zoo veel wogen.
 Zij beweren, dat men d best baars in dees stroom(mv.) vangt.
 Met moeite volbraghten wij ons mars door d dras veengrond.
 D turftonners hebben d turf reeds uit d schuit geladen.
 D handelaars verko-pen d visch bij opbod en afslag.

139. Wij vinden d perzik-boom reeds in vol bloei.

Men maakt jaght op d hermelijn om zijn kostbaar bont.
 D koek-bakker zet d koek in d o-ven.
 D eeuwig jeugdig Hebe schonk d Goden heerlijk nectar.
 D naam d(2 nv.) onvergeet-lijk dichter werd met sierlijk
 letter in $\frac{1}{2}$ hard steen geb $\frac{1}{2}$ teld.

In d jongst zee-strijd verloor d Tromp haar) (zijn beid
 masten.

D Eurydice zette al z $\frac{1}{2}$ l bij en ontkwam haar) (zijn vervolgers.
 Vergeefs moeite wendte d bevelhebber aan om d bal|da-
 digheid zijner soldaten te beteugelen; hals|tarrig w $\frac{1}{2}$ gerden
 deze(mv.) het verbod na te komen.

Door d onvermoeid zorg d(2 nv.) directie werd de beroemde
 zang(eres, ster?) voor ons to-neel gewonnen.

Thucydides, d beroemd Grieks geschiedschrijver, beschreef
 d Pelo-po-ne-sisch oorlog.

T dankbaar volk noemde Willem d zw $\frac{1}{2}$ ger d vader des
 vaderlands.

In d tijd van Alfred d Groot liet d v $\frac{1}{2}$ ligheid d(2 nv.)
 openbaar weg(mv.) niets te wens|en o-ver.

D geleerde(mv.) doen onderzoek na(ar?) d oorsprong d(2
 nv.) taal.

Wij he-ten d spraak 't vermo-gen om te spre-ken.

Ree^ds gaven d gestrand ze-man(mv.) d hoop op, toen er onverwachts hulp opdaagde.

Deze dwe-pers scholden all andersdenkend voor kind(mv.) d(2 nv.) duisternis.

140. De uitste-kend rechtsgeleerde(mv.) handelde o-ver den(het?) eigendom.

D Staten-generaal benoemden de Ruyter tot opperst vlootvoogd.

D Macedo-niër(mv.) gaven hun dapper koning Alexander d bijnaam van d Grootte.

Wij bewonderen Alexander d Groot we-gens zijn groot dapperheid.

Alexander d groot was bij zijn soldaat(mv.) zeer bemind. Wij brengen Alexander d Groot ons hulde toe.

Dit le-ger telt twee kapit^en-generaal(mv.) en vijftig kapit^en-luitenant(mv.), dri luitenant-generaal(mv.) en veertig kapit^en-kwartiermeester(mv.)

D vloot z^eide onder 't bevel van twee luitenant-admiraal (mv) uit; deze(mv.) hadden vier schout-bij-nacht(mv.) en tien kapitein-ter-zee(mv.) onder hun bevel(mv.)

Na allerlei nutteloos uitw^edingen vatte d redenaar d draad van zijn verhaal weder op.

Versch^eden versiersel(mv.) worden van ^d fijnst zilver- en gouddraad vervaardigd.

Men omwond d telegraafdraad met zeer stevig ijzerdraad.

Men pleeght d haring te zouten of te ro-ken.

Voor een vaatje vers haring bood men veel geld.

Men gaf voor een enkel vers haring tien cent.

Wij gaven u night een werkdoosje van ^d fijnst schil|pad t geschenke.

Men vangt ^d schil|pad aan d oever d(2 nv.) zee.

Zij geven d beid blindeman(mv.) een rijk aalmoes.

141 In ons wingerd hebben wij twintig kers-boom(mv.), tien peer-boom(mv.), één schoon linde en een t/lans bloeiend perzik. D hoen(mv.) pikken kalksteentjes op, daar zij die voor hun maag behoeven.

T vernederd Frankrijk treurde om d dood van zooveel zijner)(harer zoon(mv.)

Met d ponjaard in d hand drong d sluipmoordenaar tot d koning door.

Op mijn laatst voetr^e_ys heb ik vier paar schoen versleten.

Bij d overrompeling d(2 nv.) vesting overviel men d schildwaght, die met 't geweer in d arm was ingesluimerd.

Bij d overrompeling d(2 nv.) veste vond men onverwaght, tegenstand bij d schildwaght, welke hoezeer uit weinig manschap(mv.) bestaande, een levend(ig^p) geweervuur onderhiel en daardoor d geheel bezetting op d been(mv.) braght. In deez fraai winkel koght ons dienstmeid-je zich een fraai omslagdoek voor vier gulden.

Dit rijk boertje liet bij zijn overl^e_yden zijn geheel bezitting aan vreemd(mv.) over, zonder zijn arm namaag in e-nig opzicht te gedenken.

D hees stem en 't bars uiterlijk van dees trots-aard staat al mens(mv.) geweldig te-gen.

Op d vo-rig paard-markt koght ons vader vier praghtig merrie(mv.)

Het zege-vierende le-ger werd om zijn buitengewone balda-digheid en onverschrokkenheid door d inwo-ners d(2 nv.) hoofdstad met gejuigh ingehaald. Men wierp d overwinnaars bloemkrans (mv.) toe en versierde d helm d(2 nv.) veldheer met lau-rierblad(mv.)

Alexander von Humboldt besteeg d Chimborasso.

De negentiend eeuw zag d ridderschap als afzonderlijk stand verdw^e_ynen.

142. Een mat fles dient vooral d jagers en re^zig^zigers tot bewaring van dranken, die zij zich op eenzaam weg(mv.) moei-lijk of in 't geheel niet verschaffen kunnen.

Mi^z's mijn vrienden gezamen-lijk mij hun verlangen daartoe te kennen geven, zal ik po-gingen aanwenden om die belang-rijk zaak tot stand te brengen.

Op d ker-mis zagen wij een wild-man, die d hardst steen(mv.) verslon^d en zelfs vuur at.

Tegen kers-mis ho-pen wij ons famili- te bezoeken.

Op kers-dag verwachtten wij ons beid broeders, doch zij kwamen niet.

Dees windbuil ziet op zijn am^tgenoot(mv.) met veraghting neer.

Met d grootst moog-lijk koelbloedigheit bood hij in d hach-lijkst omstandigheit(mv.) zijn talrijk aanvallers 't hoofd.

D beroemd ster-kundige handelde over de planeet(mv.) en comeet(mv.)

D Chinees muziek is voor ons oor(mv.) een wanklinkend szamenstelling van toon(mv.)

In d jongst storm sloegen d loo^d'sboot(mv.) om; d geheel bemanning werd een prooi der ko-kend golf(mv.)

Na eenig dag-jes uitste-dig geweest te zijn, stond ik plot-seling voor d oog(mv.) mijn (2 nv.) verbaasd vriend(mv.)

D perzik-boom(mv.) staan in bloei, maar d druif-, bes-en peer-boom(mv.) belo-ven niet veel vrucht(mv.)

143. Hij verbeeld zich fraai letter(mv.) te schre^ven; nogtjans zijn 't maar haan-poot(mv.)

D paard-staart(mv.) zijn een eer-te-ken van ze-ker Turks overh^edspersoon(mv.)

De snaaks hansworst verlustigde d te-zamen gevloeid men-ighete door allerklughtigst bok-sprong(mv.-), terw^el d go-chelaar zich gereed maakte, om door zijn wonderbaar kunst-stukken d toeschouwers in stom verbazing te brengen.

Wij he-ten d zwaluw d bode d(2 nv.) lente.

Wij houden meer van d lente dan van d herfst.

D roem van dees diergaarde maken d kameel(mv.) en drommedaris(mv.) uit.

D rstziger had zijn geheel schat in een bont zakdoek geknoopt die hij aan een stok bevestigd op achteloos wijze over zijn reghter schouder liet bengelen.

Wij hoorden d klok zes uur slaan en maakten daaruit op dat ons horloge(mv.) vijf minuut nagingen.

D schatrijk bankier maakte zijn doghter tot e-nig erfge-naam van zijn onme-telijk vermo-gen.

Volgens d wil d(2 nv.) prins brak men al onderhandeling met d vijand af en maakte zich tot een zwaar strijd gereed.

D bijgelo-vig vorst deed d wi-chelaar(mv.) aangaande d wil d(2 nv.) god (mv.) raadple-gen.

D woorden d(2 nv.) profeet werden bewaarheid.

144. Philippus koning van Frankrijk, had d stoutmoedigheid zich te-gen d wil d(2 nv.) paus te verzetten.

D gemoed(mv.) des volks waren opgerui^d.

D kind-jes werd 't mors|en met inkt door hun eerbied waardig meester op streng toon verbo-den.

Sin^{ds} d uitvinding d(2 nv.) boekdrukkunst is d bescha-ving een gemeen goed voor al standen geworden.

Dit vals ke-reltje slaat zijn me-descholier met een sleutel-bos op d knokkels, en noemt deze barbaars daad ont-groenen.

Een loos noot is zonder kern.

Het mos-je pikte d op 't zaght mos neergeworpen kruim-jes gre-tig op.

Paars van toorn liep 't man-ke 't huis uit en smeed d deur met geweld aghter zich toe.

Ons neef leert zijn kanari-vo-gel verschstden aardig kunstjes.

D walvisch(mv.) zo-gen hun jong(mv.)

D walrus(mv.) houden zich in d Noordpoolstreek(mv.) op.
Men hield 't voor wens-lijk d personeel belasting door een
belasting op d inkomsten te vervangen.

D winkelier werd rijk door 't verko-pen van bus-, rat-, nies-
en wormkruid.

Wij bewonderen d fraai tamarinde in d hortus ons(2 nv.)
hoog-school.

T barbaars bevel des geweldenaars werd slaafs volvoer^d.

Ik had veel reden(mv.) om U U verzoek te w^eijgeren.

145. Jaarlijks trekken duizend(mv.) landverhuizers naar d nieuw
wereld in d hoop daar fortuin te maken; zij doen daar door
d bevolking van Europa belangrijk verminderen.

Wie bewondert niet d stoutmoedigheid van Cook, d En-
gels ze-r^eijziger?

In d Haarlemmer Hout staan veel e^eik-, beuk- en den-
boom(mv.)

Men bedekt deze huis(mv.) met lei- en zink-daken.

Daar die onderne-ming een grooter winst ople-verde, dan
men gedacht had, heb ik er mijn geheel vermo-gen in gesto-ken.
Ondanks zijn meer bekwaamheid, heeft hij 't togh niet zoo
ver gebraght als)(dan zijn jonger broeder.

D o-verdre-ven schildering d(2 nv.) rijkdom(mv.) van Mexico,
doen veel gelukzoeker besluiten al hun have te geld te maken
en zich naar dat land te bege-ven, waar zij als goudzoe-
kers in kort tijd d grootst schatten ho-pen te vergaderen.
Maar hoe veel(mv.) vinden zich in di hoop bedro-gen!

Ieder avond, ieder ochtend hoopte d gevangene, dogh
vergeefs, dat 't uur zijn(2 nv.) bevrijding zou slaan.

Geen moeder zal haar e^eigen kind(mv.) gebrek laten l^eiden.

D gewe-tenloos dagbladschrijver heeft zijn pen voor d
meestbiedend v^eil.

146. Een bekwaam en doorzettend regent, geen w^efelaar of weetniet wensl't volk aan zijn hoofd te zien.

Ons oorlogsvloot maakte d Royal Charles buit en voerde dat kostbaar vaartuig mede naar 't vaderland.

Toen Piet Hein d zilervloot had buitgemaakt, werd hij hier te land met zo-veel geestdrift en eerbewijzingen ontvangen, als of hij een schitterend ze-gepraal op een talloos overmaght had behaald.

Lodewijk d vroom was een goed, maar uiterst zwak koning, w^enig bere-kend voor d groots taak, welk zijn vader hem te vervulling had nagelaten.

Ik verwaght mijn vader en d uw.

Gij verwaght u vader en d zijn.

Hij verwaght zijn vader en d haar.

Wij verwaght ons vader en d hun.

Een goed huisvader spant al zijn kraghten in om in 't onderhoud der zijn te voorzien.

D ongelukkig(mv.) werden we-gens een vergr^eijp van staatkundig aard te dood veroordeel.

D bevolking d(2 nv.) hoofdstad, welk getuige zou zijn van d voltrekking van 't vonnis was in twe groot part^eij (mv.) verdeeld; d een beweerde, dat d doodstraf een alte zwaar straf was voor lieden, die uit o-vertuiging zo hadden gehandeld; d ander hiel staande, dat men te-gen oproer-ling(mv.) niet te streng kon te werk gaan.

Bedught voor e-nig rustverstoring, nam d Rege-ring haar maatregelen en sloot ree^es voor 't opkomen d(2 nv.) zon 't terr^en door paard-volk af.

147. In een naburig herberg woonde ik een zonderling wed-schap bij.

Lord Byron is een zeer beroemd Engels dichter.

Saar Peter was onte-gezeg-lijk een groot man.

Saar Peter was, wat zijn lengte aangaat, buiten k^eijf een groot man.

Jan Steen roemt elk als een zeer geestig schilder.

Toen d maandelijks sold^{et}_{ij} onbetaald bleef, begonnen d Spaans troepen tot muiten over te slaan.

Het huis der Afgevaardigde(mv.) zocht d ko-ning-lijk maght zo-veel mo-gelijk te beperken.

Wij waren verlangend te verne-men, wie dat vorstlijk slot bewoonde.

'T Ke^{et}_{ij}zerlijk beveldschrift vernietigde 't hard vonnis, dat d rechters hadden geveld. Wie prijst niet d lang-moedigheid d(2 nv.) vorst, di zelfs snood verraders genade schenkt?

Willem van Oranje was Ke^{et}_{ij}zer Karel(2nv.) gunsteling.

Gedurende d vrees-lijk honger-nood verpanjde d vorstin al haar kleinnood(mv.) ten einde d nood der ongelukkig(mv.) te le-nigen.

Wij sloegen aan zijn woorden geen geloof en meenden dat hij een onwaar getuigenis had afgeleid.

148. Cleopatra los|te een kostbaar parel in az^{et}_{ij}n op.

Toen Leyden d vijand haar)(zijn muur(mv.) zag verlaten en een gunstig wind d vloot met d zo-lang ontbeerd mond-voorraad deed naderen, was d geheel bevolking op d been(mv.) vol geestdrift over d onverwaght redding.

D hui|chelaar be-zigt lo-gen, bedrog en aller^{et}_{ij} slinks streek (mv.), om zijn doel te ber^{et}_{ij}ken.

D re-denaar antwoord|e niet op d rechtstreeks aanval zijn(2 nv.) te-genpart^{et}_{ij}.

Tijl Uilespiegel was een recht guit; zijn snaaks invallen en aardig zetten vermaken ons zeer.

Van zijn naam l^{et}_{ij}den d Franschman(mv.) hun woord *espigle* af.

Op mijn reis had ik een gepensio-neerd ri^dmeester tot me^dgezel. Ik vrees, dat gij een stijf nek van d toght gekre-gen hebt. Truffels zijn een schaars gerecht.

Tom Pouce was een zeer kl^en man.

De reus Murphy was voorzeker een zeer groot schaakspeler.

149. Wat 't minder volk schrans|en of schaften noemt, he-ten wij dine-ren.

Mijn vertrou-ste vriend is d^e ijgenaar van een zeer fraai was-beeld-spel.

Ho-vaardij of hoogmoed komt voor d val.

D warmte d(2 nv.) zon deed 't was aan Icarus vlengels smelten.

Op d bok van ginds rijtuig zie ik een bars koetsjier.

Wij gelo-ven, dat uit d duisternis 't light zal ontstaan.

E-nig(mv.) gelo-ven dit, ander(mv.) dat, dogh geen van al weet 't reghte.

Domkop(mv.) begr^eijpen niet, dat zij in veel opzichten voor hun meerder(mv.) moeten onderdoen.

Brandt beschreef 't le-ven van De Ruyter, d beroemdst Nederlands ze-held.

Aan Willem d Zwijger is 't Ne-derlands volk veel verplicht.

Spinola was een uitstekend krijgso-verst.

De lange Klaas van Kijten was een uitstekend Spare-wouwer.

Met luid stemme maande d bevelhebber d samenscho-lend menigte aan uiteen te gaan.

D tijd wordt afgebeeld met een scherp zeisen in d hand.

D Parcen of Schrikgo-din(mv.) beschikten over 't broos le-ven d(2 nv.) sterf-lingen.

Wij zagen d De Ruijter d ze-have uitz^eijlen en d vloot zich gereed maken om hem)(haar te volgen.

D e-delaardig veldheer stort|e zich van d to-ren af en werd door d lans(mv.) d(2 nv.) vijanden opgevangen.

Hij stierf d heldendood.

Gij, weetnieten, zijt ziend blind en hoorend doof.

150. D leeuwrik(mv.) vlo-gen fluitend omhoog.
 Dees advocaat schijnt een kundig rechtsgeleerde.
 Newton was d grootst man van zijn(2 nv.) tijd.
 Cicero was een zeer welsprekend re-denaar.
 Demosthenes is d welsprekendst re-denaar.
 Homerus is en blijft d grootst dichter.
 Dees staatsman schijnt d vriend des volks.
 Erasmus heet|e d geleerdst man zijn(2 nv.) eeuw.
 Mæcenas bleek d beschermer der dichters te zijn.
 U jonger broer lijkt wel een raar snuiter te we-zen.
 Socrates werd door zelfbeheers|ing en nadenken d wijs-ste man van zijn tijdgenoot(mv.).
 Demo-critus scheen d dwaas-ste man van geheel Griekenland.
 D Boeotiërs golden voor d domst en linksch-ste menschen.
 Deze man staat te boek als d bekwaamst zijner am|tgenoot(mv.).
 D Athe-ners weet d koning der Pers(mv.) d opstand zijner onderdaan(mv.).
 Het staat ons vrij zo te handelen, als wij voor ons he|lzaam aghten, tenz|e zulk met d maatschappelijk orde moght bli|ken str|dig te zijn.
 D verbind-nis met haar maakte mij tot d gelukkigst al(2 nv.) sterf-lingen.
 D beeld-nis van mijn overleden oom staat mij nogh voor d geest.
 Men wen|de ernstig po-gingen aan om d natie tot een beter besef harer)(zijner burgerplichten te brengen. Zal dit evenwel die belangloos volksvrienden gelukken, dan moeten al(mv.) zonder onderscheid daartoe me-dewerken.
151. Men heet een zeker zoet ho-nigdrank me-de.
 Men klaaght algemeen over d duurte d(2 nv.) me-krap.
 Solon agh|te Croesus geen-zin(2 nv.) d gelukkigst d(2 nv.) mens(mv.).

Wij traghten d boos te beke-ren en d braaf gelukkig te maken.

Mijn vriend(mv.) bewe-ren , dat de persoon, die sin^ds e-nig week(mv.) hier te stad zijn verbl^{ijf} houdt, een zeer voor-naam Engels-man is. Welk e-venwel d reden(mv.) zijn waarom hij zigh alhier ophoud, is hun onbekend. Mij en eenig u(2 nv.) bekende(mv.) komt 't eghter voor, dat hij niemand vreemd(2 nv. enk.) is. Wie dan, zult gij vragen. Wel, denken wij, niemand ander dan d welbekend (mijn?)heer die voor ve-le jaar 't land verliet, naar d Oost ging, zigh aldaar een aanzienlijk vermo-gen verworf(wierf?) en thans, zonder zigh aan zijn stadgenoot(mv.) bekend te maken, zijn geboortestad bezoekt. Welk mens togh gevoelt zigh niet getrokken tot d streek(mv.), waar hij zijn jeugd doorge-braght heeft? Dogh vergis|sen wij ons en is hij)(het werke-lijk iemand ander, dan zal zulk wel later van zelve aan d dag ko-men.

Wilt gij wat pen(mv.)? Hebt gij wat papier noodig? Wat pen(mv.) verlangt gij? Wat papier begeert gij?

Wat)(welk man zie ik daar? Wat)(welk vrouw gaat daar?

Wat)(welk kind speelt daar? Wat)(welk mens(mv.) wande-len daar?

Gij vertelt wat treurig, hij wat vro-lijk, wij wat dwaas, zij wat ernstig.

152. D persoon(mv.), di wij 't meest verschuldigd zijn, zijn buiten k^{ijf} ons ouders.

D man, di ik steeds vertrouwd heb, heeft mij bedro-gen.

D man, di mij steeds vertrouwd heeft, heb ik schand-lijk bedro-gen.

D man, di ik steeds mijn vertrouwen geschonken heb, heeft zigh dat vertrouwen onwaardig betoond.

D man, di ik steeds vertrouwd en bemind heb, heb ik door d dood verlo-ren.

D mannen, die ik steeds hoog geaght heb, heb ik le-ren veraghten.

D mannen, di ik steeds mijn vrienden noemde, heb ik thans mijn vertrouwen ontzegd.

D vriend, met di ik lief en leed doorleefd heb, is mij door d dood ontrukkt.

D handelaar, met di wij belangrijk zaken deden, is bankroet.

D handelaars, met di wij belangrijk zaken deden, zijn bankroet.

D man, van di ieder met eerbied en bewondering sprak, was niemand ander dan)(als Göthe.

D wijsgeer, di(2 nv.) stellingen men algemeen afkeurde, was ons landgenoot.

D wijsgeer(mv.) di(2 nv.) dwalingen men bestreed, waren doodarm.

D koningin, di(2 nv.) schrander staatsbel^{et}ij^d Engeland maghtig maakte, was Elisabeth.

D koningin, aan di Engeland groot verplichtingen heeft, was Elisabeth.

D vorsten, aan di dez jammeren worden toegeschreven, worden verfoeid.

D zoon des vorst, aan die men 't regentschap had opgedragen, wordt bemind.

D zuster des hertog, di men wegens zijn dapper gedrag hoog schatte, was op 't bal tegenwoordig.

D doghter des graaf, die men wegens haar uitstekend schoonheid bewonderde, woonde d bal(mv.) bij, welk men te haar eer gaf.

D gezanten des Perzis- koning, op wi men wegens hun trots he- vig verstoord wa, vonden een sleght onthaal.

D ko-ning, di(2 nv.) gezanten men omgebracht had, verklaarde d schenders van 't volk-reght d oorlog.

153. D man, waarvan)(van wi ik spreek, d vrouw, waar-
aan)(aan wi hij veel verplicht is, d jong lieden, waar-
door)(door welk zij in groot ongele-genheid geraakt zijn,
ontmoette ik gister avond te uwent.
D Portugees(mv.) di men alom benijdde en op di men
zeer afgunstig was, waren d koenste zeevaarders, di(2 nv.)
wakkerheid men bewonderen moet.
Dit is 't bloode-ste jongen-je, dat ik ken.
Dat is de blijde-ste tjd'ing, welke ik in lang tijd heb ge-
kre-gen.
Dit zijn de juist-ste opmerkingen.
Dat vinden wij 't gepast-ste antwoord op zijn onbeschoft
vraag.
Ik verheug mij in d vast-ste gezondheid, die men wens/en kan.
Nieman^t tw^gfelt er aan, dat ijzer zwaar-er is dan hout.
D bevolking, gebukt onder d druk van steeds zwaar-er
belastingen, school szamen en dr^ggde tot gewelddadighhe-
den o-ver te gaan, zoo men hun ^es(mv.) niet inwilligden.
In d stom-ste verbazing zagen wij zijn vrijpostigheid aan.
Trouwens hij was de bits-ste, valsch-ste en kwaad-ste man
die wij kenden.
Op d tentoonstelling in d hoofdstad hebben wij zooveel
fraai en de-gelijk gezien, dat wij sin^es die tijd een hoog
dunk hebben van ons natio-naal n^everheid. Ons oom daar-
ente-gen, die zelf industrieel is, en, gelijk alle bekend is,
steeds wat aan te merken heeft, beweert, dat hij weinig
goed, niets uitstekend en zeer veel slecht gezien heeft.
Het Pruis-isch he-renhuis hield een lang zitting en besloot
te laatste d rege-ring te ondersteunen tegen d maghtig
volkspartij.
154. Hebt gij wat bi-zonder voor mij te le-zen, dan hou ik mij
aanbevo-len. Gij weet dat ik een hartstoght-lijk liefhebber

ben van al wat ons letterkunde voor nieuw ople-vert. Hoe-
veel buitenlands snuf wordt ons le-zend publiek voor oor-
sprong-lijk no-vellen, ro-mans enz. in d handen gestopt!
Sommig(mv.) bewe-ren, dat hij goed, ander(mv.) dat hij
verkeerd, maar al(mv.) dat hij te goed trou gehandeld heeft.
Te kwaad ure trof mij d t^gding van 't bankroet mijns ban-
kiers, in diens)(wiens handen ik mijn geheel fortuin had
gesteld.

Van gans harte schenk ik mijn kwaad vijanden vergiffenis
voor 't geen (dat?) zij je-gens mij hebben misdre-ven,
maar zal voor d vervolg mijn maatregel(mv.) nemen, om
hun)(hen, waar ik kan, te-gen te werken. Hoe jammer egh-
ter dat de juist_{ste} bere-keningen kunnen falen!

Ik gedenk u, hij herinnert zich mij, zij erbarmen zich
ons, wij ontfermen ons u, gij trekt u hun aan.

Ik, die mij u erbarm, herinner mij steeds d barmhartig-
heid, waarmee gij u mij aantrokt.

Ik gedenk d ongelukkig, hij herinnert zich ons vriend-
schap, zij erbarmen zich 't lot hun(2 nv.) ongelukkig na-
tuurgenooten en wij ontfermen ons d rampzalig, welk aan
't noodig-ste gebrek l^gden.

155. D ko-ning selv aghtte het niet bene-den zich d ongeluk-
kig slagtoffers d(2 nv.) vrees-lijk ramp toe te spre-ken en
te vertroosten. Zo-ver 't in zijn vermo-gen stond, le-nigde
hij d hartroerend ellende.

Wij zijn er trots op, dat wij d uitstekend-ste bergtop heb-
ben beklommen.

Jacob Grimm was d uitstekend-ste taalkundige zijn(2 nv.)
eeuw.

Van schip noch lading kwam een splinter te recht.

D koningin selv bezoght 't slagveld en betoonde zich als
d liefderijkste en inne-mendste vrouw.

D o-pium is 't bedwelmend-ste en verdo-vent-ste middel, dat wij kennen.

De Do-nau is een der snelstro-mend-ste rivier(mv.).

Cicero werd voor d wel-spre-kendst re-denaar der Ro-m^en^en gehouden.

Mijn vriend is een der weldenkend-ste en rechtschapen-ste mens-vrienden, die ik ken. Om zijn-wille zou ik, om zo te zeggen, door een vuur gaan, en ik ben verzekerd, dat hij om mij-wille 't zelfde zou doen.

Om u-wille zoude ik van mijn gans bezitting afstand doen, wist ik sleghts, dat zulk u voor d vervolg wijzer en bedaghtzaam-er zoude maken!

Om ons-wille hebben zij zigh steeds d grootst opoffering van al aard getroost.

Om hun-wil heb ik d dwaas-ste stap gedaan, die ik doen konde.

Schaamt gij u over u-gelijk, dan schamen wij ons u.

156. Wij moeten ons)(elkander helpen; al mens(mv.) moeten zich)(elkander liefhebben.

Gij moet u)(elkander in al moog-lijk gevaar(mv.) tot 't uiterst verde-digen en wakker bijstaan.

Zij zullen zich)(elkander traghten op te vro-lijken en zoo min moog-lijk zoeken te verve-len.

Dez trots-aard is zoo hoogmoedig, dat hij zijn-gelijk min-aght en alleen zijn meerder(mv.) wil behagen. Dogh spoedig zal hem zijn ho-vaardij berouwen.

Veel(mv.) wordt als e-delmoedigheid toegere-kend, dat zij om hun-zelf-wil gedaan hebben.

Om d adeldom te verkrijgen, had di eer-zugtig al zijn schatten o-ver.

Zij zoeken zigh te mijn kost te vermaken, maar ik zal hun to-nen, dat ik hun en hun-gelijk(mv.) te slim ben.

D vorsten slo-ten zigh aan d zo-genaamd derd stand aan, om d ridderschap, d adel en een overmagtig priester-schap 't hoofd te kunnen bieden. Omgekeerd gevoelden zigh d n^{er}ver burgers tot d vorst getrokken, welk hun te-gen d geweldenaar en willekeur der groot(mv.) voldoende kon be-schermen. Door zigh)(elkander alzo te ondersteunen, versterkten zigh)(elkander zoowel d vorst als 't opko-mend derd stand. Gijlieden schaamt u ten onreghte o-ver d omgang met u-gelijk, ongedaghtig aan d fabel d(2 nv.) kraai, welk zigh met pauw-veer(mv.) opsmukte, om voor meer door te gaan dan hij)(zij inderdaad was.

- D aanzienlijkst Rom^{er}n(mv.) worven om de)(t priesterschap.
 157. Mijn neef is rijker dan d uw, uw neef is verstandiger dan d zijn, zijn neef is schrander-er dan d ons, ons neef is mild|dadiger dan d hun en ons tante is d grootst klapp^{er}d(2 nv.) geheel stad.

Mijn vader en d uw gaan wandelen.

Uw vader en d zijn zijn op d jaght.

Ons vader en d hun zijn uit vis|sen.

Het huis mijns vaders en dat d(2 nv.) uw is zeer fraai.

Men v^{er}elt d biblio-theek mijns ooms en di d(2 nv.) uw.

Gij verteert 't zakgeld uws broeders en dat d(2 nv.) zijn.

Wij gehoorzamen ons vader en d uw.

Gij slaght uw' vader en d ons.

Zij behagen hun moeder en d uw.

Wij verzorgen ons vriend en d uw.

Gij verpleeght u broeder en d haar.

Ons broeders en d hun zijn zwaar ziek.

Uw zuster en d haar zijn op een partijtje.

Haar kinderen en d zijn gaan met elkaar om.

D verwanten mijn(2 nv.) ouders en die der uw zijn zeer arm.

Wij verhe-len d gebrek(mv.) onzer vrienden en die der uw.

Wij schenken ons vijanden en gij d uw vergiffenis.

Gij gelijkt uw grootouders en wij d ons.

Wij verbeteren ons gebrek(mv.) en zij d hun.

Zij bestude-ren hun les(mv.) en wij d ons.

Ieder bemint d zijn(mv.), wij d ons(mv.), gij d uw(mv.)
zij d zijn(mv.).

D Carthagers verde-digden zich en d hun(mv.) met d
grootst dapperheid tegen 't talrijk en van alles ruim voor-
zien le-ger der Rom^enen, dat aangevoerd werd door Scipio,
d vero-veraar van Spanje en d schrik van de veel v^ean-
den des Rom^ensch staat. Trots d hardnekkig verde-
diging moesten zij 't onderspit delven en werden met d hun
en al 't hun d slagtoffers van Romes heers|zughtig staat-
kunde.

158. Wie was Peter d Groot? Wie Karel d twaalf? Wie bewon-
dert gij meer? Wie brengt gij u hulde? Wie(2 nv.) daden
hebben u 't meest getroffen?

Wie was Elisabeth? Wie Maria Stuart? Wie(2 nv.) lot be-
klaaght gij? Wie(2 nv.) wreedheid verfoeit gij? Wie houdt
gij voor onschuldig? of geen van beid?

Wie zijn d weldoeners d(2 nv.) mens-heid? d vero-ver-
aars, voor wie(2 nv.) eerezucht alles moet zwithen, of d
genie(mv.), wie(2 nv.) vernuft en oordeel zo-veel goed, edel
en nuttig hebben gewroght.

Welk wijsgeer was Socrates? Wat belangrijk kenmerkt zijn
wijsbegeerte? Wat voor goed heeft hij tot stand gebraght?
Welk wijsgeer pre-dikte 't ken u selv?

Wat voor een knecht hebt gij togh gehuurd? Wat voor een
landsman is hij togh?

Welk ko-ning wilde Euro-pa tot één staat maken?

Welk ko-ning kan iets dergelijk beo-gen?

Het ros, dat(2 nv.) st^egerend d ruiter uit d zadel wierp,
rende in vol draf weg.

In het oord, dat(2 nv.) bekoorlijkheid mij boeide, zette ik mij ne-der, om mijn o-verig levensdag(mv.) in rust en vre-de door te brengen, verw^ederd van mijn he^pzugtig bloedver-wanten, voor di ik mij niet genoeg kan in aght ne-men.

159. Het jong-tje, di behe^bt is met le-lijk gebrek(mv.), wordt naar een kostschool gezonden, om een streng opvoeding te ontvangen.

T ventje, di(2 nv.) ^edelheid zoo belagh-lijk is, wordt door ieder voor d gek gehouden.

Het lief Mietje, di(2 nv.) netheid door ieder om str^ed ge-pre-zen wordt, voelt zich bi-zonder gelukkig.

Het leerzaam Jansje, di(2 nv.) knapheid een ieder verbaast, kr^eigt een fraai prent-boekje te geschenke.

Het gierig Pietje, di(2 nv.) schraapzugt door een ieder verfoeid wordt, is een onuitstaanbaar ke-reltje.

Het blonde Kato-tje, di(2 nv.) schoonheid door ieder be-wonderd wordt, is een uitgeleerd leugenaarstertje.

Het le-lijk Keesje, di(2 nv.) ros haar door ieder le-lijk ge-vonden wordt, is een reght guit.

Het arm Keesje, di(2 nv.) eergevoel bi-zonder sterk ontwik-keld is, spaart voor een doodshemd.

Het vet ve, welk(2 nv.) vlees d mens tot voedsel verstrekt, wordt zorgvuldig opgepast.

Het goud, welk(2 nv.) hoog waarde door al beschaafd volk (mv.) erkend is, wordt tot verschillend doel(mv.) gebe-zigd.

Het zilver, welk tot d e-del metaal behoort, is een zeer geschikt ruilmiddel.

Het schaap, van welk(2 nv.) wol wij ons kleet(mv.) be-r^eden, is een zeer nuttig huisdier.

Het zw^en, welk(2 nv.) mors|igheid tot een spreekwoord ge-worden is, wentelt zich gaarn in 't sl^ek.

Het gediensig Ke-tje, di door zijn)(haar gediensigheid elk-een inneemt, is een zeer aanvallig meid-je.

160. D staat(mv.), di(2 nv.) geldmiddel(mv.) niet voldoende zijn voor hun talrijk behoefte(mv.), gaan le-ningen aan.

Door toe te stemmen in 't verzoek van u neefje, di zeer hoog bij mij staat aangeschreven, heb ik hun al(2 nv. mv. wens vervuld.

D groot rijkdom(mv.) ons ooms stelden hem in staat ruimschoots te voorzien in ons al(2-nv.) behoefte(mv.)

Aan u beid(2 nv.) begeerte(mv.) voldaan hebbende, reken ik mij van al verder verplichting(mv.) aangaande u beid ontslagen.

Bij de gelegenheid van mijn oom(2 nv.) verjaardag, hebben wij hem al moog-lijk blijk(mv.) gegeven van ons groot gehegtheid aan zijn persoon.

Zuster Baerken. di(2 nv.) lied(mv.) door haar)(zijn tijdgenoot(mv.) bewonderd werden, leefde in een kluis te Utrecht. D eerst eis, die men d geschiedschrijver doet, is onpartijdigheid.

T oude besje, di(2 nv.) dood door haar)(zijn erfgenaam volstrekt niet betreurd werd, bleek schatrijk te zijn.

161. T magtig Amsterdam, welk(2 nv.) handel door d oorlog met Engeland zwaar verlies(mv.) had geleden, haakte naar d vrede.

T magtig Antwerpen, welk(2 nv.) rijkdom door een uitgebreid handel was toegenomen, gold in d tijd voor d eerst koopstad van Europa.

Bilddijk, di(2 nv.) gehegtheid aan vorst en vaderland zoo herhaald-lijk gebleken was, werd met d snoodst ondank beloond.

T Dortsche Austjinken, di(2 nv.) geschriften hoog geschat werden, was een der beroemdst dichters zijn(2 nv.) tijd.

T noodlot, aan di(2 nv.) maght god(mv.) en mens(mv.) onderworpen waren, werd als een godheid voorgesteld.

De man, van di gij spreekt, is dezelfde persoon, di wij verle-den week ontmoet hebben.

Al burgers ko-zen dezelfde afgevaardigd.

Toen men een nieuw pre-sident moest kiezen, ko-zen al burgers dezelfde staatsman.

Te dezelfde ure vernam d vorst d ne-derlaag, di zijn wel-uitgerust vloot en talrijk le-ger hadden gele-den.

Te zijn huis vernamen wij tot ons schrik 't onb^{ij}l dat u en d uw getroffen had.

D boekhandelaar zond mij e-nig werken te bezichtiging.

162. Welk(2 nv.) stelsel wordt door u voorgestaan? Dat van d Königsberger of dat van d Ne-derlands wijsgeer?

T boek, welk ik zo vaak gele-zen heb, dat ik deze(2 nv.) inhoud van buiten ken, heb ik weggeschonken.

Welk(2 nv.) toonkunstenaar(2 nv. mv.) scheppingen zullen dez winter door 't ope-ragezelschap worden uitgevoerd?

Welk(2 nv.) 'godgeleerde(2 nv.) stellingen werden veroor-deeld, van Arminius of van Gomarus?

Welk(2 nv.) land(2 nv.) hulp riepen wij in, van Engeland of van Frankrijk?

Welk(2 nv.) vorstin gedrag laakt gij, van Elisabeth of van Maria Stuart?

Welk(2 nv.) partij maght werd door d zwak vorst gevreesd?

T dagblad, welk ons belangen zoo ijverig verde-digde, heeft opgehou-en te versch^{ij}nen.

T ontzag-lijk vermo-gen, welk hij door erf-nis had gekre-gen, was spoedig doorgebracht.

163. Voor degene(enk.) di wij alles te danken hebben, hebben wij alles v^{ij}l.

Degene, die u bedro-gen heeft en door zijn slinks streek (mv.) zooveel misl^{ij}d, zal ik, waar 't moog-lijk zal zijn, voor d oog(mv.) d(2 nv.) geheel wereld ontmaskeren.

De-gene, di voor zijn vaderland zijn goed(mv.), zijn geluk, zijn le-ven opoffert, wordt vaak door zijn kortzichtig en kleingeestig landgenoot(mv.) miskend en verguis^t.

De-gene, di gij vertrouwt, vertrouw ik ook, de-gene, di gij u vertrouwen onthoud, behandel ik op gelijk wijs.

De-gene, di hun jeugd in losbandigheid en lichtzinnigheid doorbrengen, zullen later hun misslag(mv.) en verkeerdheid (mv.) diep betreuren.

De-gene, die zonder talent te hebben vers(mv.) maken, mogen beseffen, dat zij niet voor d pers maar voor d komenij werken.

D roem de-gene(2 nv. mv.), die hun medemens(mv.) op d baan der beschaving zijn voorgegaan, zal eeuwig zijn.

De-gene, di zulk lage daad kan bedr^e_uven, noemen wij een schurk.

Daar zijn er, die bewe-ren, dat een staatsman geen geweten hebben moet. De-zulk schijnt oneerlijkheid, in 't kl^e_n bedre-ven, schurkerij, dogh op groot schaal uitgevoerd, recht en billijkheid toe.

164. D zelfopoffering degene(2 nv.), die voor 't vaderland sterft, wordt door al braaf(mv.) gewaardeerd.

Degene(mv.), die zich eens aan hui|chelarij en dubbelhartigheid hebben schuldig gemaakt, worden door al voorzichtig(mv.) gewantrouwd.

Degene, di hij steeds bemind en vertrouwd heeft, veraght hij thans.

Degene, die steeds zijn welzijn traghtte te bevorderen, betaalt di snoodaard met ondank.

Degene, di nimmer met zijn verdienste(mv.) en goed daad(mv.) praakt, he-ten wij een ze-dig en onbaatzugtig mens.

Degene, di zigh als mijn best vriend voorde-den, ble-ken mijn ergst vijanden te zijn.

Degene, die zij steeds als haar moeder vereerde, heeft zij door d dood verlo-ren.

Voor degene, di u haar vriendin noemt, hebt gij alles over.

Degene, di door d rede geleid d mens-lijk zaak(mv.) uit een ander oogpunt beschouwen als d groot hoop, worden vaak, wanneer zij dwalingen bestrijden en d ondeugd ontmaskeren, d slagtoffers van hun e-delaardig stre-ven.

Degene, di zich op r_y^{ed}s bege-ven met 't doel om zich een schat van we-reld- en mens-kennis te vergaderen, moeten geen geld en moeite ontzien.

165. Dezelfd vorst, di door dez geschiedschrijver gelaakt wordt, wordt door gene te he-mel verhe-ven.

Dezelfd vorst, di wij om zijn wreed inborst veraghten, bewonderen wij om zijn regeringsbel_y^{ed}d.

Dezelfd vorsten, di door hun vrijzinnig onderdanen worden gesteund, worden door een o-vermagtig priesterschap in hun groots plan(mv.) gedwarsboomd.

Dezelfd kunstenaar(mv.) die door hun tijdgenoot(mv.) miskend werden, brengt een meer beschaafd en ontwikkeld nageslaght hulde en eer toe. Hoe jammer dat dit voor d doode(mv.) een schraal vergoeding is voor 't bitter onreght, dat zij door d bekrom-penheid en betwe-terij gedurende hun leven ondergaan hebben.

D kiezers d(2 nv.) behoudend part_y^{ed} ko-zen dezelfd ver-te-genwoordigers als hun vrijzinnig te-genstanders. Beid vergaten hun onderling geschil(mv.) en waren alleen bedaght op 't welz_y^{ed}n des vaderland.

D Plebejers ko-zen dezelfd consuls als d patriciërs; dogh d ridders verkozen geheel ander.

D burgers vere-nigden hun stemmen op een en dezelfd.

Degene, die u hulp ontbe-ren, zullen wij te hulp komen.

Dezelfd, die gij behaagt, zullen wij ook traghten te behagen.

Wij al zullen te dezelfde ure hier bijeen zijn om ons gemeen belangen te bespreken.

166. Daar Zijn Majesteit ons geëerbiedigd koning hier te stad zal aankomen, zijn al burgers in d weer om, door 't oprichten van eer-boog(mv.), 't vormen van eer-waght(mv.), enz. enz. hun vreugde te kennen te geven over Hoogst dezelve(2 nv.) bezoek.

Hij zond 't werk aan zijn leermeester te beoorde-ling, daar hem aan dezelve(2 nv.) goedkeuring veel gelegen was.

Hij verzoght zijn kundig leermeester zijn werk aan te prijzen, daar d aanbeve-ling dezelve(2 nv.) hem in aller schatting moest doen r^eizen.

Diegene mijner tegenstanders zal ik altijd aghting toedragen, welke mij met open vizier en op eerlijk wijs hebben bestreden.

D gravin wendde zich tot d keizerin, daar d bescherming dezelve(2 nv.) haar uit al ongelegenheid(mv.) kon helpen.

D componist droeg zijn werk op aan d vorstin des lands, in d hoop dat dezelve(2 nv.) bescherming hem een schitterend loopbaan zoude openstellen.

167. D dichters, die de-ze criticus bewondert en groot lof toezwaait, hebben nog geen naam gemaakt.

D dichter, di men in d zeventiend eeuw slaafs navolgde en meer eer bewees dan al ander te zamen, was niemand ander dan Jacob Cats.

D aanvoerder d(2 nv.) legermaght gaf zijn aan streng tught gewoon troep(mv.) bevel om wi met d wapen(mv.) in d hand gevangen werd genomen geen genade te schenken maar op d plaats zelv op te hangen; d overig zou zich door een hoog losgeld kunnen vrijkopen.

D kameel, welk 't schip d(2 nv.) woestijn genaamd wordt, is d mens van onberekenbaar veel nut.

Ons gestorven oom(mv.), waaraan)(aan wi wij steeds met innig liefde gedenken, hebben ons bij hun uiterst wil zo bedaght, dat wij ons o-verig le-ven in een zoet niets doen kunnen doorbrengen. Evenwel zullen wij wijz^{er} zijn en niet 't slegt voorbeeld volgen van zo-veel nietswaardig doorbrengers, welk d maatschappij sch^{ijn}baar door hun verkwisting en buitenspo-rig leefwijze bevoorde-len , maar inde| daad tot nadeel verstrekken.

Wi zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zaght.

168. Zie hier een groot hoop appel(mv.) Indien ik die(2nv. mv.) honderd weggeef, houd ik die(2 nv. mv.) veertig over. Eet ik daarvan d helft op, dan zijn die (2 nv. mv.) nog twintig over. Altjans als ik mij niet vergis. Noghtans kan ik dat niet gelo-ven.

D kno^ts, welk(2 nv.) vol zwaarte de ro-ver op 't hoofd van d ongelukkig deed neerdalen, kloofde hem (??) d sche-del, zo-dat 't rood bloed d moordenaar in 't aange-zicht spatte. Wie (2 nv.) verontwaardiging zou niet worden opgewekt, als hij di laaghartig daad zag ple-gen?

Welk mens-vriend st niet bij 't denkbeeld, dat de-ze we-reld eens zoo o-verbevolkt zal zijn, dat er geen plekje zal overblijven om te bebouwen, en een onverm^{ed}-lijk hongers-nood 't heerlijk vooruitzicht zal zijn, waarin zich d menscheid zal te verble^{iden} hebben. Gelukkig e-venwel, dat der-gelijk hersenschimmen en schrikbeelden bij kalm en bedaard nadenken verdw^{enen} als ne-vels v^{oor} d zon.

169. Ik raad u om uzelf(2 nv.) wil aan, d omgang met u trouw-loos vriend af te breken.

Algemeen was d verbazing, toen men vernam, dat hij dez daad niet uit zuiver belang-loosheid, maar om zijn zelf(2 nv.) wil verricht had.

D gebroeders Grimm moghten d heerlijk zelfvoldoening sma-

ken, door hun beid(2 nv.) diepzinnig studie(mv.) d Germaans taalwetenschap een stap verder te hebben gebracht.

Niet om eerbejag of d gunst hun(2 nv.) medeburgers, maar om 't belang des koning-rijk zelve was 't leven dezer staatsman(mv.) aan onverpoosd arbeid gew^e_yd.

D nagt dekt met haar)(zijn zwart sluier 't sluimerend aardrijk; statig verr^e_yst d maan aan d westerkim en verdooft met haar schitterend glans 't flonkerend star-heer; zachtkens schuifelt 't zoel wind-ke door 't lo-ver; heerlijk doen zich d zilver toon(mv.) van talloos naghtegaal(mv.) ho-ren, en stemt alles d mens tot rust, kalnte en vre-de.

Bij 't aanbre-ken van d oghtendstond r^e_yst d leeuwrik fluitend omhoog en verheffen duizend(mv.) ontwaakte vo-gelkens hun toon(mv.) om d rozenvingerig dageraad te begroeten.

170. Dez jongman(mv.) me-nen hun st^e_yl te vormen door al-lei schrijvers over al-hande onderwerpen te lezen; wij daarente-gen le-zen alleen d uitste-kendst en houden het er voor, dat d o-verig(mv.) ons geen-zins van nut kunnen zijn.

In d jongst veldslag hebben d ons(mv.) tien ko-lonel(mv.), drie-honderd korporaal(mv.), zeven honderd tirailleu(mv.) en drie duizend gemeen-soldaten verlo-ren.

Bij d dertig duizend gulden(mv.) hadden wij in dez voorde-lig onderne-ming gesto-ken en hoopten daarme-de een goed winst te behalen; werkelijk le-verde zij een goed achttien duizend gulden(mv.) voordeel op.

Dez koek-bakker bakt twe-hande koekjes, drie-hande taarten en gebruikt daartoe sleghts een-lei deeg.

Daar hij de honderd-dri-en-zevenstigt op d kandidatenlijst is, zal 't wel lang duren, eer hij benoemd zal worden.

Dit drankje wordt uit acht-hande kruiden ber^e_yd.

Voorheen hadden wij tien-lei, thans hebben wij nog maar

acht-lei muntstukken.

T buskruif^d bestaat uit drie-lei bestanddeel(mv.).

Van dit werkje bestaan er drie uitgaaf(mv.), elk met vijf-lei letter(mv.) gedrukt.

Men kent duizend-lei, ja on^gndig veel soorten van ke-vers. De Frans k^gizer kan in oorlogstijd over meer dan millioen soldaten beschikken.

Honderd(mv.), ja duizend(mv.) mens verlo-ren bij dez ramp 't leven.

Xerxes telde zijn ontzag-lijk le-ger bij tienduizend(mv.)

Van deze duistere plaats zijn er acht-lei verklaringen; duizend(mv.) geleerden braken hun hoofd daarover.

Zoo hij een ander maal dez misdaad pleeght, wordt hij veel strenger gestraft dan nu.

Men bewondert met recht d een(enkel?)voud van ze-den der oud Germanen.

171. T goed dat)(wat gij ander doet zal u zevenvoud(ig^p) vergolden worden.

Dit paar laars(mv.) kost(en?) mij zevende-half gulden, terwijl d uw, die veel be-ter zijn, maar anderhalf kosten.

Een lap-de-ken bestaat uit lap(mv.) van al-hande kleur.

Versch^gden substantief(mv.) ko-men alleen in 't enkel(een?)voud, ander alleen in 't meervoud voor. Een tweevoud komt in ons taal niet voor.

Dit is d driehonderdst, ja misschien d drieduizendst maal, dat ik di fout bega. Noghtans kan ik mij di niet afwennen.

Delos is 't midden-ste^gland der Cycladen.

Wij gingen met ons drie uit wandelen, terwijl zij met hun vier zigh baadden in d koel vloed.

Wij lootten met ons vier en twintig; op mij viel 't lot.

Al kwamen zij met hun duizend op, wij zouden hen o-ver-winnen, al zijn wij maar met ons zes.

Zij reden met de acht, wij met de vier; geen wonder dat zij hun hals en wij ons beid been(mv.) braken, daar wij niets van d e-del rijd-kunst verstonden.

Na duizend(mv.) mens-leven(mv.) en millioen(mv.) schats verloren te hebben, werd d trots vorst handelbaar en sloot d vre-de.

Eenig(mv.) beweren, dat de longte-ring ongenees-lijk is; ander(mv.) gelo-ven, dat zij hoogst zelden geneest, al(mv.) zijn ze 't er over eens, dat het een hoogst gevaarlijk kwaal is. Leonidas en de zijn stierven d held-dood.

D dwaas regent offert al(2 nv.) belang(mv.) op om som-mig(2 nv.) wens(mv.) te bevre-digen.

Caesar, Pompejus en Crassus slo-ten met hun drie een ver-bond om d Rom^ens staat te besturen.

Wij roken lekker-er cigaar(mv.) voor d acht om een dubbeltje, dan gij di 't tweevoud(?) betaalt.

Brutus en Cassius zwoeren beid d oud republiek in al haar vroeg luister te herstellen en doodden daarom met d overig saamgezworen(mv.) Caesar, d groot dictator, di(2 nv.) ijzer arm 't Rom^ens volk in bedwang hield.

Na eenig duizend verlo-ren te hebben, besloot ik niet meer te spe-len en nam tot veel(2 nv.) verbazing sin^es di oog-en-blik geen kaart meer in handen.

D oud(mv.) meenden, dat d h^eng(mv.) d honing uit mor-gendauw ber^edden en uit d bloemen alleen d was trok-ken, welk d honing zijn reuk en smaak mededeelde. Dogh wat vroeger veel(mv.) zoo niet al(mv.) voor ze-ker aannamen, gelo-ven t|ans nogh w^enig(mv.), of liever nie-mand meer.

Welk to-neelspe-ler heeft gisteren avond zoo moeilijk een rol vervuld?

Welk volk stond nog op zoo laag een trap van beschaving?

Welk man is van die zo ste^el trap gevallen?

Welk een verstand wordt er niet gevorderd voor die ne-telig zaak?

Wat voor een man bedoelt gij togh?

Wat voor een man zou bere-kend zijn tot beteugeling van 't overmoedig grauw?

Wat mens(mv.) zie ik daar langs d straat gaan?

T paard, welk d mens van zeer veel nut is, wordt niet altijd behoorlijk verzorg .

Een braaf huisvader doet alles voor 't welzijn d(2 nv.) zijn. Kundig veldheer(mv.) verwerven zigh 't vertrouwen hun(2 nv.) vorst.

Het koning-rijk Hano-ver werd bij Pruis|en ingel^eif .

T o-vermagtig Frankrijk zag d volken aan haar)(zijn voet geknield.

172. D groot taalgeleerde, waarvan ik u zo-veel heb medegedeel, is overle-den.

Een beroemd treurspeler was Charles Kean.

Dez paarden zijn sterk-er dan vlug.

U vriend is geestig-er dan geleerd.

U zuster is schoon-er dan lieftallig.

U zuster is schoon-er dan d mijn.

D Frans-man(mv.) zijn le-vend(ig)er dan diepzinnig.

D Duits(er)(mv.) zijn diepzinnig-er dan d Fransman(mv.)

Wij tw^eifelen aan d kunde(mv.) dezès hoogle-raar.

U kennis(mv.) zijn grappig-er dan vernuftig jongman(mv.)

Zijn talrijk kennis(mv.) geven hem aanspraak op dez gewigh-tig en eervol betrekking.

173. Uit zijn gedrag(mv.) heb ik opgemaakt, dat hij een schrander-er dan ze-dig jongmens is.

Dez drinkebroer klaagt dat hij dag aan dag dik-ker wordt; togh kan hij zich 't drinken van zwaar bier(mv.) niet ontwennen.

Met een harer liefst lach(mv.) verwelkom-de d gastvrouw d voornaam gast.

D leer(mv.) d(2 nv.) kerk worden door dez schrijvers bestre-den.

Welk zijn doel(mv.) zijn, heb ik niet kunnen te we-ten ko-men.

Timon, die geheel d mens-heid haatte, woonde afgezonderd in zijn to-ren te Athene.

Welk geleerde kon zoo moeilijk een vraagstuk oplossen?

174. D herders dr_uinken 't vee.

Een mild re-gen dr_uinkt d droog grond.

De veld(mv.) dr_uinken 't bloed d(2 nv.) gevallen heerschaar(mv.)

D noodlottig tijding verschrik(impf.) mij hevige; niemand werd daardoor heviger verschrik dan ik.

Door d noodlottig tijding verschrik(impf.) ik he-vig.

Niemand verschrik(impf.) daardoor heviger dan ik.

175. Ik zie d kip een ei l_gggen. Het ei l_gt op d grond.

Ik zie, dat d kip een ei heeft gel—.

Wij l_gggen (impf.) ons op 't mollig grastap_uet neder.

Deze rijkraad l_gt een uitgestrekt buitenplaats aan. Deze is zeer fraai aangel_ggd en is ook in heerlijk oord gel—. D aanleg kost niet weinig. D ligging is heerlijk.

Ik heb op d sofa l_gggen dro-men van schatten, di ik niet bezit.

D schip(mv.) l_gggen op d re-de te anker.

Ik l_gg sin_u's eenig tijd met mijn jongst broer o-verhoop.

Bij d Oosters volk(mv.) l_gggen d gasten bij d dis aan.

De kok l_gt 't zoo aan, dat de gasten niet we-ten wat zij e-ten, maar alleen dat zij lekker e-ten.

Ik l_gg mijn vijanden zooveel in d weg, dat zij daardoor belet worden, zich te doen gelden.

Hij l_gt een buitenspo-rig blijdschap aan d dag.

D kip leit)(ligt een ei, 't ei leit)(ligt in 't hooi.

- D tuinbaas leit)(ligt zijn stroo hoed op d grond.
176. D boeren gene-ren zich met d landbouw.
 D Markers gene-ren zich met d vis|vangst.
 D dokters of doctoren gene-zen d zieke(mv.)
 Ik ben van mijn vooroordeel(mv.) gene-zen.
 D mens(mv.) willen no-de van hun dwaling(mv.) gene-zen worden.
 D schildwagh z^t(impf.) d vlucht-ling na.
 D vijand z^t ons op d hielen
 D kr^{eg}sgevangen z^t 't op een lo-pen.
 D kr^{eg}sgevangen z^t(impf.) 't op een lo-pen.
 Mijn vriend X is een geze-ten burger alhier.
 Men zette d dief vast; hij moest twintig jaar zitten voor zijn brutaal diefstal.
177. Ik mag di ellend-ling niet l^{ed}_yden.
 Mijn oom en voogd heeft mijn l^{ed}_yding op zich geno-men.
 Ik l^{ed}_yd sin^{es} lang tijd aan hevig kiesp^{en}_yn.
 Ik mag wel l^{ed}_yden, dat gij slaaght.
 Deze snood-aard verl^{ed}_yd d jongelingschap.
 Hij gel^{ed}_yd zijn vertrekkend vader naar 't station d(2 nv.) spoorweg.
 Wij bel^{ed}_yden versch^{ed}_yden godsdienst(mv.).
 Hij bel^{ed}_yd(impf) d Israeli-tisch godsdienst en bel^{ed}_yd t|ans d Protestants godsdienst.
 K^{ez}erin Irene beleed d Grieks-Kristelijk godsdienst en herstelde d beeld-dienst in d kerk.
 D ro-vers overl^{ed}_yden 't zoo slim, dat niemand hen vinden kon.
 Al(mv.) treurden om 't overl^{ed}_yden van d groot dichter.
 De jongen(mv.) herl^{ed}_yden breuken.
178. D zon n^{eg}_ygde te ondergang.
 Het Romeins rijk n^{eg}_ygde te val.

D aangekomene n^e_{ij}gde voor d gastvrouw.

Was d vorst geneigd)(genegen, om van d troon afstand te doen?

Karel d vijfde was Willem d Zw^e_{ij}ger zeer genegen)(geneigd. Toen ik aankwam n^e_{ij}gde d dag zich ten avond.

D dansmeester leerde zijn leerling een bevallig n^e_{ij}gging te maken.

179. Tot 't best^e_{ij}gen van bergen heeft men een flink borst en een paar sterk been(mv.) no-dig.

T fier ros st^e_{ij}gerde en wierp zijn ber^e_{ij}der te aarde.

D metselaar viel van d st^e_{ij}ger en brak d hals.

180. Di zaak is zo eenvoudig, dat zelfs zuigling(mv.), om zoo te zeggen, d waarheid daarvan kunnen inzien.

D koe(mv.) zo-gen d kalf(mv.)

D bij(mv.) zo-gen d ho-ning uit d bloemen.

Zelfs g^e_{ij}ten en wolven zo-gen(verl. tijd) volgens d fabelleer pasgebo-ren god(mv.) en mens(mv.)

181. D trekschuit vaart af en voert ons langs d aangenaamst dre-ven naar d plaats ons(2 nv.) bestemming.

182. Als d godheid 't geheugt, kunnen d boos(mv.) voor kort tijd d braaf onderdrukken.

Wij zien d houthakker d eik-boom vellen en dezen met groot gedruis op d grond vallen.

183. D geneesheer(mv.) aderlaten(impf.) Lord Byron, maar trots hun hulp bezweek d groot dichter en bevr^e_{ij}der van Griekenland.

D oud he^e_{ij}din(mv.) waarzeggen(impf.) dez bijgeloovig boeren.

D landman(mv.) zijn gewoon al voorbijgangers vriendelijk goed avond te zeggen.

D jongskens wilden niemand goed dag zeggen.

Wilt gij u opstellen goed maken en daardoor d fouten, die gij begaan hebt, goed maken?

Zoud gij di berg te hoog aghten om te beklimmen?

Zoud gij u zelf te hoog aghten voor dit postje?

Zoud gij u vriend kunnen hoog aghten, als hij een dergelijk laagheid bedreef?

D verze-keringmaatschappij zal ons al(mv.) schadeloos stellen voor d gele-den verlies(mv.)

Ik hoop dat mijn ouders mijn plannen zullen goed vinden; wellicht zullen zij 't beter vinden, als ik een ander loopbaan kies. Daar wij in de comedie nog plaats vonden, ble-ven wij om 't stuk te zien.

Daar de verlo-ting niet kon plaats vinden zonder d toestemming d(2 nv.) o-verheid, zullen wij al moog-lijk middel aanwenden ten einde daartoe verlof te verkrijgen.

Wij ho-ren d klok aght slaan en l'ggen nog in bed!

Wij zullen in 't vervolg op u les(mv.) aght slaan.

Daar ik niet thuis was, wilde hij plaats nemen en mijn aankomst afwaghten.

De o-verheid zal op 't hoofd van d bandiet een hoog prijs stellen; ook zal zij zeker op d ijver 'en waakzaamheid haar(2 nv.) dienaar(mv.) prijs stellen en die, waar zij kan en mag, ruim belo-nen.

U schoen-maker heeft mij dit paar jaghtlaars(mv.) goed gemaakt.

D kleer-maker heeft de abuis(mv.) zijner rekening goed gemaakt.

184. Wij gekscheren)(scheren d gek met ons barbier; deze man pleeght geksche-rende te zeggen dat hij in zijn le-ven al heel veel gek(mv.) geschoren heeft.

Wij geksche-ren (impf.) steeds met d ernst, met welk hij d grootste beuzelingen behandelt.

Socrates pleegt(impf.) zijn onbeschaamd lasteraar(mv.) niet door woorden maar door daden lo-genstraffen.

- Al menschen traghten zich voor schade vrijwaren.
185. Wij herinneren ons gaarne ons goed daad(mv.)
 Wij herinneren ons vrienden gaarne aan d' genoeglijk uren,
 welk wij met hen doorbraghten.
 Wij herinneren ons lightzinnig vrienden hun plight.
 Ik heb steeds di vals-aard wantrouwd.
 Op dat hag-lijk oog-blik hebben al(mv.) aan hun behoud
 wanhoopt.
186. Het laken, dat ik bij dez lakenko-per gekoght heb, is
 zo-zeer ge(krimpen, verl. deelw.), dat ik er mij in ste-de
 van een jas, een kort buis-je van kan laten maken; e-ven-
 wel durft d' bedrieger bewe-ren, dat zijn laken nooit
 krimp(verl. tijd) en nooit heeft(is ge(krimpen, verl. deelw.)
 Na d' no-dig pap op mijn arm ge^{el}_{ij}d te hebben, is hij)(zij
 zoo ge(slinken, verl. deelw.), dat ik mij met een spoedig
 gene-zing durf vl^{en}_{ij}.
- D' knecht des admiraal ontwing(verl. tijd) den sluipmoor-
 denaar d' dolk en voerde hem naar d' gevangenis.
 D' vorst belgt(verl. tijd) zich zeer over d' traag voortgang
 van di voor zijn r^{ijk}_{ij} zo h^{el}_{ij}zaam onderne-ming. Daar hij
 zeer ge(belgen, verl. dlw.) was, vreesden d' ambtenaar(mv.)
 dat zijn rechtvaardig toorn hen treffen zoude.
- D' struikro-ver verberg(verl. tijd) d' gesto-len schat onder
 d' grond.
- Mijn neef word elk jaar r^{ijk}_{ij}ker, doordat hij geen tiende van
 zijn vermo-gen vert-ert en d' rest op interest zet. Zijn
 vader verwierf(verl. tijd) zich daarentegen zeer veel vriend
 (mv.) door zijn grens-loos mil|dadigheid.
- D' re-denaar heeft zo-lang gespro-ken, dat zijn stem er
 hees van is.
- D' r^{ijk}_{ij}ziger heeft zo-lang ge(praten, verl. dlw.), dat d' tijd
 van 't vertrek d(2 nv.) spoortrein verstre-ken was. Daarop

scheld(verl. tijd) hij op d onnoodig spoed, die d spoorwegbeam/ten ple-gen te maken.

187. D rampzalig man ontgeld(verl. tijd) d misdaad, die ander (mv.) ge(plegen, verl. dlw.) hadden.

Ik heb al zijn weldaad(mv.) met snood ondankbaarheid ver(gelden, verl. dlw.)

Bij 't bekennen zijn(2 nv.) dwaling(mv.) en f^{ij}len smelt (verl. tijd) d man in traan(mv.) wegh.

D fabri-kant(mv.) kerven(verl. tijd) d tabak.

D onno-zel barbier bederf(verl. tijd) al zijn scheermes(mv.) door ze verkeerd aan te zetten.

D aanvoerder d(2 nv.) bende werf(verl. tijd) manschap(mv.) aan door hun roem, eer en, wat voor d meest mens(mv.) nogh meer zeght, schatten voor te spiegelen.

D boekanier(mv.) waren stout ze-vaarders, die tuk op buit op d oceaan rondzwerfen (verl. tijd) en d ongelukkig(mv.) die onder hun handen vielen van alles berooven(verl. tijd) ja vaak als slaaf(mv.) verkoghten.

188. D doodgraver delf(verl. tijd) zelv 't graf voor zijn gestorven echtgenoot. Toen hij 't graf ge(delven, verl. tijd) had, werd hij door smart o-vermand en stort-de neer op d be(vriezen, verl. tijd) grond.

D zon-straal(mv.) smelten(verl. tijd) bij d aanvang d(2nv.) lente d sneeuw op d vruchtbaar velden.

D vluchteling(mv.) zwerfen(verl. tijd) langs' d onherbergzaam kust in d hoop een vaartuig aan te treffen, dat hen uit 't ber^gk hun(2 nv.) vervolger(mv.) zoude brengen.

Daar d een staat beweerde, dat d ander d verdrag(mv.) schend(verl. tijd) en stee^ds had ge(schenden verl. dlw.), verklaarden zij elkaar d oorlog.

D dronkaar^d zwelg(verl. tijd) zo-veel sterk drank in, dat hij er van sterf(verl. tijd).

Dez jager bederf(verl. tijd) zijn jagthonden door ze rau haas-vlees voor te werpen.

D vis-vrou(mv.) kerven(verl. tijd) d aal en d paling.

D keukenmeid kerf(verl. tijd) d visch. (§ 282).

Men beweerde dat d Rus(mv.) veel matroos(mv.) aanwer-ven(verl. tijd) voor hun handelsvloot(mv.).

D hoog vloed verzwelg(verl. tijd) een groot deel van dez welvarend landstreek; daarbij vonden zeer veel bewo-ners hun dood in d golf(mv.).

189. D o-verwinnaar verdelg(verl. tijd) d bloei|end stad en strafte d onschuldig inwo-ner me-do-geloos. Men ^{ei}_{ij}-de van zo-veel gruwelen.

Zo-lang als d wond aan mijn linkerhand zweer(verl. tijd), kon ik niets verrichten.

Ik bezweer(verl. tijd) mijn lightzinnig broeder zijn le-ven te be-teren; hij zweer(verl. tijd) mij zigh be-ter te zullen ge-dragen, maar hield zijn eed niet.

Hij verheel(verl. tijd) op ge-ner^{ei}_{ij} wijs zijn gebrek(mv.), maar schaamde er zich ook geen-zins o-ver.

D schaapscheerder scheer d schapen, scheer(verl. tijd) d schapen en heeft zijn geheel le-ven lang schapen ge(sche-ren(verl. tijd)).

Het onderaards vuur verdelg(verl. tijd) de stad(mv.) Sodom en Gomorrha.

Wie weet welk lot u nog be(scheren, verl. tijd) is.

Ofschoon ik hem nogh nooit iets, van welk aard ook, ver(helen verl. tijd) heb, vertrouwt hij mij togh niet 't minste toe.

Met dez dwaas scheer(verl. tijd) ik steeds d gek.

Di landstreek(mv.) word(verl. tijd) ver(delgen, verl. dlw.) door een onverwaght uitbarsting van d Vesuvius, di al-les onder gloei|end lava begraaf(verl. tijd).

190. Hoewel hij steeds goed raad ontbeer(verl. tijd), heeft hij zich e-venwel door e^{ij}gen overleg en staal vlijt tot zulk een aanzienlijke hoogte ver(heffen, verl. tijd), dat hij t|ans over hen, die zich vroeger zijn meerder(mv.) waanden, gebied. D veldheer(mv.) bevelen(verl. tijd) d soldaten hun uiterst kraghten in te spannen om d vijandlijk schans(mv.) te nemen. D soldaten volbraghten wat zij hun be(velen, verl. tijd.) gelijk zij steeds volbraght hadden, wat hun bevelhebbers hun bevelen(verl. dlw.) hadden.

Toen nu d verde-digers bemerkten, dat zij tegen d o-vermaght der aanvallers niet opgewas|sen waren, ko-zen zij het haas-pad en scheren(verl. tijd) zich wegh.

Terwijl ik er niet op bedaght was, scheer(verl. tijd) mijn barbier al 't haar weg en zag ik also mijn praghtig snor onder 't koud staal bezw^{ij}ken.

Dewijl mijn middelst vinger ontsto-ken was en zweer(verl. tijd) kon ik versch^{ij}den dagen achtereen niets uitvoeren.

191. Wat verme-ten die ellendelingen zich wel, die d goed naam van di eerlijk mensch willen belasteren.

Dez betwe-ters verme-ten(verl. tijd) zich alles te berispen, waarvan zij niet terstond 't nut inzien(verl. tijd.)

Daar dez jongelingen d gebod(mv.) hun(2 nv.) ouders overtreden(verl. tijd), werden zij streng gestraft.

Zij betreden(verl. tijd) d pad(mv.) d(2 nv.) ondeugd, dogh zien(verl. tijd) weldra 't zondig hun(mv.) levenswandel in en be-terden zich.

D overwinnaars vertreden(verl. tijd) d reghten der overwonnen(mv.) met voeten.

Wij vergeven(verl. tijd) al, die ons kwaad doen, vooral als ons d gele-genheid om wraak te ne-men ontbreekt(verl. tijd)

Mijn neef(mv.) gene-zen(verl. tijd) welhaast van een he-vig ziekte.

Di welopgevoede jongman(mv.) bewegen(verl. tijd) zich gemakkelijk in d hoogst kringen.

D fabri-kanten verkoghten ge(weven, verl. tijd) stof(mv.) tegen zeer hoog prijs(mv.).

Zij vergeten(verl. tijd) zich zoozeer, dat zij woorden bezigden, di niet in d mond van een beschaafd mens mogen opko-men.

Daar zijn geheel verhaal met leugens door(weven, verl. tijd) is, gelo-ven wij er niets van.

Terwijl d boeren d oogst binnenbraghten, lezen(verl. tijd) d arm(mv.) korenaar(mv.).

192. Gij vermeet(verl. tijd) u dez eerbiedwaardig staatsman op d schandelijkst wijs in zija eer aan te tasten.

Gij eet(verl. tijd) met veel smaak van dez heerlijk schaa-p-bout.

Gij vergeet(verl. tijd) u leesboek en kunt(verl. tijd) daardoor u les niet le-ren.

Gij overtreedt(verl. tijd) al mensch-lijk en god-lijk gebod(mv.) en zijt(verl. tijd) reghte sno-daard(mv.)

Gij geneest(verl. tijd) van di gevaarlijk kwaal.

Gij bidt(verl. tijd) mij spoedig tot te komen, terwijl gij u baadt(verl. tijd.)

Gij zit(verl. tijd) te lezen, terwijl ik pijp(verl. tijd.)

Gij weeft(verl. tijd) u eigen kleed(mv.)

Gij ziet(verl. tijd) d drenk-ling in d diep rivier worstelen met d kraght van d stroom en komt(verl. tijd) hem niet te hulp. Daardoor wordt(verl. tijd) gij door al braaf(mv.) (minachten, verl. deelw.) Gelukkig wordt(verl. tijd) d arm man toch gered.

Gij wenscht(verl. tijd), dat ik bij u kwam, eer gij sterft(verl. tijd)

Gij zwerft(verl. tijd) op d wijd oceaan rond.

Gij werpt(verl. tijd) mij met sneeuwballen en wordt(verl. tijd) daarbij zo koud als ijs.

- Gij bederft(verl. tijd) u makker en beroemt (verl. tijd) u daarop.
193. Gij beveelt(verl. tijd) mij te vertrekken, dogh scheert(verl. tijd) u weg uit vrees voor mijn toorn.
- Gij zweert(verl. tijd) mij trou, dogh ik maakte geen staat op u eed(mv.)
- Hij en gij scheldt(verl. tijd) mij uit voor al wat le-lijk was.
- Gij schendt(verl. tijd) ons verdrag en daardoor aght(verl. tijd) ik mij van mijn verplichtingen ontslagen.
- Gij bergt(verl. tijd) u eigen huid, in plaats van u leven voor d goed zaak te wagen.
- Gij krimpt(verl. tijd) ineen van angst en schrik.
- Gij zingt(verl. tijd), terwijl gij danst(verl. tijd.)
- Gij blinkt(verl. tijd) uit door u groot verdienste(mv.)
- Gij zwelgt(verl. tijd) 't edel druif-nat door.
- Gij kerft(verl. tijd) d tabak, terwijl gij pijpt(verl. tijd.)
- Gij stijft(verl. tijd) mij in mijn vooroordeel(mv.)
- Gij tijgt(verl. tijd) hem di misdaad aan.
- Gij snuift(verl. tijd) wraak en woede.
- Gij houdt(verl. tijd) mij voor u best vriend.
- Gij waslt(verl. tijd) voorspoedig op.
- Gij schept(verl. tijd) behagen in di zot klap.
- Gij verheft(verl. tijd) u tot zijn hooghte.
- Gij lacht(verl. tijd) over mijn wijs les(mv.)
- Gij wasjt(verl. tijd) u aangezigt en kamt(verl. tijd) u haar.
194. U stadgenoot belijdt(verl. tijd) dezelfd godsdienst als gij.
- Gij belijdt(verl. tijd) d zelfde godsdienst als ik.
- Dez meid-je(mv.) rijgen(verl. tijd) hun middel(mv.) in.
- Wij verkoghten een staaf ge(dijgen, verl. deelw.) goud.
- D knop dijt(verl. tijd) zich weldra uit en deed d blad(mv.) vaneensplijten.
- Hij krijt(verl. tijd), toen hij slaag(mv.) krijgt(verl. tijd.)
- D Rom^en krijgen(verl. tijd) met d Carthagers.

Zij krijgen(verl. tijd) door Scipio(2 nv.) held-daad(mv.) weldra geheel Spanje in hun maght.

Met een k^{re}islend stem riep hij zijn zoon(mv.) toe, dat zij kers(mv.) gesto-len hadden.

Wij vermijden(mv.) al moog-lijk opspraak.

Zij kwijten(verl. tijd) zigh eervol van hun moei-lijk taak.

Gij benijdt(verl. tijd) mij om mijn voortdurend voorspoed en zijt(verl. tijd) mij daarom niet gen(egen, -eigd?)

D raaf(mv.) kras|en(verl. tijd), d mos(mv.) tjilpen(verl. tijd.)

Zij schrijden(verl. tijd) voort naar d rustplaats der dood(mv.)

Wij wijten(verl. tijd) hem ons ongeluk en weten(verl. tijd) u dank voor u onvermoeid zorgen.

Gij zijgt(verl. tijd) ameghtig ne-der op d mosig rustbank.

D matroos(mv.) reven(verl. tijd) d z^{ee}l(mv.), d tuiniers rijven(verl. tijd) d tuin.

Zulk le-lijk streek(mv.) lijken(verl. tijd) ons niet.

195. Op d grond ademloos neerge(zijgen, verl. deelw.) grijnt (verl. tijd) hij een geheel tijd, alvorens mij d oorzaak zijn(2 nv.) smart mede te de-len.

D landman pijpt(verl. tijd) aan, toen hij zijn daag-lijks werk volbraght had.

D waslvrou stijft(verl. tijd) d boordjes en brengt ze ons ge(stijven, verl. dlw.) te huis.

Zij tijgen(verl. tijd) naar d stad om zigh van d misdaad te zuiveren, di men hun had aange(tijgen, verl. dlw.)

Gij verbiedt(verl. tijd) ons u kneght(mv.) toe te snauwen.

Zij bogen 't hoofd bij d aankomst des hoog-priester.

Het verdriet(verl. tijd) ons steeds een-lei groente te eten.

Wij verbijten(verl. tijd) ons gramschap.

D geheel naght hebben wij geen oog ge(luiken, verl. dlw.)

Wij vergasten(verl. tijd) ons aan ge(zieden verl. deelw.) vlees met wortel(mv.) en gestoofd peer(mv.)

Gestoelen goed gedijt niet en gedijt(verl. tijd) nimmer.

D hofdames n^{ei}gen(verl. tijd) zich voor d vorstin.

Ge(shuiken, verl. dlw.) goed(mv.) worden verbeurd verklaard.

D vlucht-ling(mv.) stuiven(verl. tijd) voort, als kaf voor d wind, toen wij hen nazⁱtten(verl. tijd) of op d hielen zⁱtten(verl. tijd.) Zelfs d dapperste(mv.) zⁱtten(verl. tijd) 't op een lo-pen en zoghten hun h^{ei}l in een schandlijk vlucht.

196. D neger grijnst(verl. tijd) ons aan. Wij begonnen al te grinniken op dat koddig gezicht.

De spi-on(mv.) berichten(verl. tijd), dat d vijand in ginds moeras(mv.) schuilt(verl. tijd); spoedig waren d ons op mars om hem ook van daar te verdr^{ei}ven.

Wij haten(verl. tijd) elk grompot.

U broeder verschuilt(verl. tijd) zich in ginds bosch|age om ons te kunnen bespieden.

D sjouwers kruien(verl. tijd) menig zwaar vracht naar de magaz^{ei}n(mv.) d(2 nv.) koopman(mv.).

In u kinds-heid pleegt(verl. tijd) gij u in 't zwemmen te oefenen.

D Deventer koek-bakker kruidt(verl. tijd) d koek (§ 282).

D wol phuist(verl. tijd) zoo sterk, dat wij 't kleed niet durven(verl. tijd) aan(te?) trekken.

Het hongerende kind krijt(verl. tijd) zijn moeder bij haar tehuiskomst aan.

D vla stijft(verl. tijd) in d koelte aan.

197. Het verdriet(verl. tijd) d kneght(mv.) altijd verwe^{ei}t(mv.) en scheldwoorden te ho-ren; zij pakten hun bies(mv.) en laten(verl. tijd) hun meester alleen.

Wij bezoeken(verl. tijd) d fabriek, terwijl e-nig werkman(mv.) d zeep zieden(verl. tijd), ander d reeds ge(zieden, verl. dlw.) zeep uit d ke-tel scheppen(verl. tijd) om hem)(ze verder te ber^{ei}den.

In zierend toorn vlieten(verl. tijd) hem d tranen langs d wangen.

Het was duidelijk, dat dit le-vend(ig?) man-ke Frans bloed door d ader(mv.) vliet(verl. tijd.)

Ik ontraad(verl. tijd) u steeds deze onderneming; e-venwel laat(verl. tijd) gij u bepraten, steekt(verl. tijd) er u geheel vermo-gen in en verliest(verl. tijd) alwat gij bezit(verl. tijd.) D troepen blazen(verl. tijd) na een langdurig dogh ver-geefs bele-gering d aftoght.

Na eerst te hebben toegestemd in dez zaak, beraadt(verl. tijd) hij zigh weder en trok zich terug.

D koopman blaast(verl. tijd) over zijn ko-kend koffi en waghette bedaard af, of men hem wat af zou ko-pen.

Ephialtes di zijn vaderland verraadt(verl. tijd), werd door zijn landgenoot(mv.) verfoei .

198. D vorst heeft zijn eerst mi-nister uit zijn land ge(bannen, verl. dlw.)

Dez troschaard is met al-lei haat-lijk gewoonte(mv.) behe^bt. Dez me-do-genloos man verstoot(verl. tijd) zijn halstarrig zoon, di zigh over zijn(?) har^dvoghtigheid luide beklagde. Zijn oom(mv.) bevelen(verl. tijd) hem zijn vader vergif-nis te vragen voor 't geen (dat) hij mis(drijven, verl. dlw.) had. Op staand voet volbreng(verl. tijd) ik u bevel.

Wij pluimstrijken(verl. tijd) nooit ons meerder(mv.)

T geen(dat) zij bewe-ren, druis^t te-geen mijn gevoel en aan. U vriend benijdt(verl. tijd) u geluk.

Zij evenaren(verl. tijd) hun vrienden in velerlei kundigh^d(mv.) D prins(mv.) aanvaarden(verl. tijd) d rege-ring in een uiterst moeilijk tijd.

Honderd(mv.) menschen glimlachen(verl. tijd) daarom.

Terwijl ik beeldhouw(verl. tijd), bespeelt(verl. tijd) gij d fluit.

199. Barmhartig monnik(mv.) herbergen(verl. tijd) d verkleumd
 r_{ij}ziger en redden(verl. tijd) hem zoo van een wis dood.
 D kantoorbediende heeft d geld ge(incasseeren, verl. dlw.)
 D oorlog eindigt(verl. tijd), toen beid partij bedongen,
 dat elk behoudt(verl. tijd) wat hij had.
 Plato heeft zijn wijsbegeerte in zijn talrijk geschriften ont-
 (vouwen, verl. dlw.)
 D matroos(verl. tijd) pluizen(verl. tijd) tou.
 Na d kaart ge(spouwen, verl. tijd) te hebben, doen(verl.
 tijd) wij versch_{ij}den kunststukje(mv.) daarmee.
 Door d streng koude bevangt(verl. tijd) ons een zwaar slaap.
 Met loom schre-den(mv.) bege-ven(verl. tijd) wij ons op weg.
 Door d dood ons rijk oom(2 nv.) zijn wij van al zorgen
 voor ons onderhoud ont(heffen, verl. dlw.)
 D vorst ontheft(verl. tijd) zijn onderdaan(mv.) van d zwaar
 schatting, di zij jaarlijks moesten opbrengen.
 Hij bezweert(verl. tijd) mij hem d waarheid te ontdekken
 en ik vaar(verl. tijd) daar wel bij.
 Hij was|t (verl. tijd) op tot een kragtig man.
 Zij was|sen(verl. tijd) hun hand schoon van d inkt.
 Hoewel d kinderschoenen ontwas|sen, stellen (verl. tijd) zij
 zich als re-de-loos kind(mv.) aan.
200. In zijn kindsheid slaapwandelen(verl. tijd) u oudst broeder.
 Blondin koordedansen(verl. tijd) bewonderenswaardig.
 Wij konden dez valschaard niet l_{ij}den.
 Dez vader kon zijn bald|adig zoon(mv.) niet l_{ij}den.
 Hij verwelkomt(verl. tijd) zijn vrienden hartelijk.
 Gaarne had ik u bezoght, doch ik heb niet ge(mogen,
 verl. dlw.)
 Gij raadt(verl. tijd) mij aan voor mijnⁿ gezondheid op reis
 te gaan, maar ik heb 't niet ge(kunnen, verl. dlw.)
 Ofschoon ik geen zin had in d dienst w_{ij}gerde mijn voogd

een plaatsvervanger voor mij te nemen, als ik in d lo-ting zou vallen. Hij togh was een oud gediend en de bits-ste, barsch-ste ijservre-ter, di ik kende.

Hij beval mij, arm drommel, voor 5 jaar te te-kenen en daar ik niets in d wereld bezat, heb ik wel ge(moeten verl. dlw.) Ik heb lang tijd naar hem staan (te) luisteren, maar be-gre-pen heb ik hem niet.

T heeft u ouders goedge(dunken, verl. dlw.) u een fat-soen-lijk opvoeding te ge-ven.

De Chinees ro-verkapitein was d schrik der zeeën.

D troepen verscho-ten hun geheel voorraad kruid.

Men verdenkt(verl. tijd) dez man van schurkerij.

201. D koe-ko-per(mv.) bed^ochten zich wel voor zij d koop slo-ten.

D dief onthaalde men op kno^dslagen, die raak waren.

D dood getroost br^oght Socrates zijn laatst le-vensuren in wijsge-rig gesprekken door.

Dez re-sident stelt zich als een ko-ning-je aan.

Laf-aard(mv.) vre-zen en vlieden 't gevaar, verme-tel(mv.) zoeken 't omdat zij 't veraghten, maar dapper(mv.) doen nogh 't een nogh 't ander, maar blijft zelfs in d hag-lijkste gevaar(mv.) kalm en moedig.

Wij bestude-ren d werken van Confusius, d Chinees wijze.

D chirurgijn-majoor(mv.) verplegen(verl. tijd) d gekwetst(mv.)

Ik d^oght, dat d zon om d aarde draaide, maar t/ans weet ik be-ter.

D schout-bij-nacht(mv.) beraadslagen(verl. tijd) over d matre-gel(mv.), die zij zouden nemen in 't belang d(2 nv.) vloot.

Wij haten(verl. tijd) steeds di vals-aard en trots-aard.

Wij geleiden(verl. tijd) ons gast, d voornaam vreemdeling, tot aan d huisdeur en nemen(verl. tijd) een zeer beleefd afsch^ed van hem.

Gij moegt(verl. tijd) wel van geluk spreken dat gij aan d handen van dez snood-aard ontco-men zijt.

Gij ontkomt(verl. tijd) u vervolgers.

Gij verwelkomt(verl. tijd) u vrienden.

Gij houdt(verl. tijd) hen tegen, opdat gij langer van hun gezelschap genieten kundet(verl. tijd, conj.)

202. Ik heb zijn geheim traghten uit (te) vorsjen, maar heb 't niet vermogen(verl. dlw.)

Gij zegt(verl. tijd) weinig en zwijgt(verl. tijd), terwijl gij smakelijk van d heerlijk scho-tel eet(verl. tijd).

Gij doet(verl. tijd) veel, maar zegt(verl. tijd) weinig.

Gij legt(verl. tijd) u op de wiskunde toc.

Gij pleegt(verl. tijd) na den eten een wandeling-je te doen.

Gij durft(verl. tijd) u meerder(mv.) te-geen (te) spreken.

Gij verpleegt(verl. tijd) u ziek broeder-je.

Daar wij dez ijzersterk man niet aandurven(verl. tijd), poets|ten wij d plaat.

Hoezeer wij ook naar geld dorsten(verl. tijd), durven(verl. tijd) wij geen oneerlijk middel(mv.) (te) be-zigen om het te verkr^{ei}gen.

Dez eerezugtig am|tenaar dorst naar eer en roem.

T leger van Xerxes, d koning der Pers(mv.), is)(heeft in ze-ven dagen d Hellespont o-vergetrokken.

Herhaaldelijk heb)(ben ik d brug te Keulen o-vergewandeld.

Mijn broeder, d zeekapit^{ei}n, is)(heeft in negentig dagen naar Batavia gez^{ei}ld blijkens zijn jongst brief.

D reis(mv.) van dez snelz^{ei}lend brik waren steeds voorspoedig; hij)(zij is)(heeft reeds achtmaal in zeventig dagen naar Batavia gez^{ei}ld.

D leeuw is)(heeft op d weerloos man aangesprongen en hem verscheurd.

D honden zijn)(hebben hun baas aangesprongen uit blij-schap over zijn terugkomst.

203. Men verhaalt van Byron, d Engels dichter, dat hij eens in een zeer kort tijd d Hellespont heeft)(is overgezwommen. Ik heb)(ben in vierentwintig uur van Berlijn naar Amsterdam gereisd en sta thans dood moe voor u.
- De vos had)(was reeds verschijden maal(mv.) 't renperk doorgereden, voordat de harddraverij een aanvang nam.
- Onbemerkt hebben)(zijn ons schip(mv.) d vijandelijk vloot voorbijgezeild, begunstigd door een zwaar mist.
- Ik heb)(ben mijn best vriend voorbijgelopen zonder 't te merken en zoek hem tjans te vergeefs.
- Ik heb)(ben mijn geschiedenis geheel verge-ten en beef dus voor d uitslag van mijn examen, te meer daar ik 't lijstje met jaartallen vergeten heb)(ben, dat ik mede heb wil nemen.
- Veel(mv.) ons(2 nv.) best dichters hebben)(zijn Byron vrijelijk gevolgd.
- D Chinees jonk heeft)(is d kof gedurende drie uur achtervolgd, maar kon hem)(haar niet inhalen.
- Dez schilder heeft)(is Rembrant slaafs nagevolgd.
- Ik heb)(ben d vreemdeling, zoo ver ik kon, nagevolgd, maar heb hem ten slotte uit 't oog verloren.
204. Dez monnik(mv.) hebben bloot voet(2 nv.) d bedevaart volbragt.
- Wees goed moed(2 nv.) als 't u in d wereld te-genloopt.
- Met yonkelend oog(mv.) riep hij mij luid keel(2 nv.) toe mij te verweijderen.
- Onverrichter zake ke-ren wij huiswaarts.
- Langzamerhand bekoelde d geestdrijf voor d natio-naal zaak.
- Mijn peetoom zaliger nagedachtenis heeft mij een aardig duit nagelaten.
- Ouder gewoonte deed ik na 't middagmaal een wandeling-tje.
- T geen(dat)ik weet ben ik grooten deels aan mijn leermeesters verschuldigd.

D gans dag jagen(verl. tijd) wij en waren des avonds dood moe.
 Hij ondervraagt(verl. tijd) d schuldige maar kreeg geen
 antwoord.

205. Hoe verre ligt Haarlem van Amsterdam?

In hoe verre hij dwaalt, kan ik niet bepalen.

Hij was zoo lang, dat hij tot d zolder r^eikte.

Zoo lang hij hier is, vertrek ik niet.

Zijn oog doet hem even zeer als zijn mond.

Ik ben even zeer tevreden over zijn vorderingen als elk
 ander zijner leermeesters.

Ik weet, hoe|veel glas(mv.) rood wijn er in een fles gaan.

Ik begrijp niet, hoe veel menschen 't aanleggen om aan
 d kost te komen.

Zoo veel vreemdelingen dez plaats bezoeken, zal 't er weldra
 zeer duur worden.

Boven op d berg staat een vervallen slot. Zijt gij nooit
 boven op geweest om d ruine te bezoeken?

Ik sprong midden in d vloed om d drenkeling te redden,
 doch vergeefs.

D bliksem sloeg achter in 't huis dogh veroorzaakte weinig
 schade.

Ik knipte de oor(mv.) van mijn hond kort af.

Hij w^eigerde kort af mijn be-de toe te staan.

D vos sprong achter over 't kip-hok en ontsnapte.

Op 't ijs gekomen viel ik achter over.

Wij gingen onvoldaan van daar en begaven ons hier heen.

Er vestigden zigh een me-nighte Franschen in d hoofdstad;
 van daar dat de Fransche taal al daar druk gespro-ken
 werd.

Van waar dez geschied schrijver dit ongeloof-lijk verhaal
 heeft, is mij een raadsel.

Van waar die ontevredenheid bij 't volk?;

Tijdens zijn verbanning schreef Bilderdijk buiten 's lands vele zijner beste werken.

206. Hij prijst mij uit der mate; 't is in der daad om verlegen te worden; ik kan niet zeggen hoezeer mij dat behaagt.

Gij spreekt zo binnen 's monds, dat wij u niet verstaan.

Menig maal moeten wij u vragen wat gij bedoelt.

Ga van hier. Gij komt van daar. Wij gaan naar boven en komen van beneden. Van waar dat rumoer? Vanwaar u

blij-schap?

Hij staat boven op d mast. Ik ben onder in d kelder.

Hij is binnen in d kast. Gij bevindt u midden in d stad.

D ko-gel vloog midden door 't volk zonder iemand te do-den.

Op d trap der beschaving stond Griekenland boven aan.

Op dez lijst staat ons naam onder aan, d uwe midden in.

Wij gaan d berg op, gij rijdt d berg af, hij rolt d berg

langs. D spoortrein rijdt d tunnel door. Wij loopen d stal

in. Gij snelt d heuvel op. D hond springt d stok over.

T varken loopt d poort uit.

Wij varen stroom af. De stoomboot stevende stroom op naar d plaats zijner)(harer bestemming.

Van waar komt gij? Waar heen gaat gij? Wij komen hier van daan en gaan daar heen, van waar gij komt.

Ik houdt 't voor zeker, dat hij komen zal. Gij denkt voor zeker, dat ik 't mis heb. Voorwaar, ik zeg u, dat gij u

bedriegt.

Ik had groot haast; van daar dat ik u onderste boven liep.

Die koopman was over slim; van daar dat hij zooveel verloor.

Zie daar ginds een heerlijk oord om eenig tijd te verblijven.

Zie daar twintig gulden, koop er u iets voor.

Zoo lang Engeland Alfred d Groot niet had, kon het d strijd te-gen d Deen(mv.) niet volhouden.

Van der Palm was niet alleen wel bespraakt, maar zelfs wel sprekend.

207. Wij noemen elk man van eenig rang Wel edel geboren, terwijl wij met Hoog wel geboren en Hoog geboren alleen adellijken betitelen.

Op reis had ik van zijn gezelschap even veel last als genoeg. Kunt gij die onverschillig niet wat opwekken? Hij doet alle zaken met tegenzin; alles is hem even veel.

Zijn tand deed hem zoo zeer, dat hij 't uitschreeuwde.

D droefheid deed hem zoo zeer aan, dat hij bezwijmde.

Wij ho-pen al met der tijd flink mannen te worden.

Zijt gij ook onder weg een zwart kruhond tegengekomen? Hij deelde mij voor waar mede, dat u dit geluk was te beurt gevallen.

Een ieder moest naar mate van zijn bekwaamheden beloond worden.

In spijt van zijn tegenstre-ven, werd hij genoodzaakt daar in toe te stemmen.

Dez perceel(mv.) worden ten overstaan van dez beid notaris(mv.) gev^eld.

Hij schaamde zich niet zich ten aanhooren van zijn chef(mv.) zoo aan te stellen; dien ten gevolge werd hij afgezet.

Ten gevolge van die maatregel is hij thans brood-loos.

In geval gij genade vraagt, zal men u die verle-nen.

In geval van nood zal men u hulp verle-nen.

Uit kracht van dez bepaling zal men u ongemoeid laten.

Hij hield 't voor zeker, dat zijn vrienden gered waren.

Voor dit light vergrijp moest ik te recht staan; te recht ergerde ik mij daarover.

Ik aghtte hem te goed om zoo te handelen.

Ik ontving slechts d helft van 't geen mij toekwam en heb dus nog een aardig sommetje te goed.

- Daar d boot omsloeg en d stroom hevig was, hebben wij ons te nauwer nood met zwemmen kunnen redden.
208. Wij verwachtten binnen kort tijding uit d West.
 Hij is steeds bij de hand, als er wat te verdienen valt.
 Al waren verheugd uitgezonderd u jongst broeder.
 Ieder kreeg een belo-ning uitgezonderd hij)(hem, die ze verdiende.
 Al waren verheugd u jongst broeder uitgezonderd.
 Ieder kreeg een belo-ning, hij)(hem, die ze verdiend had, uitgezonderd.
 Ondanks zijn onverzettelijk wil zal ik hem daartoe overhalen.
 D geheel bemanning was wel, uitgenomen d kapitein.
 Sinds d dag zijn(2 nv.) verjaring heb ik hem niet gezien.
 Wij waren steeds vriendelijk tegen)(jegens ons kennis(mv.)
 Hij was steeds onvriendelijk tegen)(jegens zijn minderen.
 Wij righten ons na)(naar u; wat gij doet, doen wij ook.
 Na)(naar d ondergang van Athene, was Griekenlands bloei kortstondig.
 Wij haken na)(naar rust, vrede en geluk.
 Zij r^eij khalzen na)(naar d komst van hun wel bemind vader.
 Dit ondoordaght besluit zal veel jammer(mv.) na)(naar zich sle-pen.
 Lodewijk de vijftiende aardde na)(naar zijn vader.
 Zij handelen na)(naar d stem van hun gewe-ten.
 D ellendig vorst was zwak na)(naar lichaam en geest.
 Zij koesteren een voortdurend wrok jegens)(tegen mij.
 Weest erkentelijk jegens)(tegen u weldoeners.
 Bedenk altijd jegens)(tegen wi gij spreekt.
 Hebt gij ook een middel tegen)(voor di kwaal?
 Gij komt om negen uur(uren? ure?) bij mij; maar zult zorg dragen te negen uur bij mij te zijn. Maar zoo gij tegen negen uur er zijt, is 't ook goed.

Ik heb u steeds voor)(tegen d verleidelijk aanbod(mv.) van dez doortrapt schurk gewaarschuw.

Ik waarschuwde u steeds om di ellendeling(geen?) vertrouwen te schenken.

Neem u in aght om aan die dwaasheden(geen?) deel te nemen.

Ik deel volkomen(in?) zijn me-ning.

Men zegt dat tabaksrook goed is voor)(tegen d muggen.

Dez vrijpostig heer zette zich nevens)(naast mij neder.

Hoe eenvoudig was 't leven deze(2 nv.) zeeheld, d dapper verdediger van zijn besprongen vaderland!

209. Al(mv.) vreesden het onverschrokken leger d(2 nv.) keizer, d grootst veldheer zijn(2 nv.) eeuw.

Wij bewonderen d daden d(2 nv.) Carthaags veldheer, Rome(2 nv.) onverzoenlijk vijand.

Door 't beleid van Scipio, d onderwerper van Spanje, werd Rome van Carthago, als van een maghtig mededing(er?) verlost.

D ondervinding is d best leermeester.

Zij beschouwen mensch(2 nv.) verstand als een onfeilbaar gids.

D Ruyter werd benoemd tot opperst vlootvoogd.

Napoleon werd gehuldigd als eerst consul.

Mijn broeder is aangesteld als eerst kcommies bij 't ministerie.

Ik houd hem voor d best schrijver dez(2 nv.) tijd.

Gij wordt genoemd als d ontwerper van dit plan.

Men doodvervt(verl. tijd) mij als d uitstrooi-er van dez lastertaal.

Iedereen vond dit een aardig zet.

Men maakte mij uit voor een groot gek.

Zelfs u vrienden vinden u een groot gek.

Hij deed zich kennen als een eerst intrigant.

Men klaagde mij aan als d pleger van dit schelmstuk.

Zij drinken een glas rood wijn.

- D wijnko-per bestelde drie okshoofd zoet wijn.
 Wij koghten vier pond best suiker.
 Mij werd daag-lijks voorgeschreven een halve flesch Rijnsch wijn.
 Dez onverdraag-lijk pedant wilde overal d baas spelen.
210. Hij streed d laatst strijd.
 Zij vervullen een moei-lijk rol.
 Hij viel zich d arm stuk.
 Wij wenschen geen enkel stap terug te treden.
 't Geen gij zegt is scherpzinniger dan waar.
 Wij vinden Huijgens puntiger dan geestig.
 Dit pakje scigaar(mv.) kost een half gulden.
 Zij vervoeren een vat fijn wijnazijn, dat een half centenaar
 zwaar is.
 Gij bestelt(verl. tijd) twintig pakjes Engels mosterd.
 Wij bleven d gans dag.
 Wij wachten(verl. tijd) d geheel middag vergeefs op u komst.
 Wij ble-ven een geheel week op 't land.
 Gij speelt een moei-lijk partij.
 U zuster-je is twee jaar, drie maanden en anderhalf dag oud.
211. Wat een menschen was(waren in d kerk!
 Een onafzienbaar rst_y soldaten stond(en?) op 't plst_yn.
 D talrijk me-nighte trok(ken?) op te strijd.
 Een troep ruw boeren stormde(n?) 't raadhuis binnen.
 Een aantal handwerkslieden wierp(en?) barricaden op.
 Een hoop vluchtelingen verschulde(n?) zich in d kerk.
 Een geheel bende Pauslijk zouaven nam(en?) 't dorp stor-
 mender hand in.
 Men verklaarde hem voor een gewetenloos bedrieger.
 De Mohamedanen vere-ren Mohammed als Gods hoogst profeet.
 Wees in voor- en tegenspoed(mv.) steeds dezelfde.
 T gelukte ons vijanden eindelijk(om?) ons te val te brengen
 T behaagde dez vorsten(om?) elkander d oorlog aan te doen.
 T lust mij, arm man, (om?) nu eens braaf te smulleu.

T komt u groot luiaard ondoenlijk voor u werk behoorlijk af te maken.

T betaamt mij, arm zondaar, nederig te zijn.

T voegt u, onbeschaamd vlegel, d mond te houden.

Dez landgoed(mv.) beho-ren d rijkaard(mv.)

Zij slachten hun ouders, di bij uitstek braaf menschen.

Dit fier rijpaard kost u, rijk trots-aard, een geheel hoopguldens.

Dez maatre-gel(mv.) strekten hun, voortvarend leden als zij waren, tot verderf.

Zij kwamen u, schroomvallig kinderen, te gemoet.

Wie werkten dez ellendelingen niet tegen?

212. Wees steeds d dood en eeuwigheid gedachtig!

Wij werden u misslag gewaar, dogh konden u, trouw vriend, niet te hulp komen.

D minister, zijn naderend val bewust, voegde zich naar d wil des volks en trad af.

Zij bemerken niet dat zij zich zelf tegenspreken.

Gij ontwijkt (verl.tijd) die v^{er}ijnsaards en doet(verl. tijd) daaraan wijs.

Die lafaard is geen schot kruidt waard.

D vijand is reeds d burg meester.

D moordenaar was d dood schuldig.

Hij ging d herten te gemoet, d hartsvanger in d hand.

Wie zou die woestelingen durven tegen(te) gaan?

Wij bege-ren niets liever dan(om?) ons eer te verde-digen.

Dit muziekstuk is dez eerstbeginnend(mv.) te zwaar.

D mars over d zwaar kleigrond was d afgemat soldaten te moeilijk.

Dez beeldhou(w)er is)(heeft d antiek(mv.) gevolgd.

Noch u kunde noch u gedrag geeft)(geven u hierop aanspraak.

Zowel u kunde als u gedrag geeft)(geven u hierop aanspraak.

Gij die steeds d wetten des lands overtreed(verl. tijd), word (verl. tijd) naar verdienste gestraft.

- D overwinning(mv.) d (2 nv.) vloot(mv.) d(2 nv.) Frans en Engels zeemaght werden met groot vreugde begroet.
213. Ik, die steeds prijs stel op u goed me-ning, heb)(ben u raad gevolgd.
- Bij keizerlijk decreet(mv.) zijn de oudst schout-bij-nacht(mv.) tot vice-admiraal(mv.) bevorderd.
- Ik en gij, die ons beginsel(mv.) steeds getrouw gebleven zijn, wederstonden hun verleidelijk aanbod(mv.)
- Zoo gij en hij eenig twijfel koestert aangaande 't welslagen dezer onderneming, ben ik de man, die u twijfel(mv.) zal ontnemen.
- Gij en hij werd(verl. tijd) gepre-zen om d moed en veerkraght, die gij in dez ne-telig zaak betoonde.
- Over d te nemen besluiten was d vergadering 't oneens.
- D keuze van d te benoemen ambtenaar was hoogst moeil-ijk.
- Ik en gij heb gezamenlijk acht vaten echt schiedammer jene-ver besteld.
- D re-dene-ring(mv.) van dez rechtsgeleerde, de talentvolst pleitbezorger ons(2 nv.) stad, zijn vernuftiger dan waar.
- Ik werk ijverig, opdat ik mijn braaf ouders behaag.
- Cicero hield Catilina zijne(?) daden voor oogen.
- Ons vader schreef zijnen vriend, dat zijn (?) neef zijn (?) buiten verkocht had.
- Ons moeder schreef haar vriendin, dat hare (?) nicht haar (?) buiten verkocht had.
- Caesar niet Pompejus won d slag bij Pharsalus.
- Caesar niet Pompejus verloor d slag bij Pharsalus.
- Toen Blucher aanviel, begreep Napoleon, dat hij (?) d slag zou verliezen.
- Napoleon zag de Franschen bij Waterloo verslaan.
- Een zeker kind zag zijn vader op zijn tachtigste jaar doopen.

ONDERSCHIED.

aak, mann. (boom) § 299.
aar, mann. (korenaar).
aard, mann. (natuur, aanleg).
agaat, mann. (steen.)
amandel, mann. (boom) § 299.
as (van een rad).
atlas, mann. (kaartenboek.)
bal, mann. (kogel, kloot).
beren (meerv. van *beer*).
beren (werkw.) § 195.
beten (van *bijten*).
beten (mv. van *beet*, hap).
be-geeren.

bestel, onz. (beschikking).
bei (bezie) § 34.
beleid (overleg).
beleid (belegd).
bereiden (gereed maken).
betogen (betrokken).
bleken (van *blijken*).

bisschop, mann. (*persoon*.)
bles, mann. (paard).
blik, mann. (oogopslag).
bloed, mann. (onnoozel mensch § 286).

aak, vrouw. (vaartuig) § 283.
aar, vrouw. (ader).
aard, vrouw. (aarde).
agaat, onz. (stof) § 282.
amandel, vrouw. (vrucht).
asch (stof) § 69.
atlas, onz. (stof) § 282.
bal, onz. (danspartij).
beeren (mannetjesvarkens) § 24.

beten (beetwortels) § 26, A. 6.

geeren (mv. van *geer*).
geeren (werkw.)
bestel, vrouw. (beschuit).
bij (voorzetsel).
belijid (van *belijden*).

berijden (rijden op).
betooogen (bewijzen).
bleeken (bleek maken).
bleeken (bleekplaatsen).
bisschop, vrouw. (*drank*) § 282.
bles, vrouw. (witte vlek).
blik, onz. (metaal) § 282.
bloed, onz. (stof).

bocht, vrouw. (buiging).
boden (van bieden).
boodschap, vrouw.
boomen (meerv. van boom).
bogen (van buigen).
 (meerv. van boog).
borst, mann. (knaap).
bos, mann. (bundel).

broek, vrouw. (kledingstuk).
buil, mann. (meelbuil).
buis, vrouw. (haringbuis).
buis, vrouw. (pijp).
bul, mann. (stier).
burgerschap, vrouw. (burgers).
comédie (blijspel).
commies (aan een ministerie).
critiek (beoordeeling).
dadel, mann. (boom) § 299.
dag, mann. (tegenover nacht).
dam, mann. (waterkeering).
das, mann. (dier).
degen (wapen).
degen (van dijgen).
deel, vrouw. (plank).
delen (planken) § 26.

deken, mann. (overste).
diamant, mann. (steen).
doctor (titel).
doch (maar).
doek, mann. (voorwerp).
draad m. (van garen of zijde).
dreven (van drijven).
dril mann. (boor).
drommels (bijna).
dropen (van druipen).
Eden (paradijs).
eigendom, mann. (recht).
els, mann. (boom).
eiken (boomen).
feil (fout).

bocht, onz. (slechte waar) § 282.
boden (meerv. van *boden*).
bodeschap, onz. (bodenambt).
boomen (bodemen) § 26.
bogen (roemen).

borst, vrouw. (lichaamsdeel).
bos, vrouw. (bus).
bosch, onz. (woud) § 69.
broek, onz. (moeras).
buil, vrouw. (gezwel).
buis, onz. (kledingstuk).

bul, vr. (kerkelijke oorkonde).
burgerschap, onz. (burgerrecht).
komédie (theater).
kommies (bij de belastingen).
kritiek (hachelijk).
dadel, vrouw. (vrucht).
dag, vrouw. (touw).
dam, v. (schijf van een damspel).
das, vrouw. (kledingstuk).
deegen (deegsoorten).

deel, onz. (gedeelte).
deelen (gedeelten).
deelen (verdeelen).
deken, vrouw. (dekkleed).
diamant, onz. (stof) § 282.
dokter (geneesheer).
dog (hond).
doek, onz. (stof).
draad, onz. (stof).
dreven (landstreken).
dril, vrouw. (vleeschnat) § 282.
drommelsch (bijv. naamw.)
droopen (bedruipen).
eden (mv. van *eed*) § 26.
eigendom, onz. (bezitting).
els, vrouw. (priem).
ijken (stempelen) § 36.
veil (te koop).

- feil* (dweil) § 33.
feit (gebeurtenis) § 34.
fiks (bijw.)
floret, vrouw. (schermdegen).
fluks (bijw.)
Fortuin, vrouw. (geluksgodin).
gans (vogel).
gelag (drinkgelag).
zich generen (zich voeden) § 183.
genie, onz. (vernuft).
genoten (van *genieten*).
gift, vrouw. (gave).
git, vrouw. (voorw.).
glanzen (werksw.).
gluips (bijw.)
goten (van *gieten*).
granaat, mann. (boom) § 299.
granaat, mann. (steen) § 282.
grawo, mann. (snauw).
greep, mann. ('t grijpen).
grepen (van *grijpen*).
groen, mann. (nieuweling).
haas, mann. (dier).
hak, mann. (houw).
hazelnoot, mann. (boom) § 299.
heer, mann.
helen (verbergen) § 26.
hesche (van *hijschen*).
heeten (heet maken).
heer (meester).
heeren (meesters).
hei (heide).
helm, mann. (hoofddekse).
hengst, mann. (paard).
hermelijn, vrouw. (dier).
heul, mann. (slaapbol.)
hoef, mann. (paardenhoef),
hof, mann. (tuin).
hoop, mann. (stapel).
veil onz. (klimop) § 32.
vijl (werktuig).
fijt (ontsteking).
fiks (bijv. naamw.) § 69.
floret (zijde) § 282.
fluks (bijv. naamw.) § 69.
fortuin, onz. (vermogen).
gansch (geheel) § 69
gelach (lachen).
zich geneeren (se *gèner*) § 26.
genie, vrouw. (legerkorps) § 294.
genooten (makers).
gift, onz. (vergif).
git, onz. (stof, kleur).
glansen (mv. van *glans*).
gluipsch (bijv. naamw.) § 69.
goten (meerv. van *goot*).
granaat, vrouw. (vrucht).
granaat, onz. (stof).
granaat, vrouw. (bom).
grawo, onz. ('t gemeen).
greep vrouw. (handvol).
grepen (meerv. van *greep*).
groen, onz. (kleur).
haas, onz. (wild).
hak, vrouw. (hiel).
hak, vrouw. (houweel).
hazelnoot, vrouw. (vrucht).
heer, onz. § 279.
heelen (heel maken) § 26.
heesche (schorre) § 26.
heeten (noemen).
heir (leger).
heren (legers) (doch *overheeren*?)
hij (voorn.).
helm, vrouw (gras).
hengst, vrouw. (vaartuig) § 283.
hermelijn, onz. (stof) § 282.
heul, onz. (hulp).
hoef, vrouw. (hofstede).
hof, onz. (vorstelijk verblijf).
hoop, vrouw. (verwachting) § 291.

hoopen (opstapelen).
hoopen (stapels).
hop, mann. (vogel).
hozen, (kousen).

hyacint, mann. (steen) § 299.

ijlen (ijdele woorden spreken).
janhagel, vrouw. (koek) § 282.
kameel, mann. (dier).
kamp, mann. (strijd).
kant, mann. (zijde).
kaper, mann. (vrijbuiters).
kapper, mann. (friseur).
karbonkel, mann. (steen).
kardoes, mann. (hond).
karwei, (werk).
kastanje, mann. (boom).
katoen, vrouw. (handelswaar).
keel, vrouw. (lichaamsdeel).
keren (vegen).

ketting, mann.
kiel, mann. (kleedingstuk; wig).
kies (tand).
kindsheid (eerste jeugd).
klink, mann. (klap).
klok, mann. (teug).
klont, vrouw.
klop, mann. (slag) § 290.
kluif, mann. ('t kluiven) § 290.
kloven (van kluiven).
kloven (meerv. van kloof).
knepen (meerv. van kneep).
knip, mann. ('t knippen).
kolen (brandstof) § 26.
koper (metaal).
kopie (nabootsing).
koppel, mann. (band).
koraal, mann. (koorjongen).
koraal, vrouw. (kraal).
kornet, mann. (vaandrig).

hopen (verwachten).

hop, vrouw. (plant).
hoozen (water scheppen).
hoozen (windhoozen).
hyacint, onz. (stof) § 282.
hyacint, vrouw. (bloem).
ijlen (spoeden).
janhagel, onz. ('t gemeen).
kameel, onz. (scheepslichter).
kamp, onz. (stuk land).
kant, vrouw. (speldeperk).
kaper, vrouw. (vrouwenmuts).
kapper, vrouw. (gewas).
karbonkel, onz. (stof) § 282.
kardoes, vrouw. (draagklamp).
karwij (zaad).
kastanje, vrouw. (vrucht).
katoen, onz. (als stof) § 282.
keel, onz. ('t rood) § 282.
keeren (wenden).
keeren (meerv. van *keer*).
keten, vrouw.
kiel, vrouw. (van een schip).
kiesch (bijv. naamw.)
kindschheid ('tzijn van kindsch).
klink, vrouw (van een deur).
klok, vrouw. (uurwerk).
klonter, mann.
klop, vrouw. (geestelijke dochter).
kluif, vrouw. (klauw).
klooven (splijten) § 183.

knepen (van *knippen*).
knip, vrouw. (werktuig).
koolen (meerv. van koalgewas).
kooper (die koopt).
kopij (handschrift voor de pers).
koppel, onz. (paar).

koraal, onz. (stof) § 292.
kornet, vrouw. (muts).

kouter, mann. (prater).
kozen (van *kiezen*).
krijt (stof) § 36.
kraak, mann. ('t kraken).
kriel, mann., vrouw. (klein
 mensch).
krijgen (oorlogen).
krots (bijw.).
krop, mann. (voormaag, ge-
 zwel).
kruid (gewas).
kruk, mann. en vrouw. (suk-
 kelend persoon).
kurk, vrouw. (voorwerp).
kwoeken (kwaken) § 26.
last, mann. (vracht).
lamprei (visch) § 34.
langhals (iemand met een lan-
 gen hals) § 96.
lenen (leunen).
leeren (lederen).
lei, vrouw. (voorwerp).
leiden (voeren).
lek, mann. (het lekken).
leken, 3 ps. mv. verl. tijd van
lijken.
leken (druppelen, vloeien).
leng, vrouw. (kabeljauw).
lidmaat, mann., vr. (medelid).
ligt (teg. tijd aant. wijs van
liggen).
lijn (touw).
lijn (streep).
links, bijw.
lis (lus).
locaal (plaatselijk).
logen (verl. tijd van liegen).
logen (leugen).
loken (verl. tijd van luiken).

kouter, onz. (ploegijzer).
koozen (kouten), *liefkoozen*.
krijt (strijdperk).
kraak, vrouw. (vaartuig) § 283.
kriel, onz. (klein goed).
krijgen (ontvangen) § 37.
krolsch (bijv. naamw.)
krop, vrouw. (kropsla).
krop, onz. (meel).
kruit (buskruit, rattenkruit)
 § 66.
kruk, vrouw. (werktuig).
kurk, onz. (stof) § 282.
kweeken (opkweeken).
last, onz. (maat).
lamprei (konijntje).
langhals, vrouw. (flesch).
leenen (te leen geven).
leeren (onderrichten).
leeren, mv. van *leer* (ladder).
lei, onz. (stof).
lij (tegenovergestelde van *loef*).
lijden (ondergaan).
lek, onz. (lekgat).
leeken, mv. van leek.
leng, onz. (touw).
lidmaat, onz. (lid).
licht (niet zwaar).
licht (helder of subst).
lijn in lijnwaad, lijnkoek, lijn-
 zaad.
linksch, bijv. nw.
lisch, (bloem).
lokaal (vertrek).
loogen (met loog bereiden).
looken, (mv. van look).

loods, mann. (persoon).
loozen (losmaken).
loten (mv. van *lot*).
loten, werkw.
maag, m. en vr. (bloedverwant).
maat, mann. (makker).
maankop, mann. ('t zaadhuisje)
 vrouw. (de plant).
mangel, mann. (werktuig).
mark, vrouw. (landstreek).
mars (mastkorf; mand).
marter, mann. (dier).
mede (honingdrank) § 26 A.
mede (meekrap) § 26. A. II.
mensch, mann.
mest, mann. (stof tot bemesten).
meter, mann. (el) § 26. A. IV.
meren (een schip vastleggen).
meren (mv. van *meer*).
middel, vr. (middellijf).
mij (voorn).
mij (mijd van *mijden*).
mijden (vermijden).
mijn (voornaamw.)

mijt, vrouw. (munt).
mijt, vrouw. (worm).
mik, mann. ('t mikken).

Min, mann. (minnegod).
mof, mann. (Westfaling).
Mooren (Mauretaniërs).
mop, mann. (hond).
mos (plant).
mot, vrouw. (insekt; regen).
muil, mann. (bek).
muur, mann. (steenen wand).
naamloos (zonder naam).
neten (zekere eitjes).
niet, vr. (in de loterij).
neigen (overhellen).
neiging (begerte).

loods, vr. (gebouw).
looze (mv. van *loos*, slim.
 (mv. van *loos*, ledig).
loten (mv. van *loot*).

maag, vr. (lichaamsdeel).
maat, vrouw. (om te meten).
maankop, onz. ('t slaapmiddel).

mangel, onz. (gebrek).
mark, onz. (gewicht).
marsch, (tocht) § 69.
marter, onz. (bont) § 292.
mede (met) § 26.
mede (verl. tijd Conj. van *mijden*)
mensch, onz. § 279.
mist, mann. (nevel).
meter, vr. (doopmoeder) § 26. A.
(ver)meereren, (ver)meerderen.

middel, onz. (van een doel).
Mei (Meimaand).
mei (meitak).
meiden, (mv. van *meid*).
mijn (groeve) § 36.
mijn (gebaar) § 36.

mijt, vrouw. (brandstapel).
mik, vrouw. (meel, brood).
mik, vrouw. (galgpaal).
min, vrouw. (liefde; voedster).
mof, vrouw. (bontwerk).
moren, (moiré) § 26, A IV.
mop, vrouw. (koekje, steen).
mosch, (vogel).
mot, onz. (turfmolen).
muil, vrouw. (slof).
muur, vrouw. (plant).
nameloos (onnoemelijk).
neeten (klinknageltjes).
niet, onz. (niets).
nijgen (buigen).
nijging (buiging).

nog (buitendien, daarenboven).
nogtans (evenwel).
nok, mann. (snik).
noot, mann. (noteboom).
noten (muzieknoten).
olijf, mann. (olijfboom).
omslag, mann. (drukte).
ondeugd, gemeensl. (persoon).

onverhoeds, bijw.
Oost, vr. (Oost-Indie).
opaal, mann. (steen).
oranje, mann. (boom).

ouderwets, bijw.
overhands (beurtelings).
overhoeks, bijw.
overval, mann. (aanval).
pad, vrouw. (dier).
palet, vrouw. (kaatstuig).
paling, mann. (een enkele visch)
palm, mann. (boom).
palm, mann. (palmtak).
Parmezaan, mann. (bewoner
 van Parma.)
part, vrouw. (poets).
patroon, mann. (beschermer,
 heer).

Paus, m. (opperste kerkvoogd).
peer, mann. (boom) § 288.
pekel, onz. (zee).
peil (watermerk).
perzik, mann. (boom).
pik, mann. (hekel).
pink, mann. (vinger).
pink, mann. en onz. (jong rund).
pistool, vrouw. (munt).
pit, vrouw. (kern, lemmet).
pleister, vrouw. (heelmiddel).
pleit, vrouw. (vaartuig).
ploeg, mann. (werktuig).

noch (en niet, ook niet).
noch thans (ook thans niet).
nok, vrouw. (top).
noot, vrouw. (vrucht).
noten (vruchten).
olijf, vrouw. (vrucht).
omslag, onz. (van een boek).
ondeugd, vrouw. (tegenoverge-
 stelde van deugd).
onverhoedsch, bijv. nw.
Oost, onz. (Oosten).
opaal, onz. (stof).
oranje, vrouw. (vrucht).
oranje, onz. (kleur).
ouderwetsch, bijv. nw.
overhandsch, bijv. nw.
overhoeksch, bijv. nw.
overval, onz. (toeval).
pad, onz. (weg).
palet, onz. (verfplankje).
paling, vrouw. (stofnaam).
palm, vrouw. (vlakke hand).
palm, vrouw. (kruid).
Parmezaan, vrouw. (kaas uit
 Parma).
part, onz. (aandeel).
patroon, vrouw. (lading voor
 schietgeweer).
patroon, onz. (model).
paus, vrouw. (pooze).
peer, vrouw. (vrucht).
pekel, vrouw.
pijl, (flits).
perzik, vrouw. (vrucht).
pik, onz. (pek).
pink, vrouw. (vaartuig).
pistool, onz. (schietgeweer).
pit, onz. (merg).
pleister, onz. (gips).
pleit, onz. (rechtsgeding).
ploeg, vrouw. (hoop arbeiders).

plug, mann. (losbol, ploert).
pluis, vrouw. (vlok).
politiek, vrouw. (staatkunde).
poten (planten).
pols, mann. (slagader).
Pool, mann. (Polak).
porselein, vrouw. (groente).
port, mann. (wijn).
post, vrouw. (posterij).
post, vrouw. (visch).
pruik, mann. (persoon) § 268.
pruim, mann. boom) § 299.
punt, vrouw. (spits, leesteeken).
raam, mann. (raming).
raket, vrouw. (plant).
ras, bijv.
rechts, bijw.
rede (toespraak, denkvermogen).
reede (ligplaats voor schepen).
rei, mann. (koor).
reiger (vogel).
rek, mann. (stam van rekken).
reiken (langen).
reizen (een reis doen).
reis (tocht).
renet, vrouw. (appel).
reuzel, mann. (lichamelijk vet).
ridderschap, vrouw. (gezamenlijke ridders).
rif, mv. riffen (geraamte, klip).
rijm, mann. (bevrozen dauw).
rijp, mann. (bevrozen dauw).
rob, mann. (zeehond).
robijn, mann. (steen).
rog, mann. (visch).
roof, mann. ('t rooven, geroofde).
rooven (nemen).
rook, mann. (damp).
rooken (dampen).
Rus (bewoner van Rusland).
sabel, vrouw. (zwaard).

plug, vrouw. (stop van een vat).
pluis, onz. (werk).
politiek, onz. (burgerkleding).
pooten (dierbeenen).
pols, mann. (springstok).
pool, vrouw. (aspunt).
porselein, onz. (aardewerk).
port, onz. (vrachtloon).
post, mann. (ambt).
post, mann. (deurstijl).
pruik, vrouw. (paruik).
pruim, vrouw. (vrucht).
punt, onz. (onderwerp, stip).
raam, onz. (venster).
raket, onz. kaatstuig).
rasch, bijv. nw. § 69.
rechtich, bijv. nw. § 69.
reden (oorzaak, verhouding).
rij, vrouw. (reeks).
rijger (die rijgt).
rek, onz. (latwerk).
rijken, mv. van *rijk*.
rijzen (stijgen).
rijs (boomspruit).
renet, mann. (boom).
reuzel, onz. (stof).
ridderschap, onz. (ridderlijke waardigheid).
rif, mv. reven (zeilbaan).
rijm, onz. (gelijkheid v. eindklank).
rijp, vrouw. (rups).
rob, vrouw. (vischmaag).
robijn, onz. (stof).
rog, vrouw. (veldvrucht).
roof, vrouw. (korst).
roven (mv. van *roof*).
rook, vrouw. (hooivim).
roken (mv. van rook, hooivim).
rusch (waterplant).
sabel, onz. (zwart).

sabel, mann. (dier).
sas, vrouw. (soort van buskruit).
schaars, bijw.
schelen (verschillen).
schildpad, vrouw. (dier).
schildwacht, mann. (persoon).
schimmel, mann. (paard).
schoft, mann. (schavuit).
schok, mann. (stoot).
scholen, mv. v. school (école).
schoten, (mv. v. schot.)
schoten, (mv. v. schoot (scheut)).
schop, mann. (stoot).
schots, bijw.
schoven, (verl. tijd van schuiven).
schrift, vrouw. (bijbel).
schuins, bijw.
sikkel, mann. (munt).
slaafs, bijw.
slag, mann. (klap).
sleepen, overgankelijk.
slemp, mann. (brasserij).
slinks, bijw.
sloof, mann. (sukkel).
sloven, mv. van *sloof*, mann.
slopen, (verl. tijd van sluipen).
sloten, (mv. van slot.)
smak, mann. (van smakken).
snaaks, bijw.
snauw, mann. (van snauwen).
sneeuw, vrouw.
snik, mann. (van snikken).
snor, mann. (roes).
snuit, mann. (snoet).
soes, mann. (van soezen).
span, vrouw. (maat).
spie, mann. (spion).
spektakel (schouwspel).
spits, vrouw.
spoor, vrouw. (prikkel).
stegen, meerv. van *sleeg* (straat).
steen, mann. (voorwerp).

sabel, onz. (bont).
sas, onz. (sluiskolk).
schaarsch, bijw. nw.
scheelen (mv. van *scheel*, deksel)
schildpad, onz. (stof).
schildwacht, vrouw. (bewaking)
schimmel, vrouw. (plant).
schoft, vr. (schouder, werktijd).
schok, onz. (60tal).
school mv. van school, menigte.
schooten, mv. van schoot.
schooten, mv. van schoot (touw)
schop, vr. (schommel, spade).
schotsch, bijw. nw.
schooven, (mv. van schoof.)
schrift, onz. ('t geschrevene.)
schuinsch, bijw. nw.
sikkel, vrouw. (werktuig).
slaatsch, bijw. nw.
slag, onz. (soort, knip).
slepen, onovergankelijk.
slemp, vrouw. (drank).
slinksch, bijw. nw.
sloof, vrouw. (voorschoot).
slooven, mv. van *sloof*, vr.
sloopen (slechten).
slooten, mv. van sloot.
smak, vrouw. (vaartuig).
snaaksch, bijw. nw.
snauw, vrouw. (vaartuig).
sneeuw, onz. (blankheid).
snik, vrouw. (vaartuig).
snor, vrouw. (baard).
snuit, vrouw. (grof vlas).
soes, vrouw. (gebak).
span, onz. (gespan).
spie, vrouw. (bout).
spektakel (getier).
spits, het — afbijten.
spoor, onz. (voetspoor).
steegen, mv. van *steeg* (stedig).
steen, onz. (stof).

stek, vrouw. (spruit).
steken, (meerv. van steek).
stelen, (meerv. van steel).
stelen (steunen).
stift, vrouw. (graveerijzer).
stijger (hij die stijgt).
stijl (stut, trant).
stoet, mann. (gevolg).
stof, vr. (stoffage, onderwerp).
stomp, mann. (stoot).
streek, mann. (list).
stroopen, meerv. van stroop.
struis, mann. (vogel).
stuit, mann. ('t stuiten).
taks, mann. (hond).
tamboer, mann. (trommelslager).
teen, mann. (toon).
tegengift, vr. (tegenschenken).
teken, (mv. van teek).
tijk, vrouw. (overtrek).
tint, mann. (wijn).
teren, verteren.
toetssteen, mann. (steen).
togen (in *zieltogen*).
togen (meerv. van *toog*).
togen, (vrl. t. van *tijgen*) (trekken).
tonen, meerv. van *toon* (klank).

topaas, mann. (steen).
torn, mv. (het tornen).
traan, mann. (oogvocht).
trap, mann. (trede).
tronen, mv. van troon.
turf, mann. (voorwerp).
turkoois, mann. (steen).
type, vrouw. (drukletter).
ure, vrouw.
val, mann. ('t vallen).
vat, mann. (greep).
veeg, mann. ('t vege).
veer, vrouw. (vogelveer).
veer, vrouw. (springveer).

stek, onz. (bergplaats).
steken, werkw.
stelen, werkw.
steeuen (mv. van steen).
Stift, onz. ('t Sticht).
steiger (toestel).
steil, bijv. nw.
stoet, vrouw. (brood).
stof, onz. (stuifzand).
stomp, vr. (romp, overblijfsel).
streek, vrouw.
stroopen, werkw.
struis, vrouw. (loodwit).
stuit, vr. (lichaamsdeel).
taks, vrouw. (taak).
tamboer, vrouw. (trommel).
teen, vrouw. (twijg).
tegengift, onz. (tegenvergif).
teeken, (sein).
tijk, onz. (stof).
tint, vrouw. (kleur).
teren, met teer bestrijken.
toetssteen, onz. (stof).
toogen, aanwijzen.

toonen, mv. van *toon* (teen).
toonen, werkw.
topaas, onz. (stof).
torn, vrouw. (in een klee).
traan, vrouw. (vischolie).
trap, vrouw. (de trappen).
troonen (lokken).
turf, vrouw. (verzameling).
turkoois, onz. (stof).
type, onz.
uur, onz.
val, vrouw. (knip).
vat, onz. (ton).
veeg, vrouw. (feeks).
veer, onz. (overvaart).

vegen, werkw.

velen, w. w.

vergeefs, bijw.

vest, vrouw. (wal.)

vijzel, mann. (stamper).

Vizier, mann. (turksch minister)

vlak, vrouw. (vlek).

vleien (streelen).

vond, mann.

voren, mv. van *voor* (groeve).

voren, visch.

vuilnis, vrouw.

voeder, (die voedt).

voorslag, mann. (voorstel).

vorst, mann. (heerscher).

Waal, mann. (Luikerwaal).

waard, mann. (gastheer, herbergier).

wacht, mann. (wachter).

walnoot, vrouw. (vrucht).

want, vrouw. (handschoen).

was, onz. (bijestof).

wassen (groeien).

weder (nog eens, tegen).

weer, mann. (ram).

weer, vrouw. (verwering).

wei (hui).

weiden (grazen, doen grazen).

weiten, (van weit.)

weken, (meerv. van week).

(verl. tijd van wijken).

West onz. ('t westen).

wezen ('t zijn).

wijze, mann. (wijs persoon).

wis (zeker).

vegen, mv. van *veeg* (feeks).
veegen (zij, die den dood nabij zijn).

veelen, vedels.

vergeefs, bijv. nw.

vest, onz. (kleedingstuk).

vijzel, vrouw. (schroef).

vizier, onz. (helm). § 109.

vlak, onz. (vlakke).

vlijen (schikken).

vondst, vrouw.

voren, te voren.

vullis, onz.

voeder, onz. (voedsel).

voorslag, onz. (van een klokken-
spel).

vorst, vr. (bovenste van 't dak).

vorst, vrouw. ('t vriezen).

Waal, vrouw. (rivier).

waard, vrouw. (ingedijkt land).

wacht, vrouw. (de wachters, 't
wacht houden).

walnoot, mann. (boom).

want, onz. (tuig).

wasch, vrouw. (wat gewasschen
moet worden).

wasschen.

weder, (luchtgesteldheid).

weer, onz. weder).

wij, (voorn.)

wijden (heiligen).

wijten (de schuld geven).

weken (week maken).

West, vrouw. (de West-Indië).

weezen, mv. van wees.

wijze, vrouw. (manier).

wisch (van wisschen).

wisch, (bundel.)

wolfsklauw, mann.
wouw, mann. (vogel).
zaailing, mann. (zaaiplant).
zaal, vrouw. (kamer).
zangeres (kunstenares).
zege, overwinning.
zegen, mann. (heilbede).
zeil (zeildoek).
zeven (getal).
zijde (kant).
zinloos (zinledig).
zoon, mann.
zonen, (mv. van *zoon*, mann.)
zogen (verl. tijd mv. van *zuigen*).
zucht, mann. (ademhaling).
zwam, vrouw. (plant).
zweren (een eed).

wolfsklauw, vrouw. (plant).
wouw, vrouw. (plant).
zaailing, vrouw. (hennep).
zaal, onz. (zadel).
zangster (Muze, liedjeszangster).
zegen, vrouw. (vischnet).
zijl (sluis).
zeven, werkw. en mv. van *zeef*.
zijde (stof).
zinneloos (gek).
zoon, vrouw. (aardgordel).
zonen, (mv. van *zoon*, vrouw.)
zoogen (doen *zuigen*).
zucht, vr. (ziekte, begeerte).
zwam, onz. (tonder).
zweren (etteren).

EENIGE REGELS MEEST VAN SYNTACTISCHEN AARD.

Bij § 106. Gaat de genitief het regeerende woord vooraf, dan bezigen (vooral) dichters den genitief op *s* bij vrouwelijke woorden. Niet zelden gaat de verkorte genitief van 't mannelijke lidwoord dezen vooraf: *'Swerelds behoop*.

Bij § 125—132. De comparatief *moet* omschreven worden, wanneer twee of meer eigenschappen van ééne zelfstandigheid onderling vergeleken worden: *dit is meer vernuftig dan waar* (in afwijking van het Latijnsche *acutius quam verius*).

Aanm. Zinnen als *ik ben veel bedroefder dan boos* (Camera Obscura, 6e druk, pag. 53) verdienen dus geen navolging.

Vereischen twee of meer achtereenvolgende substantieven denzelfden vorm van 't lidwoord of bepalende woord, dan behoeft dit alleen voor 't eerste substantief uitgedrukt te worden:

De vader, moeder, ooms en tantes dezer kinderen.

Maar bij verschil van vorm is de herhaling noodzakelijk:

Wij bezoeken den vader en de moeder dezer kinderen. Hij verwerft groote eer en grooten rijkdom.

Aanm. 1. Ontstaat door de herhaling stijfheid of wanklank, dan zwicht de taalkundige regel voor de welluidendheid: *met dubbele drift en spoed* (Tollens).

Aanm. 2. Daarentegen is de herhaling van denzelfden vorm van 't lidwoord of bepalende woord een vereischte, waar men óf dubbelzinnigheid vermijden óf met nadruk spreken wil.

Onderscheid dus: *de Koning en de Groothertog en de Koning en Groothertog. Mijn oom en voogd en mijn oom en mijn voogd.*

Het voornaamwoord *hij, zij* moet door *deze* vervangen worden, waar 't zou slaan op den laatstgenoemden van twee personen van 'tzelfde geslacht: *Caesar overwon Pompejus; deze vluchtte daarop naar Egypte. Maria begaf zich in de macht van Elisabeth; deze gelastte haar gevangen te nemen.*

De persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden richten zich naar 't natuurlijk, de betrekkelijke voornaamwoorden naar 't taalkundig geslacht. *'T meisje viel en zij brak haar been. 'T meisje, waaraan of aan 't welk (niet aan wie) zij veel genegenheid betoonde. Klein Kaatje of Willempje, dat zoo aardig schrijft.* Alleen verkleinwoorden van vrouwelijke eigennamen, die door niet door 't lidwoord worden voorafgegaan en volwassen personen beteekenen, zijn uitgezonderd: *Kaatje, die — Het kleine Kaatje, dat*

De genitief van 't aanwijzend voornaamwoord vervangt het bezittelijke voornaamwoord, waar dit dubbelzinnigheid zou veroorzaken:

Napoleon beval zinen besten veldheer met diens leger op te rukken tegen den vijand.

Bestaat het gezegde uit het werkwoord *zijn* met een substantief, dan behoeft dit laatste noch in geslacht noch in getal met 't onderwerp overeen te komen, tenware het voor 't mannelijk of vrouwelijk geslacht afzonderlijke vormen heeft: *De Franschen zijn een zeer geestige natie*. Daarentegen: *De ondervinding is de beste leermeesteres*.

Bij de werkwoorden *zijn*, *worden*, *blijven*; *schijnen*, *(ge)lijken* en *heeten* (genoemd worden) staat een dubbele nominatief.

Het onderwerp staat in den eersten, 't voorwerp in den vierden naamval.

Na de werkwoorden *heeten*, *noemen*, *doopen*, *prijzen*, *achten*, *schatten*, *rekenen*, *schelden*, *vinden*, *maken* wordt de accusatief van 't voorwerp door een tweeden accusatief als nadere bepaling gevolgd. In den lijdenden vorm worden beide accusatieven tot nominatieven. *Zij heeten hun oudsten broeder hun besten vriend*. *Hun oudste broeder wordt door hen hun beste vriend geheeten*.

De tweede nominatief of accusatief wordt vaak door *als* voorafgegaan.

De werkwoorden *leeren*, *onderwijzen*, *vragen*, *herinneren* worden met den vierden naamval of van den persoon of van de zaak, maar nimmer met twee accusatieven te gelijk verbonden: *Ik leer u* (3 nv.) *de geschiedenis* (4 nv.) *Ik onderwijs u* (4 nv.) *in de geschiedenis*. *Ik vraag u* (4 nv.) *daarnaar*. *Ik vraag u* (3 nv.) *dat* (4 nv.). *Ik herinner u* (3 nv.) *uw plicht* (4 nv.).

Aanm. De reden hiervan is, dat genoemde woorden van betekenis veranderen, naar gelang zij een persoon of een zaak tot

voorwerp hebben. Zoo is *iemand leeren, onderwijzen* = iemand kundig maken, maar *iets leeren, onderwijzen* = iets als wetenschap mededeelen; *iemand vragen* = iemand ondervragen, *iets vragen* = iets als vraag voorleggen; *iemand herinneren* = iemand gedachtig doen zijn; *iets herinneren* = iets te binnen brengen.

Bij eenige intransitieve werkwoorden staat niet zelden een vierde naamval van een substantief, dat in stam of beteekenis met 't werkwoord verwant is: *zijn gang gaan, een harden strijd strijden*, enz. óf dient om 't zij 't voortbrengsel 't zij 't gevolg der handeling uit te drukken: *Ik lach mij een bochel. Vonken snuiven.* (Meijer). *Bloed zweeten*, enz.

Ten slotte staat bij vele intransitieve werkwoorden een substantief in den accusatief, waarop een adjectief volgt, om den toestand uit te drukken, die door de handeling wordt teweeg gebracht. *Hij slaat hem den arm blond en blauw* = hij maakt door slaan hem den arm blond en blauw, enz.

Bij eenige adjectieven wordt een substantief in de accusatief gevoegd als nadere bepaling. 'T zijn:

*getroost, gewaar, gewoon en meester,
verschuldigd, veilig, kwijt en bijster.*

Zowel de genitief als de accusatief volgt op
*zeker, schuldig, kundig, machtig,
moe, vol, zat, bewust, deelachtig,
waardig, waard, gewis, gedachtig.*

Aanm. Men verbindt *schuldig* (verplicht te ondergaan) en *moede* (moede ten gevolge van) met den gen.; doch *schuldig* (verplicht te betalen) en *moede* (afkeerig van) met den accusatief.

Als *bijwoordelijke bepaling van tijd* dient de *accusatief*: *den 1sten Januari. Dezen dag. Den geheelen dag.* Soms ook de *genitief*: *'s winters, 's zomers, des daags, daags.*

Steeds in den *accusatief* staat de *bijwoordelijke bepaling*:
 van *maat*: *een halven voet lang,*
 van *afstand*: *zes en een halven kilometer ver,*
 van *gewicht*: *dit weegt eenen centenaar, is eenen centenaar zwaar,*
 van *prijs*: *dit kost eenen rijksdaalder.*

De *genitief* van een *persoonlijk voornaamwoord* staat niet zelden bij de *werkwoorden* *zich bekommeren, zich erbarmen, zich ontfermen, zich aantrekken, zich herinneren en gedenken.*

Den *datief* des *persoons* regeeren de *werkwoorden*:
schijnen, blijken, gelijken, dunken, voorkomen, slachten;
bevallen, lijken, behagen, lusten, smaken;
voegen, passen, betamen, behooren;
gelukken, mislukken, schaden, baten;

de *samenstellingen* met *ont, tegen*, als *ontwijken, tegengaan*, enz.
 de *onpersoonlijke* (*het*) *smart, (het) spijt, (het) heugt, (het) vlijt, (het) schikt*, enz.

ten slotte *gehoorzamen.*

De *werkwoorden* *doen en laten; hooren, zien, voelen; helpen en leeren* worden vaak door een *accusatief* met een *infinities* gevolgd; deze laatste kan wederom met een *voorwerp* verbonden zijn: *Ik doe den eikeboom vellen. Ik laat den houthakker den eikeboom vellen.*

Om te wordt gebruikt voor een *infinities*:

1) om een *doel* uit te drukken: *ik eet om te leven.*

2) om een voorzetsel te vervangen na een substantief, adjectief of werkwoord:

De lust om te leeren. Men zegt *de lust tot of in.*

Begeerig om zich te wreken. Men zegt *begeerig naar.*

Vreezen om voor den regter te verschijnen. Men zegt *vreezen voor.*

Na een adjectief of werkwoord kan *om* wegblijven; even goed is *begeerig zich te wreken; vreezen te verschijnen*, enz.

Voor de opvolging der tijden geldt als hoofdregel:

op den tegenwoordigen tijd van den hoofdzin volgen tegenwoordige tijden in de bijzinnen, op den verleden tijd van den hoofdzin volgen verleden tijden in de bijzinnen.

Ik wacht (teg. tijd) *mijn vriend, die mij gezegd heeft* (volm.-verl. tijd), *dat hij komen zal* (toek. tijd), *als hij zijn werk afgemaakt zal hebben* (volm.-toek. tijd.)

Ik wachtte mijn vriend (verl. tijd), *die mij gezegd had* (meer-dan-volm.-verl. tijd), *dat hij komen zou*, (verl.-toek. tijd), *als hij zijn werk zou afgemaakt hebben* (volm.-verl.-toek. tijd).

Op een verzamelwoord volgt het werkwoord in het enkelvoud: *de menigte raasde en tierde*. Het meervoud is dan alleen geoorloofd, wanneer op 't verzamelwoord een bepalend substantief in 't meervoud volgt: *Een menigte boeren komt of komen in de stad*.

Na twee of meer subjecten in het enkelvoud, die verbonden zijn door *en* — *en*, *noch*, *noch* — *noch* volgt het werkwoord onverschillig in 't enkel- of meervoud.

En (de) zon en (de) maan verlicht of verlichten onze aarde.

(Noch) Jan noch Piet kan of kunnen komen.

Aanm. Niet zelden geldt deze regel ook bij 't enkele voegwoord *en*; minder juist bij *of* en geheel verkeerdelijk bij *of* — *of*.

Na een betrekkelijk voornaamwoord richt zich 't werkwoord naar den persoon, op wien teruggewezen wordt:

Ik (mijns, mij), die ben.

Gij (uws, u), die zijt.

Hij (zijns, hem), zij (haars, haar), die is.

Verschillen de subjecten in persoon, dan gaat de eerste persoon boven den tweeden, de tweede boven den derden, 't meervoud boven 't enkelvoud: *Ik en gij spelen. Gij en zij speelt.*

De bijstelling staat in denzelfden naamval als 't bepaalde woord

KORTE AANTEEKENINGEN:

- § 2. Geenszins ontken ik met deze woorden, dat de behoefte, om de spraakklanken dienstig te maken aan 't menschelijk verkeer, de taal verbazend ontwikkeld heeft. Het ontstaan van eene altijd min of meer kunstmatige algemeene taal (de zoogenaamde κοινή) bewijst dit ten volle. Maar buitendien vereischte reeds de ontwikkeling van den mensch als *denkend* wezen zekere klankbeelden (om zoo te zeggen), waardoor hij zijne verkregen begrippen kenmerkte en onderling verbond. De aandrift tot 't vormen dier klanken is 't zoogenaamde taalinstinct. — Bekend is Steinthal's beschouwing van *die Sprache als Organ des Denkens*.
- § 3. Lees: een spraakklank.
- § 6. 't Nederlandsch kent alzoo woorden, die 't Hollandsch niet kent, en omgekeerd. 'T lastigste probleem is zeker wel te bepalen, langs welke kanalen en uit welke streken verschillende woorden en (*last not least*) woordvormen in 't Nederlandsch zijn gekomen. Maar de groote onverschilligheid, waarmee men onze wegstervende tongvallen te loor laat gaan, geeft geen grond om te veronderstellen, dat zulk een vraagstuk zijne oplossing nabij is. Bovendien geeft ons *Woordenboek* handen vol werk. En ook de sleutel er van, 't Middelnederlandsche, ligt daaronder. Zie verder over

't ontstaan onzer schrijftaal Brill's verhandeling in *De Taalgids*, V Jaargang, pag. 128.

- § 14. De *sj* in *sjouwen*, *Kcesje*, *kuasje*, *moschje* en verdere de-
minutieven.
- § 15. Zie Max Müller's Lectures en Dr. Winkel's doorwrocht
stuk in *De Taalgids*, V Jaargang (1864), pag. 233. Bij
aandachtige lezing zal dan ook blijken, hoe ongegrond het
algemeen gevoelen is, als konden de medeklinkers niet op
zich zelve worden uitgesproken. De Hoogduitsche benaming
Selbstlaute en *Mitlaute* is in den grond even valsch als onze
Nederlandsche.
- § 23. Ik stel voor de benaming *toonloozen klinker* in *doffen*
klinker veranderen. Immers deze kan den bijtoon krijgen,
b. v. *veréffenèn*; en eveneens wordt een onvolkomen of
heldere klinker ook toonloos: *ínhoud*, *bálie*, *kóffie*, *tráliën*, enz.
Voeg voorts bij de voorbeelden 't woord *Zaterdag*.
- § 26. A. I. Bij *keper* zich op 't Hd. *Kieper* te beroepen is stellig
verkeerd. Maar ik wist niets beter voor de school.
Teren behoort hier niet thuis, maar onder III.
weren, voeg bij *beweren*.
smoken. Zie Ettnüller, pag. 707 AS. *smécan*, *smýcan*, fumare,
(= 't Hd. *schmauchen*) naast AS. *smocjan*, fumare (= 't
Eng. *to smoke*) en ge zijt knap, zoo ge Te Winkels beroep
op 't Engelsch begrijpt. Waarom dan *rooken* en niet *roken*?
Of liever waarom niet beide?
- § 26 A. I. Voeg bij (*oog*)*lid*, mv. (*oog*)*leden*, d. i. deksel, sluitsel (van
't oog) een geheel ander woord als *lid* (membrum). Vergelijk de
Hoogduitsche *Glied* en *lied*, de Angelsaxische *lith* & *hlid* enz.
A. II. 'T Engelsche *thorn* en *kettle* doet hier niets ter zake;
men schrappe ze en voege na *nopen* in: *open*, Hd. *offen*.
A. III. In mijn *boos* uit *bijten* zal men ongetwijfeld Grimm.
(D. W. II, 248) herkend hebben. Te Winkel laat de af-

leiding in 't midden en verwijst naar 't Middeleeuwsch-latijnsche *bausiare*, dat *bedriegen* beteekent (*bausia* was zoo veel als *felonia*). Intusschen zou 't Oudfransche *boiser* (= *tromper*) juist de zachte *o* bewijzen, wel te verstaan als we ons *boos* langs dat kanaal gekregen hebben. Voor zeker houd ik dit van (*on*)*noozel*, dat van *nose* en dus van 't Fransche *noise* komt en om een zachte *o* schreeuwt. Of *noise* van *nausea* komt, is hierin onverschillig. Intusschen was ik verplicht Te Winkel's *nausea* over te nemen, maar liet voorafgaan *wordt gebracht tot*, waaruit mijn bedoeling nog al duidelijk sprak. Evenwel ontging dit *Keerom* in den Spectator; vandaar zijne verwondering.

B. I. Ten onrechte heeft *begeeren* een scherpe *ee*. 'T Gotische *gairnjan* bewijst niets tegen 't AS. *georn* (Ettm. 421) en ON. *gjarn*. Zie de brochure des Heeren Beckering Vincikers te dezen. Even valsch is *overheeren*, daar het tot *heer* of *heir* (leger) moet gebracht worden. Cf. Ettm. pag. 463 *herjan*, *kergjan*, *vastare*, *premere bello* en *oferhergjan*, exercitu petere; verder 't Oudh. *harión*, *herión*, *herrón*, *populari*, *vastare*, etc (Graff IV, 986). Schrijf dus *begeren*, *overheren*.

B. II. *kedel*, voeg bij (kiel).

B. IV. *in de met den hoofdtoon voorziene achtervoegsels*.

Lees: *in de of altijd of soms met den* — etc.

B. IV. *Aanm.* 1. Voeg bij *kemelen kameelen*.

§ 29. Voeg bij *ij*.

§ 30. Voeg bij *laurier*, *landouw*.

§ 32. Voeg bij *feil*, naast *falen*.

§ 33. *Eiland (egland)*. Merkwaardig is de Oudnoorsche vorm *ey* (*insula*), dat een Gotisch *avi* (*Gen. aujos*) doet vermoeden, volgens Grimm ontstaan uit een ouder *ahvi* & dan samenhangeende met *ahva* (*aqua*). 'T is volkomen 't zelfde woord als ons *ouw* in *landouw* en 't Hd. *Aue*, maar niet te ver-

warren met *ei*, Eng. *egg*. Vermakelijk is Bilderdijk's afleiding, als ware 't *oogland*, volgens 't Eng. *eye*; te meer daar hij 't Angelsaxische *ig* aanhaalt en *eáge* (oculus) zoo maar wegdenkt.

§ 34. *bei*, voeg bij *aardbei*.

§ 35. *wijf*. Ergens in *Van Dale's* Spraakkunst lees ik, dat dit woord onzijdig is, als zijnde een verkorting van *wijfman*, d. i. *wijf-slaaf*. ZEd. verwacht waarschijnlijk 't Eng. *woman*, d. i. 't Angelsaxische woord *vifmann* (dat *wijf-mensch* beteekent en mannelijk is) met 't Oudnoorsche *man*, dat onzijdig is en in de eerste plaats *jonkvrouw*, voorts niet *slaaf*, maar *slavin* beteekent. 'T is nog al gemakkelijk zoo te etymologiseeren, en over zwarigheden heen te springen. Bovendien heeft 't Angelsaxische *mann* een dubbelen en beantwoordt dus aan 't Oudnoorsche *madhr*, Gotisch *manna*, beide eveneens mannelijk.

§ 39. *Laatje*. De Redactie geeft alleen *laadje*.

§ 46. pg. 16 lees § 42.

§ 52 c) Voeg bij: *mits* en *sinds* (*sedert*).

§ 56. Voeg bij *bisschop*, dat met een dubbele *s* gespeld wordt, *ofschoon* de *ch* wordt uitgesproken.

§ 57. *nog* (daarenboven, buitendien), lees: *nog* (tot nu toe, buitendien). De onderscheiding van *nog* en *noch* kan niet gemist worden; doch ik zou de *g* als strijdig met den hoofdregel niet verkiezen. Geheel overeenkomstig de uitspraak zoude ik *noch* en *nóch* (neque) willen onderscheiden, evenals men 't telwoord *één* van 't lidwoord *een* onderscheidt.

§ 59. Voeg bij: *bruisen* en *druisen*. (Echter spelt de Redactie *gedruisch*; waarschijnlijk een drukfout). Voorts: *chaisen*, *walsen* en onderscheid *glansen* van *glanzen*.

§ 61. *knikken* en *nikken* behoort tot de aphaeresis. 'T is 't verscherpte *nijgen*, dat de *h*(ch) van voren in de *k* deed overgaan of afwierp; Got. *hneivan*.

- § 62. *Inlassching*, b) Voeg bij den regel, die *bedehuis*, enz. leert schrijven: zie Te Winkel pg. XLI voor de Woordenlijst.
- § 62. *Uitstooting*, b) Voeg bij *blijerschap*, *snijboonen*, *scheikunde*, enz. Waarom de ongerepte *maagdom* door de Redactie niet in 't genot der *d* hersteld is geworden, begrijp ik niet. Vooral daar 't andere *maagdom* een collectief is = verzameling van magen (bloedverwanten). Waarschijnlijk is achteloosheid hier aan schuld.
- § 62. *Uitstooting* b) γ). Dat de *n* uit *dacht*, *docht* en *bracht* gestooten, is een logen, maar voor de school een zeer vergeeflijke. Hierover nader bij de onregelmatige werkwoorden.
- § 62. *Uitstooting* b) δ), *ik kost* voor *konde*, lees: voor *konste* (Got. *kuntha*.)
- § 64. *blijven* en *blok* behooren tot de *syncope*.
- § 65. Onderscheid eveneens *deren* en *deern*.
- § 67. *gulden* uit *gold* of *goud*. Lees *gulden* naast *gold* of *goud*. De vorm *gulden* was ontstaan, voordat de *ul* tot *ou* werd; waarschijnlijk ook voordat de *u* in *o* veranderde. Immers de *u* (oe), niet de *o*, werd door den Umlaut tot onze *u*. Vergelijk 't Oudsaxische *guldin*, Middelnederlandsch *guldijn*. In de Oudnederlandsche Psalmen, die reeds de *o* kennen, trof ik 't woord niet aan.
- § 69. a.) *Staat svhuins*, lees *schuins*. Voeg bij *gindsch* van *ginds*.
- § 69. b.) Voeg bij: *wensch* (Hd. *Wunsch*), en onderscheid verder *as* en *mos* van *asch* en *mosch*. De onderscheiding van *bosch* (woud) en *bos* (bundel) is zeker een aardigheid; de Duitscher spreekt zoowel van *Busch und Wald* als van *das Haar in einen Busch aufbinden*; zoo is ons *veder-bos* hun *Federbusch*, enz. Of we echter met twee verschillende Nederlandsche woorden te doen hebben, is een andere vraag; zeker is 't dat onze spelling *bos* valsch is, al dateert ze reeds van Hooft.
- § 69. b.) *vorsch*, Hd. *Forsch*, lees natuurlijk: *Frosch*.

- § 69. c.) Voeg bij *heerschen* (Hd. *herrschen*).
- § 69. c.) De spelling *torschen* is door de Redactie onlangs voor valsch verklaard. Mijne aanmerking vervalt dus.
- § 69. *Aanm.* Voeg bij *vos*, Hd. *Fuchs*, 't eenige woord, dat mischien de *s*, 't oude teeken van den nominatief, heeft behouden. Gotisch *fauho*, Oud-Hoogduitsch *fuhs*, Angelsaxsisch en Engelsch *fox*.
Voeg verder bij *morsen* van *mors*, Hd. *morsch*, *It. marcio*, *Lt. marcidus*, enz.
- § 75. pag. 32. Lees deze regels aldus: Zoo is van *goedig* 't grondwoord *goed* (stamwoord), doch van *goedigheid* 't grondwoord *goedig* (afgeleid woord).
Pag. 39, eerste regel, *staat*: ontstond, *lees*: ontstond *ijn*: Pag. 40. Voor *schap* moet 3°), voor *De bastaarduitgang age* 4°), voor *e* of *te* 5°) worden ingevuld. Bij dit laatste voege men *de*.
- § 95. De oneigenlijke, *lees*: De eigenlijke.
- § 96. c) uit een adjectief of werkwoord, *lees*: uit een adjectief of telwoord. Voeg bij *brekespel stokebrand*.
- § 97. a) *wijwater* voor *wijdwater* is valsch. De *d* behoort evenmin in *wijden* als in *bevrijden*. Gotisch *veihis*, heilig, *veihan*, heiligen.
- § 98. 2) en de samenstelling oneigenlijk is, *lees*: eigenlijk is. Doch in eigenlijke samenstellingen, *lees*: doch in oneigenlijke samenstellingen.
- § 98. 3) a). Voeg bij de beruchte *zedenleer*, *sterrenkunde*.
- § 102. De inlassching der *n* bij de zwakke declinatie is eene (verschoonbare) logen. De *n* behoorde tot den stam. Vergelijk ons *name(n)*, Got. *naman* (Nom. *namo*) met Lat. *nomen*, enz. De geheele onderscheiding van zwakke en sterke declinatie is een aardig redmiddel voor Germaansche talen, maar niettemin valsch. De algemeene grammatica kent stammen, die op klinkers en stammen, die op medeklin-

kers uitgaan; van de laatste vormen slechts de *n-* (*an-*, *in-*, *ón-*) stammen onze eigenlijke zwakke declinatie.

- § 107. des genitiefs *en*, lees: des genitiefs *es*.
- § 108. Lees: 't woord *stad* vormt van 't door Umlaut ontstane *stede* een datief *stede*, enz.
- § 109. 'T Oost-Indische *benting* kan gemist worden.
- § 109. 3) *bougie*, *bougie's*, lees: *bougies*.
- § 110. *kánons*, lees: *cánons*.
- § 113. b) *allerwegen*. Voeg bij *halverwegen*.
- § 113. b) voeg bij *man*, dat in 't Middelnederlandsche meervoud ook wel onverbogen bleef.
- § 114. Voeg bij *leidsman*, mv. *leidslieden*.
- § 115. Deze substantieven bestaan:
- uit een substantief met een volgende bepaling: *kapitein-generaal*, meerv. *kapiteins-generaal*; *schout-bij-nacht*, meerv. *schouten-bij-nacht* of *schout-bij-nachts*;
- uit twee substantieven, die samen ééne waardigheid aanduiden: *kapitein-luitenant*, meerv. *kapitein-luitenants*;
- uit twee substantieven, die elk eene waardigheid betekenen: *kapitein-kwartiermeester*, meerv. *kapiteins-kwartiermeesters*.
- § 122. 8) A. 1. Voeg bij *naamloos* en *nameloos*.
- § 122. 8) A. 2. Waarom *hachelijk* een uitzondering is, vat ik niet. Vooral niet als 't grondwoord *haggen* (Kiliaen, rixari) is.
- § 123. Waren de Angelsaxische vormen niet *strang* of *strong* en *sund* (zoowel als *gesund*), de Engelsche vormen zouden niet veel bewijzen. De partikel *ge* (Got. *ga*) sleet reeds in 't Oudengelsch bij de verl. deelw. tot *y* af en viel in 't Nieuwengelsch geheel af. *Gereed* is een verl. deelw. van *gereeden* (*gereiden*). 'T grondwoord *reeden* is over in *reeder*, *reede*, [huis]raad, enz.
- § 123. De samenstellingen *snelgewiekt*, enz. zoek ik vergeefs in de Woordenlijst.

- § 129. Aan *spade* ontzegt 't gebruik beide trappen van vergelijking.
- § 138. Dat de van plaatsnamen afgeleide adjectieven op *er*, als *Groninger*, enz. onverbogen blijven, is zeer natuurlijk. 'T zijn zuivere genitieven meervoud van volksnamen óf naar analogie gevormd; zoo zijn de volksnamen op *en* zijn zuivere datieven meervoud: *Thüringer*, (*zu*) *Thüringen*, enz.
- § 130. Voeg bij *naast* van *na*, comp. *na-d-er*.
- § 153. Aanteekening. Voeg bij: *durf niet*, *weet niet*, *daar geef ik niet om*, enz. = *durfniets*, *weetniets*, *daar geef ik niets om*, enz.
- § 167 *staat*: vormt *het* de sterke genitieven, *lees*: vormt *dit* de sterke genitieven.
- § 168. In den datief enk. vrouw. staat: *wier*, lees: *wie*.
- § 170. 'T achtervoegsel *tig* wordt in 't Gotisch verbogen. In den nominatief meerv. komt *tigjus* voor. De genitief van *dertig* luidt Luc. III, 23, *thrijetigive*, als zouden wij zeggen *drieer dertige(n)*, enz. Dit *tigus* zal wel oorspronkelijk, evenals *téhund*, *dakan* (Grieksch *δέκα*) geluid hebben. Omtrent mijn afleiding van *elf* en *twaalf* ben ik KEEROM rekenschap verschuldigd. Deze kan kort zijn. Ik ben zoo vrij Grimm's woorden uit zijn *Geschichte der Deutschen Sprache* aan te halen: früher hatte ich aus lith. *likti* superesse, remanere, linqui und das Goth. *leiban* [ons *blijven*] gedacht. Da indessen alle zahlbildung nur mit zahlen selbst und nicht durch andere wörter bewerkstelligt wird, so gebe ich Bopps annahme den vorzug, dass in *ainlif*, *tvalif* und allen lith. zusammensetzungen mit *lika* formen einer uralten zehnzal erhalten sind.... hiernach führt lith. *lika* auf *dika* = *dekem*, *δέκα* zurück. 1)

1) Echter ben ik niet overtuigd. De natuurlijke afleiding houd ik voor de ware. Dat Grimm tot zijne eerste opvatting terug is gekomen, lees ik bij Heyne, pg. 315.

Dit is geheel in overeenstemming met 't twaalfstellig stelsel, dat ons ook in de tientallen in 't oog springt. Het honderd was een 120-tal, de helft daarvan een 60tal. Van de zestig tot negentig heeft 't Oudsaxisch een *ant* voor 't telwoord. Dit voorvoegsel *ant* is onze *t* in *tseventig* (thans als *seventig* uitgesproken en verkeerde lijk *zeventig* geschreven), *tachtig* en *tnegentig* (gelijk ik menigmaal in Groningen hoorde) en is 't Got. achtervoegsel *téhund*, Oudhoogduitsch *zó*. 'T achtervoegsel *tig* komt alsdan bij 70, 80 en 90 in 't Oudsaxisch niet voor, en, waar dit wordt aangehecht, ontbreekt wederom gemeld voorvoegsel. Eveneens wordt in 't Angelsaxisch voor 70, 80 en 90 *hund* gezet en blijft *tig* weg: *hundseofodhe*, *hundeahodhe*, *hundnigodhe*, als ware 't 't *zevende*, *achtste* en *negende tiental*. De andere vormen luiden *seofontig*, enz. Nog een aanmerking: ons *tachtentig*, dat in de wandeling vaak gehoord wordt, luidt evenzoo in 't Platduitsch en wijst nog op gemelden vorm terug.

- § 170. De verholten samenstelling *duizend* vinden wij noch in 't Sanskriet *sahásra*, noch in 't Grieksche $\chi\acute{\iota}\lambda\iota\omicron\iota$, noch in 't Latijnsche *mille* terug. Maar 't Gotisch, Litauisch en Slavisch komen overeen. Schleicher ziet er 10×100 in, als ware de grondvorm *dakakanti*. 'T Gotische *thusundi* als *taihuntaihuntéhund* = $10 \times 10 \times 10$ te verklaren, is wat kras, zelfs nu een „uralte, dem begrip nach natürliche verstümmung“ aan te nemen is. (Grimm, G. d. D. S. Deel I, pag. 177, 2e druk.)
- § 173. Grimm's gevoelen, dat *voud* (Hd. *falt*, Got. *falths*) met *vouw*, *vouwen* (Hd. *Falte*) samenhangt, wordt door Joh. Schmidt bestreden (Kuhn's Zeitschrift, Band XVI, pag. 430). Deze trekt het tot 't Litauische *karta-s* (van den wortel *kar*,

maken), dat evenwel herhalingsgetallen, geen verdubbel-
tallen vormt.

- § 178. Over mijn definitie hier uit te weiden, verbiedt mij tijd en
plaats. Ik hoop ook dat 't niet noodig zal zijn. Een goed
„verstaander” — enz.
- § 179. Over de oorzaak der klinkerverandering der sterke werk-
woorden uit te weiden, is hier niet van pas. Slechts de
stamwerkwoorden vormen een enkelvoudig imperfectum,
d. i. perfectum, de afgeleide een samengesteld.
- § 182. Achter *dekken* van *dak*, voeg bij: *stellen* van *stal*.
- § 186. *Overkómen* (te boven komen), lees: *overkómen* (gebeuren).
- § 187. 6) c) *ver* in den zin van 't Hoogduitsche *zer*, Latijn *dis*,
d. i. vaneen, vindt men in *verbreken*, *verstoren*, enz.,
waar de ouden schreven *te storen* (Melis I, 239), *te bre-*
ken (Melis V, 83), enz.
- § 192. *belgen*, voeg bij: *belgde*.
Voeg bij: *ontginnen*, *ontgon*, *ontgonnen*, *ontgonnen*.
- § 195. *komen*. Voeg bij: *ik kom*, *hij*, *gij*, *komt* (niet *koom*,
koomt).
- § 199. *benijden* vervoegt de Redactie zwak. Terecht geeft Verwijs *beneet*
als Middeleeuwsch imperfectum op. Is mijne aantekening
goed, dan leest men Reinaert 340 *benijdde*. Waarom zou
men dan beide vormen niet gebruiken, die de spreektaal
nog kent?
- § 203. Staat: *kruidde*, lees: *kruid(d)e*.
- § 207. Voeg bij: *ontvrouwen*, verl. deelw. *ontvrouwen*.
- § 210. 'T verleden deelwoord der 2de klasse heeft niet den klinker
van den teg. tijd, doordat de sluitletter des stams (*l*, *m*, *n*,
r of *k*) dezen in een *o* deed overgaan.
- § 210. Aanm. 'T imperfectum werd gevormd door verdubbeling, welke
't Gotisch in de 7, 8, 9 en 10de klasse ten deele behouden
heeft; bij verlies daarvan, door versterking der stamvocaal

in de 6de klasse en 't enkelvoud der 4de en 5de (terwijl 't meervoud de zuivere stamvocaal behoudt). Deze versterking verliep in 't enkelvoud der 2de en 3de, om in 't meervoud (wij *äten*, *nāmen*, Got. *ētum*, *nēmum*) te blijven. In de eerste klasse vertoont 't enkel- en meervoud een trapsgewijs verzwakten stamklinker. De oorzaak der verzwakking lag in de uitgangen. Doch hierover te handelen is buiten mijn bestek gaan. Bij gemis van Bopp leze men Te Winkel's stuk in *De Taalgids*, jaargang 4 en 5.

- § 212. „Insgelijks volgen — *gekscheerde*,” enz. valt weg.
- § 213. Lees: die met voorvoegsels, partikels of andere woorden onscheidbaar verbonden zijn. *Gekscheren* behoort hier niet toe; dit *scheren* heeft (even als *begeren*, *korrel*, enz.) de *n* na de *r* verloren. Vergelijk 't Oudhoogduitsche *scernon*, subsannare, van *scern*, *scurrilitas* en Kiliaens *schernen* = *spotten*, *scherne* = spot, Italiaansch *schernire*, *scherno* (*scorno*); zoo is ons *scherts*, Hd. *scherz*, 't Ital. *scherzo* (in de muziek goed bekend).
- § 219. De valsche meening, dat de naam van onregelmatige werkwoord verkeerd zou zijn, dewijl men daardoor verklaren zou 't geheim der vervoeging niet te hebben ontdekt, behoeft wel geen ernstige wederlegging. Onregelmatig heeten zulke werkwoorden, omdat ze zich niet met onze regels in allen deele laten overeenbrengen. De reden daarvoor ligt evenwel niet in 't duister.
- § 220. Bij de zes werkwoorden kan een zevende gevoegd worden *ik dorst* (Got. *daursta*) van een gestorven verl. tijd *ik dar* (welbekend in 't Middelnederlandsch, Got. *dars*). Zie onder *durven*.
Mogen behoort tot de derde klasse, *kunnen* tot de eerste. Van 't ontstaan dezer opgeschoven verleden tijden is ongetwijfeld de beteekenis de oorzaak. De verloren tegenwoor-

dige tijd vermeldde een daad, de verleden tijd den daarop gevolgden toestand. waaruit een nieuwe praesensbeteekenis ontstond. De opheldering zie bij Grimm. G. D. D. S. II Druk pg. 625 of in Heyne's grammatica pg. 165. Ten einde vormen als *wist* uit *witde*, *moest* uit *moetde*, te verklaren, diene de Germaansche hoofdregel, dat voor een *d* of *t* (*dh*, *th*) ontploffingsgeluiden in verwante schutingsgeluiden overgaan, terwijl de tweede *d* (*dh*, *th*) daarbij tot *t* verscherpt wordt. Aldus ontstaan de lettergreepen *st*, *ch* en *ft* uit tong-, keel- en lipletter + *d* of *t*. Zoo ontstaat *bracht* uit *bragde* van den stam *brag*, van welke door inlassching der neusletter en de verzwakking der *a* tot *i* (thans *e*) de teg. tijd is afgeleid. (De monstervorm *brangede*, dien b. v. Van Dale aanneemt, heeft nooit bestaan). Na uitstooting van den afleidingsklinker *e* (Got. *i*, *ó*, *ai*) ontstonden uit *zoek-de* en *koop-de* *zocht* en *koft* (thans *kocht*), Gotisch *sokida* en *kaupoda*; *dacht* en *docht* van *denken* en *dunken* zijn even als *bracht* reeds in 't Gotisch aanwezig: *thahta*, *thukta* en *brahta*.

Gelijke inlassching der nasaal vinden wij nog in de Middelnederlandsche *gangen* en *standen*, de afleidsels daarvan, alsmede in ons *ging* en *stond* (*stoend*).

Wat *wij*, *zij* *doen*, *staan*, *gaan* en *ik* *ben* aangaat, de eensylbigheid dezer vormen is niet te wijten aan 't uitstooten van de *e* (den zoogenaamden *verbindingsklinker* tusschen stam en uitgang), maar aan 't ontbreken dier vocaal van oudsher.

§ 249. Pag. 119, regel 11 v. o, staat: § 248, *c*, lees: § 247, *c*.

§ 253. 3) valt weg.

§ 277. Een zeker recensent, die zich K. noemt, heeft in de *Vaderlandsche Letteroefeningen* van verleden jaar mijn leer der geslachtsonderscheiding veroordeeld, als zijnde niet op de

hoogte van haar tijd. Ik weet niet, wie K. is, maar verzoek hem vriendelijk (zoo hij ooit deze nederige regelen onder zijne hooge oogen krijgt) mij eenige aanwijzing te geven, hoe ik die mij onbekende steilte vinden en bestijgen zal. In 't diepst mijner ziel zal ik hem daar dankbaar voor zijn. Maar tevens neem ik de vrijheid aan K's hoogte te twifelen. Een niet onvermakelijk staaltje is zeker wel zijn opmerking, dat de door mij opgegeven enclitische vorm van *hij* niet *i*, maar *hi* wezen moet. Waar ter wereld men zoo kalt, is mij onbekend. Zooveel is zeker, onze ouden deden 't niet en wij evenmin. *Loopti*, *slaapti*, niet *loopthi*, *slaapti* werden en worden nog gehoord en geschreven.

'T jammerlijkste van den heelen boel is, dat K. geëindigd is met een warme loftuiting over mij en mijn (vergelijkende) spraakkunst. Ik kan niet nalaten 't *non tati auxilio* op ZEd. toe te passen. Tot mijn grooten troost treft 't geen hij tegen mijn geslachtsleer niet heeft bijgebracht, maar neergeschreven, ook den grooten Grimm. *Malo autem cum Grimmio errare, quam cum Kao sapere.*

- § 280. Staat *gelijkslachtig*, lees: *gemeenslachtig*.
 § 292. Ik heb geen moed nog meer uitzonderingen op *el* aan te geven. Ze zouden zeker den regel omverwerpen.
 § 293. Voeg bij: *bedding*, vrouw., *podding*, mann.
 § 294. *bosschage* is onzijdig en dus eene uitzondering.
 § 299. Voeg bij: *ar* voor *arreslede*.
 Voeg bij *linde* en *tamerinde*: *spar*.



